

MÜLKİYE'DE İDARE ALANININ AKADEMİK İŞBÖLÜMÜ VE ÖRGÜTLENMEDEKİ YERİ

Koray KARASU*

Devlet idaresine yönetici yetiştirmek üzere 1859'da kurulan Mekteb-i Mülkiye, ülkenin idare alanına odaklı mesleki ve akademik eğitim veren nadir kurumlarından biri olmuş, bu alanın gelişimine -birçoğu ilk olma özelliğine sahip- önemli katkılar sağlamıştır. Bu açıdan idare alanının Mülkiye'deki ve ülkedeki gelişimi adeta özdeş gibidir.

Kuruluşundan günümüze kadar geçen 160 yıllık dönemde Mülkiye, önemli dönüşümler yaşamıştır. Bunlar doğal olarak kurumun akademik işbölümü ve örgütlenme yapısını da etkilemiştir. Mülkiye'deki eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer akademik faaliyetler, her biri farklı amaçlar için oluşturulmuş ve farklı özelliklere sahip akademik birimler altında örgütlenmiştir. Bu birimler arasında şube, bölüm, kürsü, anabilim dalı, bilim dalı, merkez ya da enstitüyü sayabiliriz. Bu çalışma, kuruluşundan günümüze kadar olan süreçte, Mülkiye'de idari/idare/yönetim/amme idaresi/kamu yönetimi/yönetim bilimleri sözcükleriyle adlandırılan alanın,¹ akademik işbölümündeki yerini ve örgütlenme biçimini ele almayı amaçlamaktadır.²

Çalışmada inceleme konusu, sadece idare alanıyla ilgili çekirdek birimlerle (Amme İdaresi Kürsüsü ya da Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı) sınırlı tutulmamıştır.

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mülkiye), Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Kamu Yönetimi Bilim Dalı.

1 Ele aldığımız 160 yıllık dönem içinde sosyal bilimlerde yeni ortaya çıkan ya da gelişmekte olan birçok alan bir yandan kendisini tanımlama/kabul ettirme, diğer yandan da akademik işbölümü ve örgütlenmede kendine ayrı bir yer edinme mücadelesi içinde olmuştur. İdare alanı da bunlardan biridir. Bu özelliği, çalışmanın odağında yer alan 'idare alanı'nın tanımlanmasını güçleştirmektedir. Alanın adlandırması, içeriği, kapsamı ve yöntemiyle ilgili disiplinler tartışmalar günümüzde de hâlâ yoğun bir biçimde sürmektedir. Alanı tanımlamayla ilgili bir tartışma açmayı amaçlamayan bu çalışmada 'idare alanı' nitelemesi, en genel biçimiyle, günümüzde sosyal bilimlerde ve akademik örgütlenmede ayrı yer edinmiş olan yönetim biliminin içeriğine koşut bir biçimde kullanılmaktadır.

2 Mekteb-i Mülkiye ve idare alanı birlikte anılınca doğal olarak, Mülkiye'nin Türkiye'de idare alanının gelişimindeki yeri, Mülkiye'de idare alanının kurumsallaşmasında teknik yardımların ve yabancı uzmanların etkisi, idare alanı açısından çok önemli ve özel bir yeri olan Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü'nün kuruluş sürecinde Mülkiye'nin rolü, Mülkiye'de idare alanındaki faaliyetlerin ve derslerin analizi gibi birçok konu akla gelmektedir. Disipliner tartışmalarda sıkça ele alınan bu konular, akademik örgütlenmeye odaklanan bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Akademik örgütlenme, birbiriyle etkileşim halindeki çok sayıda birimden oluşmaktadır. Birimlerin herhangi birindeki bir değişiklik doğal olarak diğerlerini de etkileyebilmektedir. Bu açıdan idare alanının akademik işbölümü ve örgütlenmedeki yerini ve ağırlığını etkilemesi nedeniyle çekirdek birimlerin dışındaki birimlerin gelişimine de çalışma konusuyla ilgisi boyutunda yer verilmiştir.³

Bu çalışma ile ilgili araştırmada iki temel kaynaktan yararlanılmıştır. Birincisi Ankara Üniversitesi Senatosu, SBF Profesörler Kurulu, SBF Genel Kurulu, SBF Fakülte Kurulu, SBF Yönetim Kurulu ve Şube/Bölüm/Kürsü/Anabilim Dalı kararlarıdır.⁴ İkincisi ise ilgili yasal düzenlemelerdir. Bu temel kaynakların dışında başta Ali Çankaya'nın kitabı olmak üzere Mülkiye tarihi ile ilgili çalışmalardan da yararlanılmıştır.

Bu çalışmada idare alanının akademik işbölümü ve örgütlenmedeki yeri, farklı faaliyet alanlarına/düzeylerine göre ayrı başlıklarda, kronolojik akış içinde ele alınacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise, Mülkiye'nin 100. ve 160. yılları karşılaştırılacak, yukarıda belirtilen noktalar açısından 60 yılda nasıl bir değişim yaşandığına dair -özet niteliğinde- bazı saptamalar yapılacaktır.

-
- 3 Bu açıdan metin akışındaki bazı kısımlar ilk bakışta Fakülte ya da Şube/Bölüm'ün gelişim tarihi gibi de görülebilir. Ancak bu kısımlarda da çalışmanın odak noktası hep idare alanı olmuştur.
 - 4 Araştırma sırasında, akademik örgütlenmenin, kadro yapısının, ders programlarının ve akademik faaliyetlerin geriye doğru takibinde ciddi güçlükler yaşanmıştır. Arşivlerde birçok bilgi-belgeye ve hatta bazı dönemlere ilişkin kurul karar defterlerine ulaşılamamıştır. Birçok açıdan muazzam bir birikime sahip olan Mekteb-i Mülkiye'nin, kurumsallaşmanın önemli göstergelerinden biri olan 'sağlam – düzenli bir arşiv' (kurumsal hafıza) noktasında bazı önemli eksiklerinin olduğunu söylemeliyiz. Arşiv araştırmasında tanık olduğumuz ve akademi açısından önemli gördüğümüz bir noktayı dile getirme ihtiyacı duymaktayız. Kurulların karar defterlerine bakıldığında SBF'nin üniversite sistemine dahil olduğu 1950 yılından 1990'lara kadar olan dönem ile 1990 sonrası dönem arasında çok belirgin bir farklılığın olduğu göze çarpmaktadır. 1990'lara kadar olan dönemde; Fakülte'nin siyasal-toplumsal gelişme ve olaylar karşısındaki alacağı tutum, eğitim-öğretimin planlanması, ders programları, akademik işbölümü-örgütlenme ve işleyiş ve tüm bunların nasıl daha iyi hale getirileceği, akademik personelin atama ve yükselmesi gibi akademik yaşamı ilgilendiren hemen hemen bütün konuların kurullarda müzakere edildiği, yönetimlerin Fakülte üyelerini sürekli olarak bilgilendirdiği, gündem maddeleriyle ilgili çok sayıda görüşün dile getirildiği ve konuların demokratik bir biçimde tartışıldığı, kurul kararlarına katılmayan üyelerin şerh koydukları ve çoğu zaman şerhlerine ilişkin açıklama ekledikleri görülmektedir. Belirtilen dönemde sayılan bütün bu özellikleriyle Fakülte'nin, üniversite sisteminin özüne de uygun bir şekilde kurullar aracılığıyla birlikte/ortaklaşa yönetildiği söylenebilir. Oysa 1990'lerden, özellikle de 2000'lerden sonraki karar defterlerinde, neredeyse sadece kararların listelendiği ve ekinde de ders programlarına yer verildiği, yukarıda sayılan kayıtların artık karar defterlerinde hemen hemen hiç yer almadığı görülmektedir. Bilgilendirme-müzakere-ortaklaşa yönetim aracı olan kurulların giderek işlevsizleştirildiğini gösteren bu durum aynı zamanda kurumsal hafızanın yitirilmesine de neden olmaktadır. Arşiv araştırmasında yardımlarını esirgemeyen Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterlik Şubesi, SBF Dekanlığı, Sosyal Bilimler Enstitüsü Evrak İşleri ve AÜ BEYAS Koordinatörlüğü personeline teşekkürlerimi sunarım.

1. Lisans Akademik Örgütlenmesinde İdare Alanı

1859 yılında rüştiye ve idadi arasında iki senelik bir orta öğretim kurumu olarak açılan Mekteb-i Mülkiye, 1877’de kabul edilen Nizamname⁵ ile üç sınıflı idadi ve iki sınıflı yüksek olmak üzere beş yıllık ‘yüksek ilim ve öğretim kurumu’na dönüştürülmüştür. Yönetici yetiştirmek üzere bir ‘meslek okulu’ olarak kurulan Mekteb-i Mülkiye’nin akademik örgütlenmesinde bu dönemlerde uzmanlık alanlarına göre bir ayırım bulunmamaktaydı.

1.1. (1913) Akademik İşbölümünde İlk Uzmanlaşma: Şubelerin Kurulması

Mülkiye’deki akademik işbölümü 1913 yılında Paris Siyasal Bilgiler Okulu örnek alınarak yapılandırılmıştır. Yüksek kısmın öğrenim süresi 4 yıla çıkarılmış, ortak programlı ilk iki yıldan sonra 3 ve 4. sınıflar ‘*İdari Şube*’, ‘*Mali Şube*’ ve ‘*Siyasi Şube*’ olmak üzere üç ‘*ihtisas sınıfı*’na ayrılmış, ders programları da buna göre düzenlenmiştir.⁶

Akademik işbölümünde ayrı bir *ihtisas sınıfı* olarak yer edinen İdari Şube’nin ders programında ağırlıklı olarak hukuk dersleri bulunmaktadır. İdare alanıyla ilgili konular, Usûl-i İdare-i Umumiyye (Genel İdare Hukuku) örneğinde olduğu gibi⁷ ağırlıklı olarak hukuk dersleri içinde ele alınmaktadır.⁸

Mülkiye Mektebi’nin 6.9.1915’te bir Kanun-u Muvakkat ile kapatılması sonrasında Mektep bünyesindeki şubeler İstanbul Darülfünunu Hukuk Mektebi’nin Ulûm-i Siyâsiyye Şubesi’ne dönüştürülmüştür. 1.4.1918’de Mekteb-i Mülkiye’nin Te’sisi Hakkında Kanun ile yeniden açılan Mektebin idaresi ve ders programları 1918 Nizamnamesi ile düzenlenmiştir. Nizamname, *ihtisas sınıfları* olarak şubelere yer vermemiştir, ancak ders programları şubelerin olduğu dönemdeki şekliyle devam etmiştir.⁹

5 Nizamnamenin tam adı: “Cedid Mektebi Mülkiyeyi Şahane Nizamname-i Dahiliyesi”. Bkz. Taner Timur, *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*, Ankara, İmge Yayınevi, 2000, s. 133.

6 Ali Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, Ankara, Mars Matbaası, 1968-1969, s. 348.

7 Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 120-121.

8 İdare alanının 1870-1910 yılları arasındaki gelişimini ele aldığı çalışmasında Nuray Ertürk Keskin, bu dönemlerde Mülkiye’deki derslere ve derslerde okutulan yayınların içeriğine ilişkin kapsamlı bir inceleme yapmaktadır. Ertürk Keskin, bu dönemlerde ‘usul-i idare’, ‘usul-i idare-i mülkiye’ ya da ‘fenn-i idare’ adını taşıyan ders ya da yayınlarda “*yönetimin hukuki olmayan bir inceleme alanı olarak*” da ele alındığına dair önemli bulgular ortaya koymaktadır. Bkz. Nuray Ertürk Keskin, “Türkiye’de Yönetim Biliminin Gelişimi 1870-1910”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 41, Sayı 4, 2008, s. 1-22.

9 Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 435; Resul Babaoğlu, *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Mektebi Mülkiye (1859-1960)*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 2017, s. 168, 170-171.

Cumhuriyet'in ilanından sonra Mekteb-i Mülkiye'nin akademik örgütlenme ve ders programlarının yeniden yapılandırılmasına yönelik bazı çalışmalar başlatılmıştır. Muallimler Mecmuası'nda Mayıs 1924'te yayımlanan "Mülkiye Mektebinin Yeni Teşkilatı" başlıklı bir makalede¹⁰ aktarılan bilgiye göre o dönemlerde Maarif Vekaleti de bir çalışma yürütmektedir. Vekalet, 3.12.1923 tarih ve 1048/264 sayılı yazıyla kurumun yeniden yapılandırmasıyla ilgili olarak Mülkiye Mektebi Muallimler Heyeti'nden bir görüş istemiştir. Paris'teki *Science Politiques* okulunun programlarını da incelemiş olan Heyet, Mektebin şubeler şeklinde uzmanlık sınıflarına ayrılmasının akademik açıdan önemli yararlar sağladığı görüşünü dile getirmiştir. Heyet aynı zamanda Mektep için bir ders programı da önermiştir. Öneriye bakıldığında ortak sınıflar ve İdari Şube programında doğrudan idare alanına ilişkin hiçbir dersin olmaması dikkati çekmektedir.

Mülkiye Mektebi Muallimler Heyetinin Önerdiği Ders Programı (1924)

Mülkiye Mektebi'nin Ders Dağıtım Çizelgesi		
Ortaklaşa Sınıflar (iki yıldan kuruludur)		
Dersler	Birinci Sınıfta Haftada Saat	İkinci Sınıfta Haftada Saat
Medeni Hukuk	4	4
İdare Hukuku	3	2
Anayasa Hukuku	2	1
Devletler Hukuku	2	3
İktisat Bilimi	3	3
Maliye Bilimi	2	3
Ticaret Hukuku	1	1
Türk Uygarlık Tarihi	2	2
Cografya	2	2
İstatistik	1	1
Fransızca	6	6
Toplam	28	28

İdare Bölümü	
Dersler	Haftada Saat
İdare Hukuku	3
Ceza Hukuku ve Ceza	
Hukukî Usulü	3
Türkiye Din Tarihi	1
Medeni Hukuk	4
Maliye Bilimi ve Mali	
Yasalar	3
Sosyal Ekonomi	3
Tarım Ekonomisi	1
İktisadi Cografya	2
Kamu Hukuku	2
Halk Sağlığı	2
Fransızca	6
Toplam	28

Kaynak: Özer Ozankaya, "Siyasal Bilgiler Fakültesi Tarihinden Bir Belge", *AÜ SBF Dergisi*, Cilt 44, Sayı 1, 1989, s. 11-16.

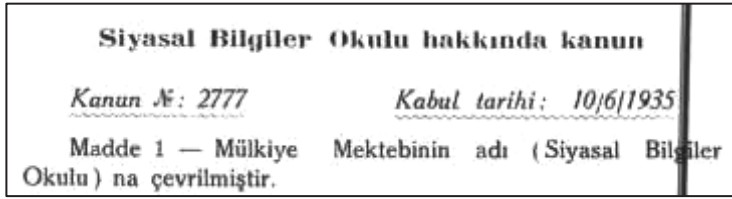
17.7.1924'te Maarif Vekâleti tarafından çıkarılan Mekteb-i Mülkiye Talimatnamesi ile üçüncü yıldan itibaren İdari, Mali ve Siyasi Şube yeniden oluşturulmuş, ders programları da geçmişe kıyasla daha fazla oranda uzmanlaşma esasına

10 "Mülkiye Mektebinin Yeni Teşkilatı", *Muallimler Mecmuası*, Mayıs 1924, Sayı 21, s. 735-740 künyeli yazıya, Prof. Dr. Özer Ozankaya'nın AÜ SBF Dergisi'nde 1989'da yayımlanan makalesinden ulaşılmıştır. Ozankaya, SBF tarihi açısından önemli bir belge olarak nitelendirdiği yazının tamamını günümüz Türkçesiyle aktarmıştır. Bkz.: Özer Ozankaya, "Siyasal Bilgiler Fakültesi Tarihinden Bir Belge" *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 44, Sayı 1, 1989, s. 11-16.

göre belirlenmiştir.¹¹ 1930 Talimatnamesi’nde de şubeler ve ders programları aynen korunmuştur. İdare alanıyla ilgili konular, önceki yıllarda olduğu gibi İdari Şube programındaki idare hukuku, kamu hukuku ve tarih derslerinde ele alınmaktadır.

1.2. (1935) Mekteb-i Mülkiye’den Siyasal Bilgiler Okulu’na (SBO)

Hükümetin, “*Mülkiyeyi, mazarisine yaraşır şekilde yeniden teşkilatlandırma*” çabaları 1935 yılında sonuç doğurmuştur.¹² 10.6.1935 tarih 2777 sayılı Siyasal Bilgiler Okulu Hakkında Kanun’un 1. maddesi ile Mekteb-i Mülkiye’nin adı ‘Siyasal Bilgiler Okulu’ olmuştur.¹³ Kanun’da aynı zamanda Okul’un Ankara’ya nakledilmesiyle ilgili hükümlere de yer verilmiştir.

2777 sayılı Kanun’da şubelere yer verilmemiştir.¹⁴ Bununla birlikte SBO’ya dönüşme sonrasında da uzmanlaşma devam etmiş, şubeler aynen varlığını sürdürmüştür.

-
- 11 Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 465-466. Babaoğlu’na göre bu dönemde akademik kadrolar için de “ihtisaslaşmaya dönük düzenlemeleri uygulamaya geçirebilecek hocalar” seçilmiştir. Bkz. Babaoğlu, *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Mektebi Mülkiye (1859-1960)*, s. 181.
- 12 Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 491.
- 13 A. Çankaya, 4.12.1934’teki kuruluş yıldönümüne gönderdiği telgrafta Mekteb-i Mülkiye için kullandığı *Siyasal Bilgiler Okulası* ifadesiyle okulun adını Atatürk’ün koyduğunu belirtmektedir. Bkz. Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 492.
- 14 Kanun layihası müzakerelerinde Manisa Mebusu Refik İnce, şubelere yer verilmemiş olmasıyla ilgili görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: “...*Bu Mektebin takip ettiği siyaset, yani Mektebin okutmakta olduğu dersler, hususi olarak öğrendiğime göre maliye, siyaset ve idare diye dahili taksimatı vardır. Halbuki Kanun’da bunlara aid kayıd göremiyorum. Bu Kanun’dan anlıyorum ki, Maliye Vekaleti bu Mektebi kendi mali siyasetinin iyi netice vermesi için güzel bir menba’ telakki et(mek istiyor)...Mülkiye Mektebi (Siyasal Bilgiler Okulu) diye bildiğimiz halde Mektebin ilk esası maliyecilik oluyor. Vâkıâ ‘Siyasal’ tabirine iktisad, mali siyaset ve idare siyaseti hepsi dahildir...Bu SBO nedir? Yani bu Mektebin içinde bir üniversite taksimatı gibi meslek üzerine taksimat var mıdır ve bu taksimatın istinad ettiği noktalar nedir?*” Manisa Meb’usu İnce’nin sözlerine karşılık olarak Maarif Vekili Abidin Özmen 1930 Talimatnamesi’nin şubeler ile ilgili hükümlerinin aynen yürürlükte olduğunu ifade etmiştir: “...*aynı program, aynı idare, aynı tarzda cerayan edecektir*”. Bkz. Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 501-503.

Kanun'un 6. maddesindeki, *İstanbul Üniversitesi okutma heyeti hakkındaki hükümler SBO okutma heyeti hakkında da tatbik edilir* düzenlemesiyle SBO, üniversite yapılanmasına daha da yaklaştırılmıştır.¹⁵

1936'da SBO'nun Ankara'ya taşınması sonrasında akademik personel eksikliğini gidermek üzere TBMM ya da bakanlıklarda görev yapan akademik kökenli gibi birçok kişi (Örn.: Burdur Meb'usu Mustafa Şeref Özkan) SBO'da görevlendirilmiştir.¹⁶ Yöneticilik deneyimine de sahip olan bu kişilerin görevlendirilmesi, SBO'da idare alanının gelişmesine önemli katkılar yapmıştır.

27.11.1936'da SBO Umumi Talimatnamesi çıkarılmıştır. Buna göre *ihtisas sınıfları, İdari Şube, Mali Şube ve Diplomasi Şubesi* olarak belirlenmiştir. İdari Şube'nin ders programına, idare alanıyla ilgili 'Türk Medeniyeti ve İdari Teşkilatı Tarihi' adlı ders eklenmiştir.¹⁷

Mülkiye'nin akademik işbölümünde bir uzmanlık sınıfı olarak İdari Şube'nin açılması o yıllarda idare alanının gelişmesine katkılar sağlamıştır. Uzmanlık alanını ifade etmek üzere şube adlandırmasında tercih edilen "idari" sözcüğünün içeriğini, kapsamını İdari Şube'nin o dönemlerdeki ders programlarından çıkarsamak mümkündür. Daha önce de belirtildiği üzere ders programlarında, ağırlıklı olarak hukuk dersleri yer almaktadır. Hukuk alanının geniş, kapsayıcı içeriği ve gelişkinlik düzeyi düşünüldüğünde bu durum çok şaşırtıcı değildir. Bu yıllarda idare alanı, adı ve kendisi henüz tanımlanmamış bir biçimde başta hukuk olmak üzere diğer alanlardaki derslerin içeriğinde kendine yer bulmuştur.¹⁸

1.3. (1950) Ankara Üniversitesi Bünyesine Katılma: Siyasal Bilgiler Okulu'ndan Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne

13.6.1946 tarih ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu üniversiteleri, "bilimsel kurumlardan oluşmuş özerkliği ve tüzelkişiliği olan yüksek bilim, araştırma ve öğretim birlikleri" olarak tanımlamıştır. Kanun ayrıca, her üniversitenin genel özerkliği ve tüzelkişiliği içinde, o üniversiteyi oluşturan fakültelerin de "bilim ve yönetim özerkliğine ve tüzelkişiliğe sahip olduklarını" hükme bağlamıştır (Madde 1).¹⁹ Kanun'un 78.

15 Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 607.

16 Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 522-523.

17 A.g.e., s. 526-527.

18 Bu dönemlerde programa koyulan örneğin şehircilik, mahalli idareler maliyesi ya da işletme iktisadı gibi derslerde de idare alanı konuları ele alınmaktaydı.

19 A. Çankaya'nın ifadesiyle bu Kanun üniversite ve fakülteleri birer 'özerk kültür kurumu'na dönüştürmüştür. Özerklik maddelerinin önemli olduğunu belirten T. Timur, Kanun'un aynı zamanda üniversiteleri bakanlığa bağlayan ve bakana, üniversitelerin/fakültelerin kararları üzerinde önemli yetkiler tanıyan (özerkliği sınırlandıran) hükümlere sahip olduğunu da gözden kaçırılmaması gerektiğini dile getirmektedir. Bkz. Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 600; Timur, *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*, s. 247-249.

maddesiyle Ankara’daki Hukuk, Dil ve Tarih-Coğrafya, Fen ve Tıp Fakültelerini içine almak üzere Ankara Üniversitesi kurulmuştur.

Üniversiteler Kanunu, Siyasal Bilgiler Okulu’nu kapsamına almamıştır. Kanun gerekçesinde bu durum şöyle ifade edilmiştir:

“Hazırlanmasında göz önünde tutulan ilkeler ve teklifini gerektiren sebepler, yukarıdan beri sırasıyla arz olunan bu kanun tasarısı, görüldüğü üzere yalnız fakültelere fakültelerden kurulmuş olan üniversitelerimize ait bulunmaktadır. Siyasal Bilgiler Okulu, Güzel Sanatlar Akademisi, Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu, Gazi Eğitim Enstitüsü ve Devlet Konservatuarı gibi her birinin ereği, öğretim yapı ve kuruluşları birbirinden tamamen farklı olan öteki yüksek kurumların öğretim üyelerine ait hükümleri de bu kanun çerçevesi içine almak doğru görülmemiştir.”

SBO’yu kapsam dışı bırakan Üniversiteler Kanunu, aynı zamanda 2777 sayılı SBO Hakkında Kanun’un idari ve okutman kadrolarını ve ücretleri düzenleyen 6. maddesini de yürürlükten kaldırmıştır (Md. 79). Bu durum, zaten Üniversiteler Kanunu’nun üniversite ve fakültelere tanıdığı olanaklardan yararlanamayan SBO’nun eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmesini çok daha güçleştirmiştir.

SBO Profesörler Kurulu (Meclisi), bu sorunların aşılması için bir çözüm yolu olarak 15.12.1948 tarihinde oybirliğiyle aldığı, ‘SBO’nun bir fakülte halinde Ankara Üniversitesi’ne katılması’ kararını Senato’ya arz etmiştir. Senato’nun da bu yönde bir karar alması sonrasında Milli Eğitim Bakanlığı konuyla ilgili girişimleri başlatmıştır.²⁰

Hükümet, 1949 yılında SBO’nun, “Siyasi ve İktisadi İlimler Fakültesi” adıyla Ankara Üniversitesi’ne katılması için bir kanun tasarısı sunmuştur.

— 8 —

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Siyasal Bilgiler Okulunun «Siyasi ve İktisadi İlimler Fakültesi» adı ile Ankara Üniversitesine katılman hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 10 . VI . 1936 tarih ve 2777 sayılı Kanunla kurulmuş olan Siyasal Bilgiler Okulu 13 . VI . 1946 tarih ve 4936 sayılı Kanun hükümlerine göre yönetilmek üzere «Siyasi ve İktisadi İlimler Fakültesi» adı ile Ankara Üniversitesine katılmıştır.

MİLLİ EĞİTİM KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Siyasal Bilgiler Okulunun «Siyasal Bilgiler Fakültesi» adı ile Ankara Üniversitesine katılman hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 10 . VI . 1936 tarih ve 2777 sayılı Kanunla kurulmuş olan Siyasal Bilgiler Okulu 13 . VI . 1946 tarih ve 4936 sayılı Kanun hükümlerine göre yönetilmek üzere «Siyasal Bilgiler Fakültesi» adı ile Ankara Üniversitesine katılmıştır.

Kanun tasarısının gerekçesinde ve ilgili komisyon raporlarında konumuz açısından iki nokta dikkati çekmektedir:

- *SBO'nun, Üniversite bünyesine hangi adla katılacağı.* Kurulması önerilen Fakülte için, Hükümetin tasarısında 'Siyasi ve İktisadi İlimler Fakültesi', Milli Eğitim Komisyonu'nda 'Siyasal Bilgiler Fakültesi', Bütçe Komisyonu'nda 'İktisat Fakültesi' ve son olarak da İçişleri Komisyonu'nda, Atatürk'ün adlandırma tercihinine gönderme yapılarak 'Siyasal Bilgiler Fakültesi' adı benimsenmiştir. Fakülte'nin adıyla ilgili önerilerin hiçbirinde "İdare" ya da "İdari" sözcüklerine yer verilmemiştir.²¹
- *Kurulması önerilen fakülteyi diğer fakültelerden ayıran bir özelliğe ilişkin Kanun gerekçesinde yapılan vurgu.* Gerekçede, programları ve öğretimin niteliği bakımından Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin hukuk ve iktisat fakültelerinden farklılaştığı, "siyasi ilimleri ve devlet ilimlerini kül halinde okutan" bir Fakülte olduğu belirtilmiştir.

SBO, Ankara Üniversitesi'nin kurulmasından 4 yıl sonra 23.3.1950 tarih ve 5627 sayılı Kanun ile Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne (SBF) dönüştürülerek Ankara Üniversitesi'ne katılmıştır. SBF, Üniversiteler Kanunu hükümleri gereği tüzel kişilik kazanmış, kurum ve öğretim elemanları Üniversiteler Kanunu kapsamına alınmıştır.

Siyasal Bilgiler Okulunun Siyasal Bilgiler Fakültesi adiyle Ankara Üniversitesine katılması hakkında Kanun

Kanun No: 5627

Kabul tarihi: 23/3/1950

Madde 1 Teşkilatı 2777 ve 4916 sayılı kanunlarla belirtilmiş olan Siyasal Bilgiler Okulu, «İdari İlimler», «Dış Münasebetler», «Maliye», «İskân ve Şehircilik» adlarıyla başlıca dört enstitüyü de ihtiva etmek, kendi bünyesinde mecburi yabancı dil kurlarıyla kendine mahsus yatılı öğrenci yurdu bulunmak ve her yıl müsabaka ile Devlet hesabına en az 40 burslu öğrenci alınmak ve Mülkiye Mektebi adıyla kuruluşundan bugüne kadar devam eden tesis gayeleri mahfuz kalmak ve bu şartlar altında 4936 sayılı kanun hükümlerine göre yönetilmek üzere «Siyasal Bilgiler Fakültesi» adıyla Ankara Üniversitesine katılmıştır.

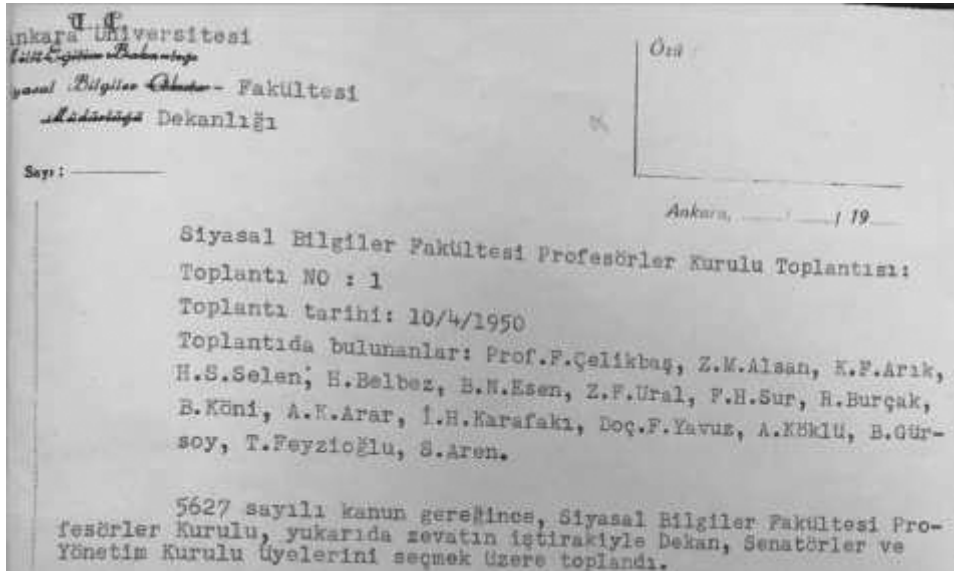
21 Yozgat Milletvekili İhsan Olgun Fakülte'nin adıyla ilgili öneriler vermiştir: "Okulun adının 'Mülkiye Fakültesi' olarak kabulünü arz ve teklif ederim." İ. Olgun, daha sonra verdiği bir başka önergede ise "Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mülkiye) Fakültesi" adını önermiştir.

5627 sayılı Kanun aynı zamanda SBF'nin 4 Enstitü içerdiğini hükme bağlamıştır. Bunlardan biri olan **İdari İlimler Enstitüsü ile birlikte akademik örgütlenmede ilk kez 'idari ilim' adlandırmasına yer verildiğini görmekteyiz.**

1950'de SBF'ye dönüşme sonrasında akademik işbölümü ve örgütlenmede idare alanıyla ilgili artık iki farklı yapıdan söz etmek mümkündür: 'İdari Şube' ve 'İdari İlimler Enstitüsü'.²²

1.4. (1950) Fakülte Akademik Örgütlenmesinde Uzmanlaşmada Artış: Kürsülerin Kurulması

Üniversite sistemine dahil edildikten hemen sonra SBF'nin akademik örgütlenmesi Üniversiteler Kanunu ve 5627 sayılı Kanun çerçevesinde oluşturulmaya başlanmıştır. Fakülte'ye dönüştürüldükten sonra da uzmanlık sınıfları olarak İdari Şube, Maliye ve İktisat Şubesi ve Diploması ve Dış Münasebetler Şubesi varlığını sürdürmüştür. Bunun yanında akademik işbölümünde uzmanlaşma bir düzey daha ileriye taşınmış, Fakülte akademik örgütlenmesinin çekirdek birimleri olarak kürsülerin kurulması hazırlıkları başlatılmıştır. Üniversite sisteminin bir özelliği olarak kürsüler, şubelerin altında değil, doğrudan Profesörler Kurulu'na bağlı olarak faaliyet gösteren akademik birimlerdir.

22 1952'de faaliyete geçecek olan İdari İlimler Enstitüsü ilerleyen başlıklarda ele alınacaktır.

Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin kurulmasından sonraki ilk Profesörler Kurulu toplantısı 10.4.1950'de yapılmıştır. Kurul'un 1 no'lu toplantısında kürsülerin belirlenmesi için bir Komisyon kurulmuştur.²³

S. B. F. KÜRSİLERİ ve ÖĞRETİM ÜYELERİ	
K Ü R S İ L E R	ÖĞRETİM ÜYELERİ
1. ANAYASA HUKUKU	Profesörü: Bülend Nuri Esen Doçenti: Bahri Savcı
2. DEVLET NAZARİYELERİ ve SİYASİ HUKUK	Prof.: Yavuz Abadan Asistanı: Ârif Payaslıoğlu " : Bülend Dâver
3. CEZÂ HUKUKU PRENSİPLERİ ve DEVLETLERARASI CEZÂ HUKUKU	Prof.: Burhan Köni
4. DEVLETLER UMÜMÎ HUKUKU	Prof.: Zeki Mes'ud Aisan Doç.: Seha L. Meray Asis.: Suad Bilge
5. DEVLETLER HUSÛSÎ HUKUKU	Prof.: Hikmet Belbez Asis.: İlhan Unat
6. TİCÂRET VE SİGORTA HUKUKU	Prof.: Kemâl Arar
7. UMÜMÎ İKTİSAD	Prof.: Erwin Graue Doç.: Aydın Yalçın Doç.: Aziz Köklü Öğ. Görev.: Şefik İnan Asis.: Nejat Bengül
8. İKTİSAD TARİHİ ve İKTİSADÎ DOKTRİNLER TARİHİ	Prof.: Fâdîl Hakkı Sur
9. İKTİSADÎ SİYASET	Prof.: Erwin Graue Öğr. Gö.: Rahmi Ören Öğr. Gö.: Câhid Talas Asis.: Reşad Aktan
10. İŞLETME İKTİSADÎ ve MUHÂSEBE	Prof.: Roy G. Blakey Öğr. Gö.: Abdullah Aker Asis.: Cumhur Ferman
11. SİYASÎ ve İKTİSADÎ COĞRAFYA	Prof.: Hâmid Sâdi Selen Asis.: Behiç Hazar
12. SİYASÎ TARİH ve MİLLETLERARASI MÜNÂSEBETLER	Prof.: Zeki Mes'ud Aisan Öğ. Gö.: Ahmed Şükrü Esmer Asis.: Fâhîr Armaoğlu
13. ŞEHİRCİLİK	Prof.: Zeki Fâik Ural Doç.: Fehmi Yavuz
14. İDÂRE HUKUKU	Prof.: Tahsin Bekir Balta Doç.: Turhan Feyzioğlu Asis.: Cemâl Aygen
15. MEDENÎ HUKUK	Prof.: İ. Hakkı Karafakih
16. MEDENÎ HUKUK	Prof.: K. Fikret Arık
17. MÂLİYE	Prof.: Fâdîl Hakkı Sur Doç.: Sâdun Aren Öğr. Gö.: İ. Hakkı Ötkmen Asis.: Selâhaddin Sözeri
18. MÂLİYE	Prof.: Roy G. Blakey Prof.: Bedri Gürsoy Asis.: Cemâl Mihrioğlu

23 Ayrıca Fakülte Genel Kurulu 13.6.1950 tarihli toplantısında, SBF'nin teşkilat kanunu hazırlıkları için İ. H. Ülkmen, K. G. Balkar ve A. Köklü'den oluşan bir Komisyon kurulmuştur.

Komisyon’un çalışmalarını tamamlaması sonrasında Profesörler Kurulu, 13.6.1950 tarih ve 6 no’lu toplantısında kürsüleri belirlemiştir. Kurul’un önerisi ve Senato’nun onayıyla, Fakülte’de 16 farklı alanda 18 kürsü oluşturulmuştur.²⁴ 1950-51 yılı kürsü listesinde birkaç nokta dikkat çekmektedir: Maliye ve Medeni Hukuk alanlarında iki ayrı kürsü birden açılmıştır. İdare-amme idaresi alanında bir kürsü kurulmamıştır. İzleyen yıllarda idare alanında önemli görevler üstlenecek ve aynı zamanda bu alandaki doçent ve profesör unvanlarını ilk elde edecek kişi olan Cemal Mihçioğlu bu yıllarda Maliye Kürsüsü asistanıdır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SENATO KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 15/01/1952

Toplantı Sayısı : 160

Karar Sayısı : 660

660- Kürsülerin tespiti hakkında Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanlığından yazılan 18.XII.1951 tarih ve 17/2697 sayılı yazı okundu.

Siyasal Bilgiler Fakültesinde, Hukuk Fakültesi Programlarında mevcut derslerin ancak umumi esaslarının okutulabileceği, umumi esaslar dışındaki konular için Siyasal Bilgiler Fakültesinin bünyesine ve gayesine uygun sahalarda bu bilgilerin inkişaf ettirilmesi ve bu yolda tedrisatta bulunulması temenniye şayan görüldüğü hususunda Hukuk Fakültesince verilmiş bulunan karara Siyasal Bilgiler Fakültesi Temsilcilerinin de iştirak ettiği görüldü ve Kürsülerin tetkikine geçilerek Anayasa Hukuku, Devlet Nazariyeleri ve Siyasî Hukuk, Ceza Hukuk Prensipleri ve Devletlerarası Ceza Hukuku, Devletler Umumi Hukuku, Devletler Hususî Hukuku, Ticaret ve Sigorta Hukuku, Umumi İktisat, İktisat Tarihi ve İktisadi Doktrinler Tarihi, İktisadi Siyaset, İşletme İktisadi ve Muhasebe, Siyasî ve İktisadi Coğrafya, Siyasî Tarih ve Milletlerarası Siyasî Münasebetler, Şehircilik dersleri için birer ve İdare Hukuk, Medeni Hukuk, Maliye dersleri için ikişer olmak üzere ceman ondokuz kürsünün kabulü uygun görüldü.

²⁴ Kürsü listesi, Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 639-640’dan alınmıştır. Kürsülerden biri, Siyasî ve İktisadi Coğrafya’dır. Kürsünün dersleri arasında ‘İdari Coğrafya’ dersi de yer almaktadır.

Profesörler Kurulu'nun önerisi ve Senato'nun onayıyla SBF'deki kürsüler yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, İdare Hukuku alanındaki kürsü sayısı 2'ye, toplam kürsü sayısı da 19'a çıkarılmıştır.²⁵

1.5. (1952-1957) Amme İdaresi Alanında İlk Kürsünün Kurulması Çalışmaları

1951'de Hükümet'e sunulan Barker Raporu'nun ve Birleşmiş Milletler ile imzalanan 5.9.1951 tarihli Teknik Yardım Esas Anlaşması'nın da etkisiyle Mülkiye'de *amme idaresi* alanıyla ilgili bazı girişimler başlatılmış, izleyen yıllarda bu konuyla ilgili önemli gelişmeler sağlanmıştır.²⁶ Bu girişim ve gelişmeleri kısaca şöyle sıralayabiliriz:

1952'de Fakülte Genel Kurulu, amme idaresinin SBF'nin akademik örgütlenmesinde ayrı bir yer edinmesine yönelik ilk önemli adımı atmıştır: 17.10.1952 tarih ve 21 sayılı toplantısında Kurul, "*Amme İdaresi dersi için yeni bir kürsüsünün teklif edilmesi, buna imkan görülmediği takdirde mevcut İdare Hukuku kürsülerinden birinin Amme İdaresi Kürsüsü haline getirilmesi, Sosyal İktisadi Kürsüsüne olan ihtiyacımız, Şehircilik dersinin kademesinin tesbiti üzerinde karşılıklı müzakereler cereyan etmiş ve Dekan tarafından bu meselelerin tetkik etmek üzere bir komisyon kurulması*" teklif etmiştir.

5 - Amme İdaresi dersi için yeni bir kürsünün teklif edilmesi, buna imkan görülmediği takdirde mevcut İdare Hukuku kürsülerinden birinin Amme İdaresi Kürsüsü haline getirilmesi, Sosyal İktisadi Kürsüsüne olan ihtiyacımız, Şehircilik dersinin kademesinin tesbiti üzerinde karşılıklı müzakereler cereyan etmiş ve Dekan tarafından bu meselelerin tetkik etmek üzere bir komisyonun kurulması teklif edilmiştir.

25 24.1.1952 tarih ve 49 sayılı Profesörler Kurulu toplantısında kürsülerin başkanları belirlenmiştir. İdare Hukuku I ve İdare Hukuku II kürsülerinin başkanlığı Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta'ya verilmiştir.

26 Örneğin: 23-T (54) 235 sayılı talep ile 1.9.1954'te yürürlüğe giren 77-212 sayılı Teknik Yardım Projesi kapsamında New York Üniversitesi ile çok sayıda ortak çalışma yapılmıştır. SBF Profesörler Kurulu toplantılarında konuyla ilgili alınan bazı kararlardan örnekler: SBF'de amme idaresi öğretimini geliştirme amacıyla "*araştırma merkezleri ile işletme müesseselerinde amme idaresi ve organizasyon mevzularında bilimsel incelemelerde bulunmak üzere SBF öğretim elemanlarının New York Üniversitesi'ne gönderilmesi*", "*New York Üniversitesi'nden gelen profesörlerden, text book hazırlama, araştırma projelerine iştiraklerini sağlama, SBF Dergisi'ne yazı yazmaları, amme idaresi alanında konferanslar vermesi gibi katkılar beklenmektedir.*"

1952 yılından itibaren İdari Şube programına *amme idaresi* alanında, ağırlıklı olarak yabancı akademisyenler²⁷ tarafından yürütülen dersler koyulmuştur.²⁸

20.10.1953 tarih ve 74 sayılı Profesörler Kurulu toplantısında, ‘*Amme İdaresi için de bir asistan alınması*’²⁹ kararlaştırılmıştır. Böylece amme idaresi alanında henüz bir kürsü kurulmamış olmakla birlikte kürsü kadrosunun oluşturulmasına yönelik ilk adım atılmıştır.³⁰

27 7.11.1952 tarih ve 22 sayılı Genel Kurul toplantısı: “*Prof. Taeusch’un Amme İdaresi dersini Fakültemiz ikinci sınıfında okutmasına*”,

28.11.1952 tarih ve 23 sayılı Genel Kurul toplantısı: “*İsveçli Profesör Gunnar Heckscher’in son sınıfta haftada 1 saat Amme İdaresi dersi tedrisine ve tercümelerin Doçent Seha Meray tarafından yapılmasına*”,

26.12.1952 tarih ve 65 sayılı Profesörler Kurulu toplantısı: “*Fulbright anlaşmasından faydalanarak Fakültemize gelen ve ders veren yabancı hocalarla Prof. R.G. Blakey, Prof. Taeusch ve Miss Hallam ile Birleşmiş Milletler Türkiye ve Orta Şark Amme İdaresi Enstitüsü profesörlerinden İsveçli G. Heckscher’le mukavele yapılmasına*”,

21.10.1954 tarih ve 31 sayılı Genel Kurul toplantısı: “*İkinci sınıfta Amme İdaresi dersi Dimock’tan boşalmıştır, Mr. Coldwell ve Presthus tarafından okutulmasına*”,

5.7.1955 tarih ve 110 sayılı Profesörler Kurulu toplantısı: “*1955-56 ders yılı için New York Üniversitesi’nden muhakkak bir Amme İdaresi hocasının istenmesine*”,

30.5.1956 tarih ve 36 sayılı Genel Kurul toplantısı: “*Amme İdaresi dersi için Prof. Dr. A. Gorvine (ve geldiği takdirde New York Üniversitesi’nden gönderilecek başka bir profesör*”,

29.5.1957 tarih ve 38 sayılı Genel Kurul toplantısı: “*Amme İdaresi dersini, New York projesinden gelecek olan Prof. Larsen ile, doçent olduğu takdirde Dr. Cemal Mihçioğlu beraber okutacaklardır... İdari Ameliyeler Tahlili dersini Prof. Dr. Sturm ve doçent olduğu takdirde Dr. Cemal Mihçioğlu okutacaklardır*”.

28 Amme idaresi derslerini İdare Hukuku Kürsüsü öğretim üyeleri de yürütmüştür. Örneğin: 4.7.1955 tarih ve 34 sayılı Genel Kurul toplantısında, “*amme idaresi dersini yürüten Tahsin Bekir Balta’nın ABD’ye gitmesi durumunda, 1955-56 ders yılında bu dersi bir yabancı uzmanın, bulunmadığı takdirde de Prof. Turhan Feyzioğlu’nun okutmasına karar verilmiştir*.”

29 Bu kadroyla ilgili 20.11.1953 tarihinde yapılacak olan dil sınavına ilişkin Dekanlık tarafından verilen gazete ilanında “... *Amme İdaresi derslerine birer asistan alınacaktır*” şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir.

Dilekçesinde “*ABD’de amme idaresi alanıyla ilgili ‘Public Administration = Amme İdaresi seminerini’*” takip ettiğini belirten Nermin Abadan, ‘*Amme İdaresi asistanlığı*’ için başvuruda bulunmuştur.

28.11.1953’te İdare Hukuku Kürsü Profesörü (başkanı) Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta, Nermin Abadan’ın “*Amme İdaresi sahasında çalışmak üzere İdare Hukuku asistanlığına*” atanmasıyla ilgili işlemlerin başlatılmasını Dekanlıktan talep etmiştir. N. Abadan 1953’te atanarak SBF’nin ilk kadın asistanı olmuştur.

30 Bu dönemlerde Maliye Kürsüsü asistanı olan Cemal Mihçioğlu’nun da amme idaresi alanında çalışmalar yaptığı ve kürsü kurulması sürecinde katkılar sağladığını belirtmemiz gerekir. SBF Mali Şube mezunu olan Mihçioğlu, Çalışma Bakanlığı Bölge Çalışma Müdürlüğü’nde iş müfettişi yardımcısı adayı olarak çalışmaktayken 14.4.1951’de Maliye Kürsüsü’ne asistan olarak atanmıştır. 2.7.1951’de, E.C.A. teknik yardımı çerçevesinde ABD’ye gönderilen

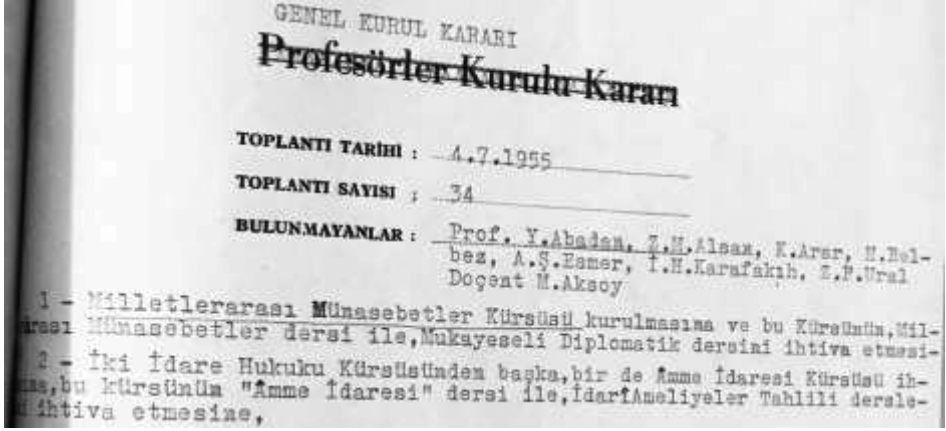
Profesörler Kurulu, 9.12.1953 tarih ve 78 sayılı toplantısında, kurulması planlanan Amme İdaresi Kürsüsü ile ilgili ayrıntılı bir gerekçe hazırlaması için İdare Hukuku Kürsü Profesörü Prof. Dr. T. B. Balta'yı görevlendirmiştir.

Bu arada Profesörler Kurulu, yeni bir kürsü kurulmasının zaman alacağı gerekçesiyle daha önce kabul ettiği '*mevcut İdare Hukuku Kürsülerinden birinin amme idaresi alanına tahsisi*' seçeneğini devreye sokmuştur. Hem 78 hem de 79 sayılı (23.12.1953) toplantıda Profesörler Kurulu tarafından kabul edilen Kürsü Listesinde İdare Hukuku (II) kürsüsünün adının yanında parantez içinde "Amme İdaresi" ibaresi düşülmüştür.

Profesörler Kurulu Kararları			
Toplantı tarihi : 23.XII.953			
Toplantı sayısı : 79			
Bulunmayanlar : Prof. A.K.Arar, H.Belbez, Roy G. Blakey, B.N.Esen, İ.H.Karafakih, Doç. A.Erginay, C.Talas.			
1 - Rektörlük yazısı gereği yapılmak üzere geçen toplantıda Doç. Aziz Köklü tarafından tanzim edilen kürsülerin ihtiyacı hakkındaki liste aşağıdaki şekilde kabul edildi.			
Kürsünün adı	Ord. Prof. ve Prof.	Doçent	Asistan
Anayasa Hukuku	2	2	3
Devlet Nazariyeleri ve Siyasî Hukuk	2	2	3
Ceza Hukuku ve Devletlerarası Ceza Hukuku	1	1	2
Devletler Umumi Hukuku	2	2	3
" Hususî "	1	1	2
Ticaret ve Sigorta Hukuku	1	2	2
Umumi İktisat	2	2	2
İktisat Tarihi ve İktisadî Doktrinler Ta.	1	1	1
İktisadî Siyaset	1	2	2
İşletme İktisadî ve Muhasebe	2	2	2
Siyasî ve İktisadî Coğrafya	1	2	3
Siyasî Tarih ve Milletlerarası Siyasî Münasebetler	2	2	3
Şehircilik	3	3	3
İdare Hukuku	2	2	3
İdare Hukuku (Amme İdaresi)	2	2	3
Medenî Hukuk	1	2	2
Medenî Hukuk	2	2	2
Maliye	1	2	2
Maliye	1	2	2
Müstakil dersler :			
Sosyoloji	1	2	3
İstatistik	1	2	2

Mihçıoğlu, bağı University of New York ve University of Southern California School of Public Administration olmak üzere çok sayıda kurumda yönetim bilimi-kamu yönetimi alanıyla ilgili çalışmalar yapmıştır. 1953 yılında yurda dönen Mihçıoğlu'nun İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde tamamladığı tezinin konusu da yönetim bilimi alanıyla ilgilidir. Mihçıoğlu, 'Modern Sanayide Beşeri Münasebetler' başlıklı doktora teziyle 17.1.1955 tarihinde İktisat Doktoru unvanını almıştır.

Böylece idare alanı, Fakülte'nin akademik işbölümü ve örgütlenmesinde ve kadro kararlarında açık bir biçimde yer edinmeye başlamıştır. 79 sayılı toplantının tutanağında da görüleceği üzere Profesörler Kurulu, *İdare Hukuku (Amme İdaresi) Kürsüsü* için 1 profesör, 2 doçent ve 2 asistan ihtiyacının olduğunu da karara bağlamıştır.

Amme idaresi alanında bir kürsü kurulması yönündeki girişimler 1955 yılında yeniden başlatılmıştır. 4.7.1955 tarih ve 34 sayılı Genel Kurul toplantısında, “2 *İdare Hukuku Kürsüsünden başka, bir de Amme İdare Kürsüsü* ihdasına, kürsünün ‘Amme İdaresi’ ile ‘İdarî Ameliyeler Tahlili’ derslerini ihtiva etmesine” karar verilmiştir.³¹

Benzer yönde bir karar 11.11.1955 tarih ve 112 sayılı Profesörler Kurulu toplantısında da alınmıştır: “*Amme İdaresi Kürsüsü*’nün ihdasına ve keyfiyetin Senato’ya arzı kabul edilmiştir.”

18.4.1956 tarih ve 35 sayılı Genel Kurul toplantısında alınan kararda ‘Mevcut Kürsü ve Dersler Listesi’ne yer verilmiştir. Buna göre, Kurul, İdare Hukuku I ve İdare Hukuku II Kürsülerinin yanında, ayrı bir kürsü olarak Amme İdaresi Kürsüsü’ne ve bu kürsüye ait iki Amme İdaresi dersine de yer vermiştir. Ancak Senato bu yönde bir karar almadığı için kürsü kurulamamıştır.

31 Aynı Genel Kurul toplantısında akademik uzmanlaşmaya dayalı kürsü örgütlenmesi ve dersler ile ilgili bir noktaya dikkat çekilmiştir: “Muhtelif kürsülerin ve bu kürsülere dahil derslerin veya müstakil derslerin, birbirlerinden duvarlarla ayrılmış kompartımanlar sayılmamasına, bu itibarla *İdare Hukuku, Amme İdaresi, Siyasi İlimler, Amme Hukuku, Maliye, İktisat, Hukuk İlimleri* genel terimleri içinde yer alıp da birbirleriyle konu ve muhteva ilişkisi olan türlü disiplinleri, öteden beri o kürsü dersi tedvir ile vazifeli elemanlardan başkalarının da okutması imkanının açık bulundurulmasına” karar verilmiştir.

MEVCUD KURSİLERE BAĞLI DERSLER		
Kürsî	Bağlanan Dersler	Dersin Okutulduğu Sınıf
Amme İdaresi	Amme İdaresi Amme İdaresi	II. Sınıf İdari Şube (IV.)

1.6. (1957) Türkiye’de İlk Amme İdaresi Kürsüsü Kuruluyor

Yukarıda da belirtildiği üzere 1952-1957 yılları arasında SBF’nin kurullarında Amme İdaresi Kürsüsü kurulması yönünde çok sayıda karar alınmıştır. Bu süreçte İdare Hukuku Kürsülerinden biri amme idaresine tahsis edilmiş, amme idaresi alanında çalışmak üzere asistan alınmış, ders programlarına amme idaresiyle ilgili ders ve seminerler koyulmuştur. Bütün bunlar düşünüldüğünde amme idaresi alanının Mülkiye’nin akademik işbölümünde bir süredir *de facto* yer edindiği rahatlıkla söylenebilir.

Birkaç yıl süren girişimlerin sonucunda, Senato’nun 19.11.1957 tarih ve 304 sayılı toplantısında alınan karar ile **SBF’de ve Türkiye’de bir ilk olarak Amme İdaresi Kürsüsü akademik örgütlenmede yerini almıştır.** 21.11.1957 tarih ve 163 sayılı Profesörler Kurulu toplantısında “*yeni kurulan Amme İdaresi Kürsüsü’nün yönetimi için geçici olarak, Prof. Dr. T. B. Balta’nın görevlendirilmesine*” karar verilmiştir.

“Memuriyetlerin Sınıflandırılması” başlıklı doçentlik teziyle amme idaresi alanında Türkiye’de doçent unvanını alan ilk kişi olan Cemal Mihçioğlu³² SBF Amme İdaresi Kürsüsü’nün kurulmasından çok kısa bir süre sonra 29.11.1957’de bu Kürsü’ye doçent olarak atanacaktır.³³ Bir yıl sonra da “Bürokrasi ve Meseleleri” başlıklı doçentlik

32 Cemal Mihçioğlu’nun kendi sözlerinden doçentlik unvanını alma süreci: “16.10.1957 günü doçentlik tezimin İstanbul’da toplanan jüriye onandığını öğrendim. Jürinin başkanı Tahsin Bekir Balta, öbür üyeleri Sıddık Sami Onar, Yavuz Abadan, Bedri Gürsoy, Fehmi Yavuz’dur. 15.11.1957’de İstanbul’da jüri önünde kollokyum ‘söyleşi-sınav’ını..., 19.11.1957’de de ‘Merkeziyet - Ademimerkeziyet’ konulu deneme dersimi verdim. Amfiyi merdivenlere dek dolduran yüzlerce öğrencinin destekleyici alkışlarıyla biten dersten sonra, aralarında görüşmek üzere ayrılan jüri kısa bir süre sonra geri gelmiş, Mülkiye’deki İdare Hukuku Kürsüsü’nün yanı sıra Amme İdaresi Kürsüsü’nün de yöneticisi olan Başkan Tahsin Bekir Balta, coşkudan titreyen sesiyle Türkiye’de ‘Amme İdaresi’ bilim dalında ilk doçentlik aşamasını kazandığımı bildirmiş, yine coşkudan titreyen eliyle elimi sıkıp beni kutlamıştı.” (Mihçioğlu, 1983: 18).

33 Profesörler Kurulu’nun 21.11.1957 tarih ve 163 sayılı toplantısında münhal bulunan Amme İdaresi Kürsüsü’ne alınacak olan eylemli doçent için oluşturulan komisyona, Kürsü Profesörü T. B. Balta’dan başka Bedri Gürsoy, Seha Meray, Yavuz Abadan ve Fehmi Yavuz seçilmişlerdir. Kurul’un 25.11.1957 tarih ve 164 sayılı toplantısında Dr. Cemal Mihçioğlu’nun kürsü eylemli doçentliğine seçilmesine karar verilmiştir.

tezini başarıyla vermiş olan Nermin Abadan 27.11.1958’de Amme İdaresi Kürsüsü’nün ikinci doçenti olarak atanacaktır.³⁴

1950’LERDE AMME İDARESİ KÜRSÜSÜ KADROSU³⁵ ve DERSLERİ³⁶

Tahsin Bekir Balta (İdare Hukuku Kürsü Profesörü)

1957-1963 Amme İdaresi Kürsü Profesörlüğü (Başkanlığı)

Kuruluş sürecinde çok önemli katkıları olan Balta, 1957’de kurulması sonrasında Amme İdaresi Kürsüsü’nün kürsü profesörlüğüne de atanmıştır. Balta, bu görevi 1963 yılına kadar sürdürmüştür.

Cemal A. Mihçioğlu (1957-1994)

1957 – Amme İdaresi Kürsüsü Doçenti

Nermin Abadan (1958-1965)

1958 – Amme İdaresi Kürsüsü Doçenti

LİSANS DERSLERİ³⁷

Amme İdaresi (II. Sınıf)

İdari Ameliyeler Tahlili

Amme İdaresi (IV. Sınıf)

Personel İdaresi

İdare’de Yeni Temayüller

İdarede Organizasyon ve Metod

Amme İdaresi Prensipleri

- 34 1953’te “Amme İdaresi sahasında çalışmak üzere İdare Hukuku Kürsüsü asistanlığına” atanan Nermin Abadan, 30.11.1955’te Ankara Hukuk Fakültesi’nde tamamladığı ‘Efkârı Umumiye Mefhumu ve Tesir Sahaları’ başlıklı teziyle doktora derecesini almıştır. Doçentlik tezi 1957’de tamamladığı “Bürokrasi ve Meseleleri” başlıklı çalışmadır. 1959 yılında “Bürokrasi” adıyla SBF tarafından yayımlanan bu çalışma, Türkiye’de bu alandaki ilk ve önemli yayınlardan biridir.
- 35 Kadro listesine, 1950’li yıllarda SBF’de görevlendirilen ve idare alanıyla ilgili dersler veren yabancı akademisyenleri de dahil etmeliyiz. Örneğin: Albert L. Sturm, A. Gervine, M. Dimock, L. Caldwell, E. Olsson, G. Heckscher, W. Larsen, L. Harvey.
- 36 Bu tabloda ve izleyen tablolarda öğretim elemanlarının kürsüye/anabilim dalına katılma ve kürsüden/anabilim dalından ayrılma tarihlerine yer verilmiştir. İsim sıralaması, katılma tarihlerine göre yapılmıştır.
- 37 1952-1957 yılları arasında, yabancı akademisyenlerin verdikleri amme idaresi alanındaki derslerde, Mümtaz Soysal, Nermin Abadan, Metin Kıratlı ve Cemal Mihçioğlu gibi farklı kürsülerden asistanlar da katkı sağlamışlardır.

1960'a gelindiğinde SBF'de³⁸ idare alanının akademik işbölümü ve örgütlenmedeki yeri şöyledir:³⁹

- Fakülte'nin üç uzmanlık sınıfından biri olarak *İdari Şube*,
- Profesörler Kurulu'na bağlı kürsülerden biri olarak *Amme İdaresi Kürsüsü*,⁴⁰

38 Şubat 1960'ta 5627 Sayılı Kanunun Kaldırılması ve Siyasal Bilgiler Okulu'nun Kurulmasına dair bir kanun teklifi (2/420) verilmiştir. Teklif ile, 1950'de Ankara Üniversitesi bünyesine dahil olan Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin, yeniden Maarif Vekâleti'ne bağlı bir yüksekokula dönüştürülmesi öngörülmektedir. SBF öğretim üyelerinden oluşan bir Komisyon "Siyasal Bilgiler Fakültesinin Okul Haline Getirilmesi Hakkında 10 Milletvekili Tarafından Hazırlanan Kanun Teklifi Gereğesinde Öne Sürülen Görüşlerin İncelenmesi" ve "Kanun Teklifinin İhlal Edeceği Haklar ve Doğuracağı Mahzurlar" başlıklı raporlar hazırlamıştır. Komisyon, bu teklifi SBF'yi cezalandırma girişimi olarak nitelendirmiştir. Kurumun neden Fakülte olarak kalması gerektiği konusunda gerekçelerini sıralayan Komisyon'un, SBF'nin ayırıcı özelliklerini sıralarken 'devlet bilimleri'ne vurgu yapmış olması dikkat çekmektedir: "*Öğretim elemanları kadroları ve eğitim programları açısından çok önemli gelişmeler kaydeden Fakülte, artık bir okul değildir. Devlet bilimleri sahasında eğitim-araştırma yapan yegane fakültedir.*" Komisyon raporlarına ve konuyla ilgili diğer görüşlere ulaşmak için bkz. Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 676.

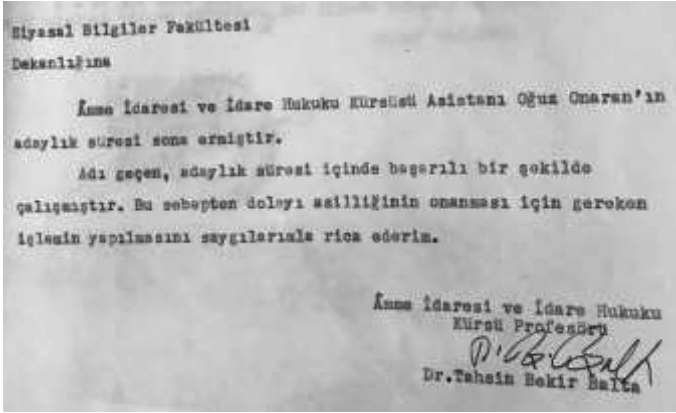
39 1950'lerde SBF'de idare alanı denildiğinde; 1953'te SBF 'vasıtasıyla' SBF'ye bağlı olarak kurulan, SBF binası içinde faaliyet gösteren, SBF Dekanı'nın genel müdürlük görevini yürüttüğü ve SBF öğretim üyelerinin akademik faaliyetlere katkı sağladığı Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi'ni de elbette anmak gerekir. Nitekim 1950'lerdeki SBF Genel Kurulu ve SBF Profesörler Kurulu toplantılarda TODAİE, birçok kez gündem maddesi olmuştur. Örn.: 2.5.1952 tarih ve 17 sayılı Genel Kurul toplantısı: "*Dekan Prof. Fadıl Hakkı Sur, Birleşmiş Milletlerin Türkiye'de ve Fakültemizde açmayı tasarladığı ve faaliyetleri Orta ve Yakın Doğu'yu da içine alacak olan İdari İlimler Enstitüsü hakkında geniş izahat vermiştir.*" 28.11.1952 tarih ve 64 sayılı Profesörler Kurulu toplantısı: "*Birleşmiş Milletler İdari İlimler Enstitüsü'nün kanun tasarısını hazırlamak üzere bir komisyon kurulmasına karar verilmiştir.*" 1951-52 yıllarındaki Kurul toplantılarında, kurulması öngörülen Enstitü genellikle "Birleşmiş Milletler Amme İdaresi/İdari İlimler Enstitüsü" şeklinde adlandırılmıştır. Enstitü'nün SBF'nin bir parçası olması gerektiğine dair birçok kez Kurul kararı alınmıştır. Öyle ki TODAİE kurulduktan sonra kurumun yasasına yönelik hazırlıklar sürerken dahi bu konu gündem maddesi olmaya devam etmiştir. Örneğin 21.10.1954 tarih ve 96 sayılı Profesörler Kurulu toplantısında, "*Enstitü bizimidir*", "*Enstitü %100 Fakültenin malıdır*", "*Enstitü, Fakülte ile sımsıkı bağlarla bağlanmalıdır*" şeklindeki ifadeleriyle kurul üyeleri konu hakkındaki görüşlerini dile getirmişlerdir.

TODAİE'nin kuruluş sürecinde ve izleyen yıllarda SBF'nin etkisi, katkısı ve iki kurum arasındaki ilişkiler için bkz. Erkan Tural, *Türkiye'de Kamu Yönetimi Eğitiminin TODAİE Tarihi 1940-1990*, Ankara, TODAİE Yayını, 2014.

40 1958-1967 yılları arasındaki bazı resmi kayıtlarda (kurul kararları, Fakülte yazışmaları ve personel görevlendirmeleri gibi) '*Amme İdaresi ve İdare Hukuku Kürsüsü*' şeklinde bir ifade görülmektedir. Bu ifadeye ilk olarak 18.12.1958 tarih ve 187 sayılı Profesörler Kurulu toplantısındaki, "*Doç. Dr. Nermin Abadan'dan boşalan Amme İdaresi ve İdare Hukuku asistanlık kadrosunun Anayasa Kürsüsü'ne tahsis*" kararında rastlanmıştır.

- SBF Siyasi İlimler Doktora Programı içinde *Siyasi ve İdari İlimler Bölümü*
- SBF bünyesinde tüzel kişiliğe sahip bir akademik birim olarak *İdari İlimler Enstitüsü*.

1960'larda akademik örgütlenmenin ve programların geliştirilmesi ve yeniden yapılandırılmasına yönelik çalışmalar yapmak üzere bazı komisyonlar oluşturulmuştur. Örneğin Aren Komisyonu (1964), Köklü Komisyonu (1965) ve Meray Komisyonu (1966).⁴¹ Bu komisyonlarda idare alanına yönelik bazı öneriler de gündeme getirilmiştir.⁴²

Yine Oğuz Onaran'ın 14.12.1961 tarihli ilk atama kararında kadrosu 'Amme İdaresi ve İdare Hukuku Kürsüsü Asistanlığı' olarak geçmektedir. 1967 yılına dek Onaran'ın bütün atama yazılarında ve kendi dilekçeleri dahil yazışmalarda bu kullanımı görmekteyiz. Yine, 7.12.1962 tarihli dilekçesinde Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta kendi unvanını 'Siyasal Bilgiler Fakültesi Ders Programları Komisyonu Raporu' başlığını taşıyan çalışmasını 29.1.1966 tarihinde AÜ SBF Dekanlığı'na sunmuştur.

41 Prof. Dr. Seha L. Meray, Prof. Dr. Cemal Mihçioğlu, Prof. Dr. Besim Üstünel, Doç. Dr. Nermin Abadan, Doç. Dr. Tuncer Bulutay'dan oluşan Meray Komisyonu, "Siyasal Bilgiler Fakültesi Ders Programları Komisyonu Raporu" başlığını taşıyan çalışmasını 29.1.1966 tarihinde AÜ SBF Dekanlığı'na sunmuştur.

42 Bu Komisyon raporlarında önceki yıllardaki bazı komisyonlara da gönderme yapılmaktadır. Örneğin: Savcı Komisyonu (1957), Üstünel Komisyonu (1960) ve Bilge Komisyonu (1961). Bu komisyonların raporlarına ulaşıl原因amamıştır.

1.7. (1966) İdari Şube İçinde ‘İdari İlimler’ ve ‘Siyasi İlimler’ Mansiyonlarının Oluşturulması Önerisi

Aren Komisyonu (1964) ve Köklü Komisyonu’nda (1965), alt uzmanlık alanlarının oluşturulmasına yönelik olarak *Mansiyon Sistemi* gündeme gelmiş, İdari Şube içinde, İdare Mansiyonu ve Siyasi İlimler Mansiyonu kurulması önerilmiştir.

Aren Komisyonu önerinin gerekçesinde, ayrı birer uzmanlık alanı olan ‘siyasi ilim’ ve ‘idari ilim’in daha da derinleşme ihtiyacını vurgulamaktadır:⁴³

“Siyasi ilimlerde sosyal ilimlere doğru gidişin beraberinde getirdiği iki netice “siyasi ilim” branşının bir özel kol olarak kendini idrak etmeğe ve yeni bir hüviyet kazanmaya başlamasıdır. Bu itibarla siyasi ilim ile idari ilim arasında eskiden mevcut olan ayniyet ortadan kalkmaktadır. Bu da Fakülte programına siyasi ilim ihtisasını temin edecek bir eğitim tarzının, bir dersler muhassalasının, ayrı bir birim olarak teşekkül ettirilmesi meselesini karşımıza çıkarmaktadır.”

“Tıpkı siyasi ilimler kendini idrak yolunda olduğu gibi idari ilimler de aynı şekilde gittikçe daha derin ve farklı bir formasyon gerektiren bir istikamete doğru gitmektedir. Bu itibarla gerek ‘sosyal ilim’e doğru gidiş olsun, gerek idari ilimlerin alanının derinleşmesi olsun, her iki yönden Siyasal Bilgiler Fakültesinde okunan bu konularda bir derinleşmeye gitme zarureti hasıl olmuştur.”

Aren Komisyonu’nun mansiyonlar oluşturulması önerisine Meray Komisyonu’ndan itiraz gelmiştir. Amme İdaresi Kürsüsü’nün başkanı olan Prof. Dr. Cemal Mıhçıoğlu’nun da üyesi olduğu Meray Komisyonu, ‘idari ilimler’ ile ‘siyasi ilimler’ alanlarının birbirinden ayrılarak eğitim-öğretim faaliyetlerini İdari Şube içinde ayrı mansiyonlar halinde sürdürmesi görüşüne karşı çıkmıştır:

“Komisyonumuz, Aren Komisyonunun (mansiyon) gerekçesinde gerçek bir yön görmekle beraber, bu oluşmakta olan gidişin Fakültemiz programında ve bu safhada ayrı bir uzmanlaşma alanını gerektirecek kadar da gelişmiş olacağı görüşüne pek katılmamaktadır.”

“Komisyonumuz ayrıca ‘siyasi ilimler’ ile ‘idari ilimler’ arasındaki aynılığın, gerçek bir kesinlikle tüm olarak ortadan kalkmış bulunacağı görüşüne katılmakta güçlüklerle karşılaşmıştır. Aynılıktan söz edilemese bile idarenin siyasal bilimlerle beslenen yönü olduğu gibi, siyasetin de idare bilimlerinden kopması söz konusu olamaz.”

Meray Komisyonu, mansiyon sistemi yerine İdari Şube’nin programına yeni koyulacak seçimler derslerle uzmanlaşma ihtiyacının karşılanabileceği görüşünü ortaya koymuştur.⁴⁴

1.8. (1966) Yeni Şube Oluşturulması Önerileri

7.1.1965 tarih ve 96 sayılı Genel Kurul toplantısında “uzmanlaşma imkanlarının yaratılması” amacıyla Fakülte’de yeni bir uzmanlık sınıfı olarak ‘Siyasal Bilimler

⁴³ Meray Komisyonu Raporu, s. 16-17’den alınmıştır.

⁴⁴ A.g.e., s. 17.

Şubesi’nin açılması önerisi gündeme gelmiştir. Bu öneri, Meray Komisyonu tarafından da tartışılmıştır. Komisyon, ‘Siyasal Bilimler Şubesi’ adıyla yeni bir şube kurmak yerine, ‘İdari Şube’nin adının değiştirilmesini önermiştir. ‘İdare ve Siyaset Bilimleri Şubesi’ adı altında tek bir bölümde seçimlik ders sisteminin benimsenmesiyle farklı uzmanlık ihtiyaçlarının karşılanmasının mümkün olabileceğini savunmuştur.⁴⁵ İdari Şube’den ayrı bir ‘Siyasal Bilimler Şubesi’nin açılması önerisi Fakülte’nin ilgili kurullarında da kabul görmemiştir.

Komisyonların ‘İşletmecilik Şubesi açılması’ önerisi ise 1966 Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği ile yaşama geçmiştir. İşletmecilik Şubesi programına idare alanıyla ilgili Personel İdaresi, Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Örgüt ve Yöntem adlı dersler koyulmuştur.

1.9. (1966) İdari Şube, ‘Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümü’ne Dönüşüyor

Meray Komisyonu Raporu’nda gündeme getirilen ‘şube adının değiştirilmesi’ ve ‘seçimlik dersler’ ile ilgili öneriler ilgili kurullarda kabul görmüştür. 28.5.1966 tarih ve 127 sayılı Genel Kurul toplantısında ‘İdari Şube’ adının ‘Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümü’ olarak değiştirilmesine oyçokluğuyla karar verilmiştir.⁴⁶ Aynı toplantıda bölümlerin zorunlu ve seçimlik dersleri de belirlenmiştir.⁴⁷ 6.7.1966 tarihli RG’de yayımlanan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nde uzmanlık sınıflarından biri olarak Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümü sayılmıştır.⁴⁸

Bölüm adlandırma tercihi açısından birkaç nokta dikkati çekmektedir: 1) Fakülte akademik işbölümünde şubeleşmenin getirildiği 1913’ten itibaren uzmanlık sınıfı “İdari” olarak tanımlanmışken bu değişiklik ile ‘Siyaset ve İdare’ halini almış, uzmanlık alanının kapsamı genişletilmiştir. 2) Bölüm adlandırmasında alan ile ilgili tanımlamada sözcüğün sıfat hali değil (idari), isim hali (idare) tercih edilmiştir. 3) Fakülte’nin ‘İktisat’, ‘İşletmecilik’, ‘Uluslararası İlişkiler’ adlarını taşıyan diğer bölümlerinden farklı olarak Bölümün adında “bilim” sözcüğüne yer verilmiştir. 4) Bu adlandırma tercihiyle Mülkiye’de idare, doktora programlarından sonra lisans programlarında da bir bilim alanı olarak nitelenmiştir.

45 *A.g.e.*, s. 17.

46 Aynı Genel Kurul toplantısında “*programlardaki bütün ‘siyasi’ terimlerinin Fakültenin adına uygun şekilde, ‘siyasal’ olarak değiştirilmesine oyçokluğuyla karar verilmiştir*”.

47 Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümü 3. sınıfı için belirlenen seçimlik dersler arasında idare alanıyla ilgili bir ders bulunmamaktadır. 4. sınıf seçimlik dersler arasında ise Örgüt ve Yöntem adlı bir ders yer almaktadır. İdare Hukuku Kürsüsü’ne ait Türk İdare Tarihi adlı ders de seçimlik yapılmış ve 4. sınıf seçimlik dersler arasında sayılmıştır.

48 1966 Yönetmeliği’nde bazı değişiklikler yapan 1967 Yönetmeliği’nde (26.5.1967 tarihli RG) de ‘Siyaset ve İdare Bilimleri’ adı aynen benimsenmiştir.

1.10. (1966-1967) Dil Tercihi Nedeniyle Kürsü ve Ders Adlarında Değişiklik: Amme İdaresinden Kamu Yönetimi ve Yönetim Bilimine

Dilde özleşme ile ilgili çok sayıda çalışma yapan Prof. Dr. Cemal Mıhçıoğlu 1966 yılından itibaren akademik örgütlenme ve ders programlarında bazı adlandırma değişiklikleri önermiştir.⁴⁹ Bunlar ilgili kurullarca kabul edilmiş, Yönetmelik düzenlemelerinde de yerini almıştır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SENATO KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 27/06/1967

Toplantı Sayısı : 544

Karar Sayısı : 3569

3569- Siyasal Bilgiler Fakültesinde bazı kürsülerin adlarının değiştirilmesi, bazı kürsülerin birleştirilmesi, yeni bazı kürsülerin kurulması ve bir kürsünün kaldırılması hususunda ilgili Fakülte Dekanlığının 3.5.1967 tarih ve 655 sayılı yazısına bağlı Profesörler Kurulu kararı ile yapılan teklif aşağıda gösterildiği şekilde uygun görüldü:

Adları Değiştirilen Kürsüler

<u>Eski Adı</u>	<u>Yeni Adı</u>
Amme İdaresi Kürsüsü	Kamu Yönetimi Kürsüsü
Devlet Nazariyeleri ve Siyasî Hukuk Kürsüsü	Siyasal Teoriler Kürsüsü
Umumî İktisat Kürsüsü	İktisat Teorisi Kürsüsü
İktisadî Siyaset Kürsüsü	İktisat Politikası Kürsüsü
İktisat Tarihi ve İktisadî Doktrinler Tarihi Kürsüsü	İktisat Tarihi ve İktisadî Düşünceler Kürsüsü

⁴⁹ Mıhçıoğlu, bir çalışmasında amme idaresi yerine kamu yönetimi sözcüğü tercihiyle ilgili olarak şu ifadeleri kullanmaktadır: “Bir bilim dalının, bir eylem alanının adı olarak “Kamu Yönetimi” sözünü ilk kez bu yapının kapağında kullandım. O yıllarda dilimizde ‘kamu’ da ‘yönetim’ de vardı, ancak ‘amme idaresi’ yerine ‘kamu yönetimi’ sözünün kullanılması bir bakıma yüreklilik işiydi. Birçok kimseler kendilerini “kamu yönetimi” sözüne ancak “kamu idaresi” sözünü bir süre kullandıktan sonra alıştırabildiler”. Bkz. Cemal Mıhçıoğlu, *Özkaynakça*, Ankara, AÜ SBF Yayınları, 1983, s. 43.

Örneğin:

- *Lisans programındaki (II. sınıf) Amme İdaresi adlı dersin adı, 1966 AÜ SBF Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nde Yönetim Bilimi olarak değiştirilmiştir.*
- *12.4.1967 tarih ve 409 sayılı Profesörler Kurulu toplantısında alınan kararla Amme İdaresi Kürsüsü’nün adının Kamu Yönetimi Kürsüsü olarak değiştirilmesi teklif edilmiş, Senato’nun 27.6.1967 tarih ve 544 sayılı toplantısında da bu teklif uygun görülmüştür.⁵⁰*

Mihçioğlu’nun TODAİE Genel Müdürü olduğu dönemde yayımlanmaya başlayan Amme İdaresi Bülteni’nin 14. sayısında (Ekim 1967) “*Türk Üniversitelerinde Kurulan İlk Kamu Yönetimi Kürsüsü*” başlıklı Mihçioğlu tarafından kaleme alınan yazıda da ad değişikliğinin gerekçesine yer verilmiştir.

Bu dönemdeki ad değişikliklerinde amme idaresi sözcüklerinin bazı yerlerde kamu yönetimi (örneğin kürsünün adında) bazı yerlerde ise yönetim bilimi (örneğin lisans derslerinde) olarak karşılandığı dikkat çekmektedir.

⁵⁰ Senato aynı toplantıda SBF’deki Maliye, İdare Hukuku ve Medeni Hukuk alanlarının her birinde 2 olan kürsü sayısını kürsüleri birleştirmek suretiyle 1’e indirmiştir. Böylece kürsü sayısı 16’ya düşmüştür.

1960'LARDA AMME İDARESİ/KAMU YÖNETİMİ KÜRSÜSÜ KADROSU ve DERSLERİ

Cemal A. Mihçioğlu (1957-1994)

1963 – Amme İdaresi Kürsüsü Profesörlüğü (Türkiye’de bu alanda ilk)

Nermin Abadan (1958-1965)

1965 - Anayasa Hukuku Kürsüsü’ne geçmiştir.⁵¹

H. Oğuz Onaran (1961-2002)

1961 – Amme İdaresi Kürsüsü asistanlığı

S. Kurthan Fişek (1966-1983) (2001-2009)

1966 – Amme İdaresi Kürsüsü asistanlığı

LİSANS DERSLERİ⁵²

Amme İdaresi⁵³ / Yönetim Bilimi (II. Sınıf)

Örgüt ve Yöntem

Amme İdaresi / Yönetim Bilimi (IV. Sınıf) (Personel Konuları)⁵⁴

İdari Ameliyeler Tahlili⁵⁵

51 10.12.1964 tarih ve 345 sayılı Profesörler Kurulu toplantısında “*Amme İdaresi Kürsüsü profesörlüğü için Fakülte doçentlerinden Dr. Nermin Abadan’ın aday gösterilmesine*” karar verilmiştir. N. Abadan kadroya başvuru yapmıştır, komisyon değerlendirmesi birkaç ay sürmüş ancak süreç tamamlanamamıştır. N. Abadan’ın kendi müracaatı ve Anayasa Hukuku Profesörü B. Savcı’nın teklifi üzerine 1.4.1965 tarih ve 353 sayılı toplantısında Profesörler Kurulu, N. Abadan’ın Amme İdaresi Kürsüsü’nden Anayasa Hukuku Kürsüsü’ne geçişine karar vermiştir. Sürece ve kürsüdeki çalışma yıllarına ilişkin Abadan’ın kendi değerlendirmeleri için bkz. Nermin Abadan-Unat, “Türkiye’de Politik İklim, Siyaset Bilimi Alanında Angaje Olmayan Çalışmaları Neredeyse İmkansız Kılıyor” (N. Abadan Unat İle Söyleşi), *İÜ SBF Dergisi*, No: 40, 2009, s. 31-41.

52 29.1.1966 tarihli Meray Komisyonu Raporu’nda İdare ve Siyaset Bilimleri programına mevcut derslerin yanında ‘Devletin İdari Teşkilatlanması’ (zorunlu) adlı bir dersin koyulması da önerilmiştir. Komisyon’un gerekçesi şöyledir: “*Uygulanmakta olan programda İdari Şube 3. sınıfta Amme İdaresi dersi yoktur. Aren komisyonu bu bölüm için, sınıf göstermeden Amme İdaresi dersi öngörmektedir. Komisyonumuz bu sınıf için bir Amme İdaresi dersi yerine Devletin İdari Teşkilatlanması dersi koymayı uygun bulmuştur. Böyle bir derste Temel Öğretim II’de çok az değinilen teşkilat Türkiye bakımından ele alınacak, devletin idari teşkilatlanmasına hakim olan ilkeler, Türk idare teşkilatının genel görünüşü, tarihçesi, merkez teşkilatı, merkezdeki ortak kuruluşlar, merkezdeki danışma ve denetleme kuruluşları, merkezin taşra teşkilatı, mahalli idareler, özerk kurumlar, kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekkülleri, iktisadi devlet teşekkülleri, karma ortaklıklar ele alınacaktır. Böylece İdare Hukuku programı da bir yandan hafifletilmiş, diğer yandan tamamlanmış olacaktır. Komisyonumuz bu dersin zorunlu ve haftada 2 saat olmasını öngörmektedir*”

53 29.1.1966 tarihli Meray Komisyonu Raporu’nda mevcut programda yer alan Amme İdaresi adlı dersin devam etmesine ilişkin şöyle bir gerekçe sunulmuştur: “*...Kamu politikasının uygulanmasına olduğu kadar, hazırlanmasında da önemli bir oynayan idare sürecinin belli başlı unsurları hakkında genel ve temel bilgi vermek, Fakültemizin amaçlarına da uygun düşmektedir. Bu bakımdan Amme İdaresi dersinin II. sınıfa zorunlu bir ders olarak konulması komisyonumuzca yerindedir.*”

Komisyon’un sunduğu gerekçede dikkat çeken bir nokta henüz bu yıllarda Türkçe alanyazında pek rastlamadığımız “**kamu politikası**” sözcüğüne yer verilmiş olmasıdır.

54 Personel İdaresi adlı ders İşletmecilik Şubesi’ne verilmektedir.

55 29.1.1966 tarihli Meray Komisyonu Raporu’nda ‘İdari Ameliyeler Tahlili’ ve ‘Örgüt ve

1.11. (1973) 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu Sonrasında Akademik Örgütlenme

12 Mart 1971 askeri muhtırasının ardından üniversite sisteminde de bazı değişiklikler yapılmıştır. Anayasa’daki ilgili hükümler değiştirilerek üniversitelerin özerkliği sınırlandırılmış, özerk kürsü sistemine dayanan 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu’nun yerine 20.6.1973 tarih ve 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu çıkarılmıştır.⁵⁶

1750 sayılı Üniversiteler Kanunu’nun ‘Üniversite içinde çalışma ve denetim çalışma birimleri’ başlığı altındaki 37. maddesinde bölümler de kürsüler gibi akademik örgütlenmenin bir parçası haline getirilmiştir. Hatta aynı maddede “*yeni kurulacak üniversiteler tercihen bölüm esasına göre düzenlenir*” hükmüne yer verilerek suretiyle izleyen yıllarda getirilecek olan bölüm temelli akademik yapılanmanın da ilk adımları atılmıştır.⁵⁷ Kanun, fakültelerin, akademik örgütlenmede, “bölüm **veya** kürsü” ya da “bölüm **ve** kürsü”⁵⁸ sistemlerinden birini tercih edebilmelerine imkan tanımıştır. Buna göre, fakülte kurulunun üçte iki çoğunluğunun teklifi ve senato kararıyla fakülteler, önceki yıllarda olduğu gibi bölüm ve kürsülerin birlikte var olduğu bir yapılanmayı benimseyebilecekleri gibi ‘sadece bölüm’ ya da ‘sadece kürsü’ yapılanmasını da tercih edebileceklerdir.

20.1.1974 tarihli Ankara Üniversitesi Bölüm Kürsü Enstitü ve Diğer Birimlerinin Çalışmaları ve Yönetim Şekilleri Hakkında Yönetmelik’in “Kürsü ve Bölüm Sistemleri” başlıklı 2. maddesinde de bu konu düzenlenmiştir. 1974 Yönetmeliği ve bu

Yöntem’ adlı dersler ile ilgili öneri gerekçesi şöyledir: “Uygulanmakta olan programda bu ders İdari Şube son sınıfta haftada 1 saattir. 1961’de Talas, Savcı, Köklü, Arık, Gürsoy, Bilge ve Unat, Üstünel’den oluşan Komisyon bu dersi kaldırmayı öngörmüştür. Bilge ve Köklü Komisyonu programlarına böyle bir ders koymamışlardır. Prof. Mıhçıoğlu, Komisyonumuza yazısında bu dersin İdarenin İslahı ve Rasyonel Hale Getirilmesi şeklinde ele alınarak daha geniş bir muhteva ile okutulmasını teklif etmektedir. Prof. Mıhçıoğlu bu amaçla Örgüt ve Yöntem adında yeni bir ders öngörmekte ve bu dersin muhteva fihristini de vermektedir. Bu ders Organization and Method konusunu ele almış olacaktır. Komisyonumuz bu teklifleri ve sunulan ders muhteva fihristini inceledikten sonra Örgüt ve Yöntem dersinin İdare ve Siyaset Bilimleri Bölümü son sınıf programına seçimlik ve haftada 2 saatlik bir ders olarak konmasını uygun görmüştür.”

56 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu’nun çıkarılmasından kısa bir süre sonra AÜ SBF Lisans Yönetmeliği’nde değişiklik yapan 10.8.1973 tarihli bir Yönetmelik çıkarılmıştır. Fakülte’nin bölümleri arasında Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümü’ne yer veren bu Yönetmelik akademik örgütlenmede bir değişiklik getirmemiştir.

57 Alman sisteminden Amerikan sistemine geçişin de ilk adımlarını oluşturan bu değişiklikler sadece birim tercihleri açısından sonuç doğurmamış, aynı zamanda YÖK sistemiyle kurulacak olan merkezîyetçi akademik örgütlenmenin de temellerini oluşturmuştur. Timur, *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*, s. 293, 340.

58 1750 sayılı Kanun’a göre, “Kürsü, aynı alanda veya birbirine çok yakın alanlardaki bilim dallarında oluşan bir çalışma birimidir. Bir fakültede aynı adı taşıyan, aynı ihtisas dalında öğretim ve araştırma yapan birden fazla kürsü bulunmaz.” Yine aynı maddede bölüm ise, “bir dalın belli disiplinlerini bir araya toplayan bir eğitim ve öğretim birimi” şeklinde tanımlanmıştır.

Yönetmelik'te değişiklik yapan 26.5.1977 tarihli Yönetmelik ile kürsülerin kararları üzerinde bölüm kurullarına önemli yetkiler verilmiş, bölümler güçlendirilmiştir.

1.12. (1974) Kürsü Sisteminin Benimsenmesi

1973 Üniversiteler Kanunu'nun belirlediği çerçevede akademik örgütlenme/sistem tercihini belirlemek üzere toplanan SBF Fakülte Kurulu'nun⁵⁹ 7.3.1974 tarih ve 12 sayılı toplantı karar tutanağında şu ifadelere yer verilmiştir:

“Üniversiteler Kanunu'nun 37. maddesinde öngörülen çalışma ve denetim birimleri (kürsü ve bölüm sistemleri) konusunda Fakültemizce tutulacak yolun saptanması için konu üzerinde biraz daha düşünmeye olanak verilmesine karar verildi.”

14.3.1974 tarih ve 13 sayılı Fakülte Kurulu toplantısında sistem tercihiyle ilgili alınan karar ise şöyledir:

“Kürsü ve bölüm sistemlerinden hangisinin istendiği hususunu saptamak üzere oylamaya geçildi. Kapalı olarak oy kullanan 47 mevcudun 33'ü Kürsü, 10'u Kürsü + Bölüm ve 4'ü de boş kullanmışlardır. Böylece istenen 2/3'lik çoğunlukla Kürsü Sisteminin benimsenmesine karar verilmiştir.”

SBF Fakülte Kurulu'nun özerk kürsü sisteminin devamına ilişkin kararı, 9.4.1974 tarih ve 478 sayılı Senato kararıyla da uygun bulunmuştur.

‘Sadece Kürsü Sistemi’nin olmasını tercih eden Fakülte Kurulu, 11.4.1974 tarih ve 15 sayılı toplantısında, içinde Kamu Yönetimi Kürsüsü’nün de bulunduğu 23 kürsüyü oy birliği ile belirlemiştir. Senato, 30.4.1974'teki toplantısında “kürsü sistemi ile çalışması kabul edilen SBF'deki kürsüleri” uygun bulmuştur.

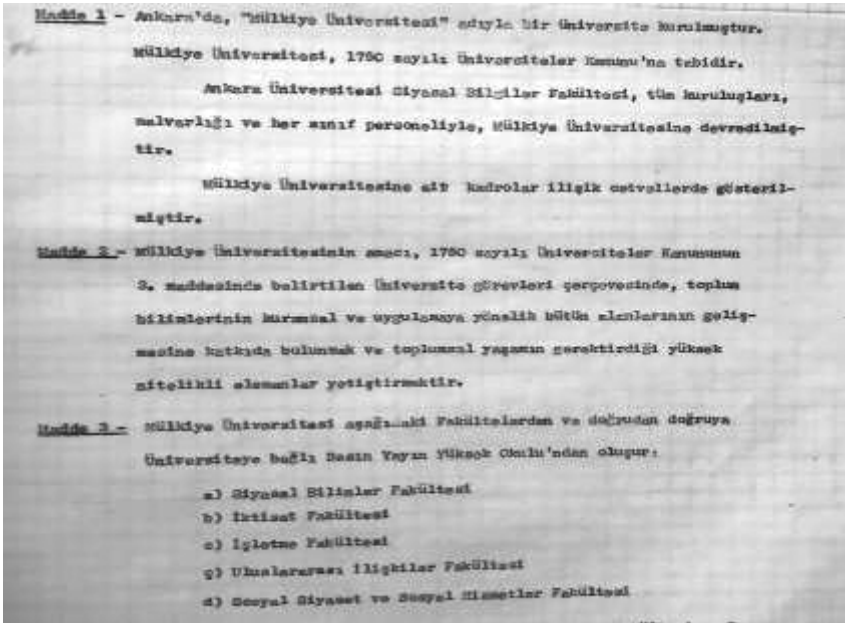
⁵⁹ 1750 sayılı Kanun ile Profesörler Kurulu'nun yerini Fakülte Kurulu almıştır.

Senato Kararları			(127)
Teklifi Sayısı	Karar Sayısı	Karar Tarihi	
31	307-308	30.4.1974	
Devletçe Kurulmuş Mirdadlarda Hiçbir Değişiklik Olmadığı Kararlaştırıldı. Mirdadlar Kurulmuş ve 1971 yılı boyunca aşağıda gösterilen şekilde tahsisine karar verildi.			
1. Anayasa Hukuku Mirdadı			
2. Ceza Hukuku Mirdadı			
3. Devletler Hukuku Mirdadı			
4. Devletler Hukuku Hukuku Mirdadı			
5. Hukuk Hukuku Mirdadı			
6. İktisat Politikası Mirdadı			
7. İktisadi Değişmeler Tarihi ve İktisat Tarihi Mirdadı			
8. İktisat Teorisi Mirdadı			
9. İstatistik ve Ekonometri Mirdadı			
10. İşletme İktisadi ve Muhasebe Mirdadı			
11. Kamu Yürütmesi Mirdadı			
12. Maliye Mirdadı			
13. Medeni Hukuk Mirdadı			
14. Siyasal Davranış Mirdadı			
15. Siyasal Teoriler Mirdadı			
16. Siyasal Tarih Mirdadı			
17. Sosyal Siyaset ve İş Hukuku Mirdadı			
18. Sosyolojik Mirdadı			
19. Şehircilik Mirdadı			
20. Ticaret Hukuku Mirdadı			
21. Türk Siyasal Hukuku Mirdadı			
22. Uluslararası İktisat ve İktisadi Gelişmeler Mirdadı			
23. Uluslararası Hukuklar Mirdadı			

Öneride üniversitenin beş fakültesinden birinin adının *Yönetim Bilimleri Fakültesi* olması dikkat çekicidir.⁶¹

SBF'yi üniversiteye dönüştürme önerisi 1977 ve 78'de Fakülte Kurulu'nda ve bu Kurul tarafından oluşturulan komisyonlarda tartışılmıştır. Kurumun akademik örgütlenmesini bütünüyle değiştirecek nitelikte olan bu öneri Fakülte Kurulu'nun 13.4.1978 tarih ve 201 sayılı toplantısında oylanmış, 28 olumlu, 6 olumsuz ve 2 çekimser oy ile benimsenmiştir.⁶² Bu ilke kararından sonra oluşturulan komisyonlar konuyla ilgili raporlar hazırlamıştır. Fakülte Kurulu'nun 6.7.1978 tarih ve 213 sayılı toplantısında bu konu yeniden gündeme alınmış, 11 sayılı karar ile "*Mülkiye Üniversitesi Kanun Tasarısı ve Gerekçesi aşağıda olduğu şekliyle kabul edilmiştir.*"

*Mülkiye Üniversitesi Kanun Tasarısı*⁶³

61 Diğer fakülteler: Ekonomik Bilimler Fakültesi, İşletme Fakültesi, Siyasal Bilimler Fakültesi, Basın Yayın Fakültesi.

62 Prof. Dr. Ruşen Keleş, SBF'nin Mülkiye Üniversitesi'ne dönüştürülmesi durumunda tıp, ziraat gibi teknik alanlarda da fakültelerin açılacağı, bunun da kurumu varlık nedeninden uzaklaştıracağı gerekçesiyle Kurul kararına şerh koymuştur.

63 Madde 1 Gerekçe: "*Üniversite aşamasına geçilirken, kurumun asli adı olan ve kamu bilincinde sürekli olarak yaşamını sürdürmüş bulunan Mülkiye adına dönmek uygun görülmüştür. Böylece kurumun sürekliliği, geçmişinin kendisine yüklediği kamuya hizmet bilinci vurgulanmış olmaktadır.*"

Madde 3 Gerekçe: "*..Kaynaşık yapılı bir Üniversite içinde, türlü fakültelere yayılmış bir eğitim, hem bu gücün tümüyle ülke hizmetine verilmesine, hem şube geleneğinin gereği olan çok yönlülük içinde uzmanlaşmaya olanak verecektir.*"

1970’LERDE KAMU YÖNETİMİ KÜRSÜSÜ KADROSU ve DERSLERİ**Cemal A. Mihçioğlu (1957 – 1994)****H. Oğuz Onaran (1961-2002)****S. Kurthan Fişek (1966-1983) (2001-2009)****Cüneyt Akalın (1970-1972)**

1970 - Asistan

Ali Erkan Eke (1973-1980)

1973 – Asistan

İhsan Sami Garan (1976-1983)

1976 - Asistan

Lisans Dersleri

Yönetim Bilimi

Yönetim Teknolojisi⁶⁴

Yönetim Bilimi - II

Akçalı Yönetim (Seminer)

Yönetim Bilimi - III

Kamu Yönetimi Sorunları (Seminer)

Kamusal İlişkiler

Yönetim Sorunları (Seminer)

Örgüt ve Yöntem

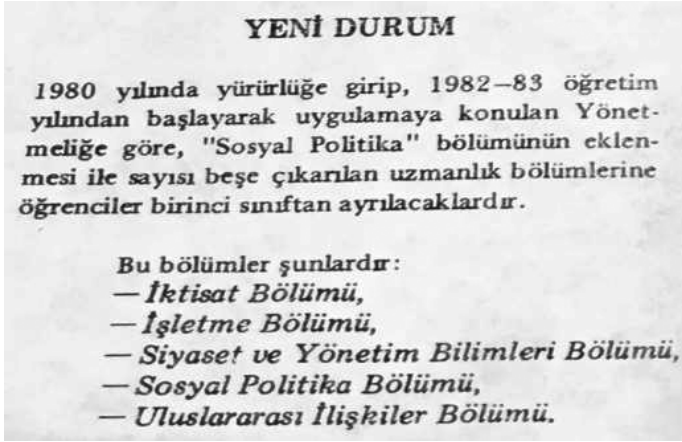
Kamu Yönetimi (Seminer)

1.14. (1980) Bölüm Adı ‘Siyaset ve Yönetim Bilimleri’ Olarak Değiştiriliyor

Daha önce de belirtildiği üzere ‘amme idaresi’ sözcüğü, 1966 ve 1967’de kürsünün adında kamu yönetimi, derslerin adında da yönetim bilimi olarak değiştirilmiştir. Bununla birlikte bölüm adlandırmasında ‘idare’ sözcüğü 1980’e dek varlığını korumuştur.

64 Cemal Mihçioğlu, 1977-78’de ders programına giren Yönetim ve Teknoloji adlı dersten önce de teknoloji ile ilgili dersler önermiştir. Örneğin 2.9.1971’de AÜ SBF Dekanlığı’na “Öğretim Programına Elektronik Bilgi İşleme Konusunda Bir Ders İlavesi Hakkında İnceleme” başlıklı sunduğu raporda Mihçioğlu, 1971-1972 öğretim yılı İktisat ve Maliye Şubesi ile İşletmecilik Şubesi son sınıflarında *Computer* adı altında okutulan seçimli dersin adının ve içeriğinin değiştirilmesini, yönetim-örgüt alanına önemli katkılar sağlayacak olması nedeniyle Elektronik Bilgi İşleme adıyla seçmeli dersin SBF programında yer alması gerekliliğini ve bu alan için bir kadro tahsisinin yerinde olacağını dile getirmiştir.

Bu yıllarda Kamu Yönetimi Kürsüsü’nün teknoloji konusuna olan ilgisi başka faaliyetlerde de görülmektedir: “24.3.1977 tarih ve 158 sayılı Fakülte Kurulu toplantısında, 17-30 Nisan 1977 tarihleri arasında IBM tarafından düzenlenen ‘Kamu Yönetiminde Bilgi İşlem’ konulu inceleme gezisine katılmak üzere SBF Kamu Yönetimi Kürsüsü asistanı Dr. Ali Erkan Eke seçilmiştir.”

16.5.1980’de çıkarılan AÜ SBF Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği ile ‘Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümü’nün adı, ‘Siyaset ve Yönetim Bilimleri’ne dönüştürülmüştür.⁶⁵

YÖK sistemine geçilmeden önce 1981 yılı itibarıyla SBF akademik örgütlenmesinde idare alanının varlığı şöyledir:

- Fakülte’nin 5 bölümünden biri olarak *Siyaset ve Yönetim Bilimleri Bölümü*
- Kürsülerden biri olarak *Kamu Yönetimi Kürsüsü*
- Lisansüstü düzeyde SBF Siyasal Bilimler Alanı’nda *Yönetim Bilimi Dalı*
- SBF bünyesinde tüzel kişiliğe sahip bir akademik birim olarak *İdari İlimler Enstitüsü*.

⁶⁵ Yönetmeliğin Ek’inde Siyaset ve Yönetim Bilimleri Bölümü Lisans Ders Programı’na da yer verilmiştir. Bununla birlikte bu dönemde resmi yazışmalarda ve Fakülte Kurulu kararlarında bölüm adının Siyaset ve İdare Bilimleri olarak kullanılmaya devam ettiği de görülmektedir. Örneğin 5.11.1981 tarih ve 331 sayılı toplantı, 7.1.1982 tarih ve 82-1 sayılı toplantı. Ayrıca SBF Öğrenci İşleri Müdürlüğü’nden alınan bilgiye göre ‘Siyaset ve Yönetim Bilimleri’ bölüm adıyla mezun öğrenci bulunmamaktadır. 1980-1982 yılları arasındaki kayıtlarda mezun olunan bölüm adında ‘Siyaset ve İdare’ yazmaktadır.

1.15. (1981) 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Sonrasında SBF Fakülte Kurulu’nun Kurulmasını Önerdiği Bölümler

6.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu üniversite sistemini ve örgütlenmesini kökten değiştirmiş,⁶⁶ büyük oranda standart bir hale getirmiştir. Kanun, fakülte örgütlenmesinde bölümleri esas almıştır.

SBF Fakülte Kurulu, Fakülte örgütlenmesini, 2547 sayılı Kanun ile uyumlu hale getirmek için bir dizi toplantı yapmıştır. 30.12.1981 tarih ve 81-7 sayılı toplantıda Fakülte Kurulu, sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında 23 Bölüm⁶⁷ oluşturulmasına karar vermiştir:

“Her biri ayrı bir Fakülte ya da Yüksek Okul’un temel öğretim alanını oluşturabilecek nitelikteki İktisat, Maliye, İstatistik, İşletme, Muhasebe, Hukuki Siyasal Bilim, Sosyoloji, Tarih, Şehircilik, Sosyal Politika, Uluslararası İlişkiler gibi sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında disiplinlerarası bir öğretim yapan fakültemizde birbirini tamamlayan, birbirine yakın bölüm⁶⁸ dallarından oluşan eğitim, öğretim ve bilimsel araştırma ve uygulama bölümlerinin aşağıdaki gibi oluşturulmasına karar verildi.”

SBF Fakülte Kurulu Tarafından Kararlaştırılan Bölüm Listesi (30.12.1981)

Anayasa Hukuku Bölümü	Medeni Hukuk Bölümü
Ceza Hukuku Bölümü	Siyasal Davranış Bölümü
Devletler Hukuku Bölümü	Siyasal Teoriler Bölümü
Devletler Hususi Hukuku Bölümü	Siyasi Tarih Bölümü
İdare Hukuku Bölümü	Sosyal Siyaset ve İş Hukuku Bölümü
İktisat Politikası Bölümü	Sosyoloji Bölümü
İktisat Teorisi Bölümü	Şehircilik Bölümü
İktisadi Düşünceler Tarihi ve İktisat Tarihi Bölümü	Uluslararası İktisat ve İktisadi Gelişmeler Bölümü
İstatistik ve Ekonometri Bölümü	Ticaret Hukuku Bölümü
İşletme İktisadi ve Muhasebe Bölümü	Türk Siyasal Hayatı Bölümü
Kamu Yönetimi Bölümü	Uluslararası İlişkiler Bölümü
Maliye Bölümü	

66 Bu dönemde getirilen diğer bir köklü değişiklik, 2809 sayılı Kanun ile lisansüstü eğitim-öğretimin SBF’den alınarak yeni oluşturulan Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne devredilmesi olacaktır. Bu konuyu izleyen başlıkta ele alacağız.

67 Bölüm sayısının çok fazla olması, Fakülte Kurulu’nun belirlediği bölümlerin ad ve içerik itibarıyla geçmiş yıllardaki kürsülere karşılık gelmesi nedeniyle. Bütün kürsüleri aynen bölümlere dönüştürmeyi amaçlayan bu kararıyla Fakülte Kurulu, örgütlenmenin çekirdek birimi olan kürsü sistemini en azından uzmanlık alanları açısından terk etmek istemediğini ortaya koymuştur.

68 Tutanakta “bölüm” olarak yazılmışsa da Kanun’daki şekliyle “bilim” olması muhtemeldir.

Senato, 31.12.1981 tarihli toplantısında, yukarıda sayılan 23 bölümün SBF bünyesinde kurulmasının YÖK'e önerilmesine karar vermiştir. Ancak bu süreç tamamlanmadan YÖK, 18.2.1982 tarihli Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği'ni yayımlamıştır.⁶⁹

2547 sayılı Kanun ve Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği ile kürsüler kaldırılmış, bölüm-kürsü şeklinde ikili olan yapı, bölüm – anabilim dalı – bilim dalı şeklinde üçlü hale getirilmiş, akademik birimlerin görev ve yetkileri ile birimler arasındaki ilişkiler de yeniden düzenlenmiştir.⁷⁰

1.16. (1982) Siyaset ve Yönetim Bilimleri Bölümü'nde Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kurulması Önerisi

Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği'nin yayımlanmasından sonra YÖK, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'ne gönderdiği 25.3.1982 tarihli yazıda fakültelerde oluşturulması düşünülen bölüm ve anabilim dallarını liste halinde belirlemiş ve Üniversite'den bu konuda bir görüş istemiştir.

Siyaset ve Yönetim Bilimleri Bölümü Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı

YÖK'ün gönderdiği listede (yukarıda) idare alanında Siyaset ve Yönetim Bilimleri Bölümü'ne ve bu Bölüm içinde de 3 anabilim dalından biri olarak Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'na yer verilmektedir. YÖK'ün önerdiği listede hem bölüm hem de anabilim dallarından birinin adında 'Yönetim Bilimleri' sözcüğüne yer verilmiştir.

9.4.1982 tarihli toplantısında Ankara Üniversitesi Senatosu, fakültelerden gelen önerileri ve YÖK'ün yukarıda aktarılan 25.3.1982 tarihli listesini göz önünde bulundurarak YÖK'e sunulmak üzere bölüm ve anabilim dallarını belirlemiştir (101

69 Yönetmelik, fakülte akademik örgütlenmesinde bölümleri oluşturan anabilim dalını ve anabilim dallarını oluşturan bilim dalını şöyle tanımlamıştır: “Anabilim veya anasanat dalı, bölümü oluşturan ve en az bir bilim veya sanat dalını kapsayan, eğitim-öğretim, uygulama ve araştırma faaliyetlerinin yürütüldüğü akademik bir birimdir (Md 16).” “Bilim veya sanat dalı, anabilim veya anasanat dalı içinde eğitim, öğretim, araştırma ve uygulama yapan bir birimdir (Md 17).”

70 2547 sayılı Kanun ve Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği sonrasında, bu düzenlemelere uygun akademik örgütlenme oluşturulana dek geçen sürede, kurul kararlarında ve yazışmalarda ‘kürsü’ ya da ‘anabilim dalı’ yerine yaygın bir biçimde “birim” sözcüğünün tercih edildiği dikkati çekmektedir. Örneğin Senato'nun 9.2.1982 tarihli toplantısında “*Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Birimi doçenti Dr. Oğuz Onaran'ın profesörlüğe yükseltilmesine karar verilmiştir.*”

sayılı karar).⁷¹ Senato bu kararında 9 anabilim dalına sahip Siyaset ve Yönetim Bilimleri Bölümü’nü önermiştir. Bölüm içinde kurulması önerilen anabilim dallarından biri *Kamu Yönetimi Anabilim Dalı*’dır.

UNİVERSİTESİ

Senato Kararları

47)

Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Karar Tarihi
10	101	9.4.1982

ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ (Ana Bilim Dalları)

Devletler Hukuku

Devletler Özel Hukuku

Siyasi Tarih

Uluslararası İlişkiler

SİYASET VE YÖNETİM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ (Ana Bilim Dalları)

Anayasa Hukuku

Ceza Hukuku

İdare Hukuku

Kamu Yönetimi

Siyasal Davranış

Siyasal Teoriler

Sosyoloji

Türk Siyasal Hayatı

Medeni Hukuku

İdare alanı açısından bakıldığında dikkat çeken nokta, Senato’nun aldığı kararda bölüm adında ‘Yönetim Bilimleri’ne, anabilim dalı adında ise ‘Kamu Yönetimi’ne yer verilmiş olmasıdır.

Ankara Üniversitesi Senatosu’nun 9.4.1982 tarihli bölüm-anabilim dalları önerisi YÖK tarafından kabul edilmemiştir.

⁷¹ Senato, aynı toplantısında, 31.12.1981’de almış olduğu ‘SBF’nin bölümlerinin belirlenmesi’ kararını da kaldırmıştır.

1. 17. (1982) YÖK Kararıyla Bölüm Adı ‘Kamu Yönetimi’ Oluyor ve ‘Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’ Kuruluyor

2547 sayılı Kanun’un 7. maddesinin 2. paragrafı gereğince YÖK, kendisine verilen yetkiye dayanarak, 22.9.1982 tarih ve 3939 sayılı yazıyla Ankara Üniversitesi’nin akademik örgütlenmesinin nasıl olacağını belirlemiştir.⁷² İdare alanı açısından bakıldığında:

- Siyasal Bilgiler Fakültesi bünyesindeki *Siyaset ve Yönetim Bilimleri Bölümü*’nün adı *Kamu Yönetimi Bölümü* olarak değiştirilmiş,⁷³
- Kamu Yönetimi Bölümü’nün 4 anabilim dalından⁷⁴ biri olarak *Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı* oluşturulmuştur.

YÖK’ün İİBF ve SBF’ler için standart olarak belirlediği birim adlandırması, Senato’nun önerisinin tam tersi şeklindedir. YÖK kararıyla bölümün adı Kamu Yönetimi, anabilim dalının ise Yönetim Bilimleri olmuştur. Anabilim dalının bünyesinde 3 bilim dalı da oluşturulmuştur.

1966-1982

- Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümü
- Kamu Yönetimi Kürsüsü

1982

- Kamu Yönetimi Bölümü
- Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı
- Kamu Yönetimi Bilim Dalı
- Personel Yönetimi Bilim Dalı
- Yönetim Psikolojisi Bilim Dalı

72 YÖK, standartlaşmayı sağlamaya yönelik olarak üniversitelerin ders programlarında da değişiklik yapmasını istemiştir. SBF Fakülte Kurulu, 4.11.1982 tarih ve 82-13 sayılı toplantısında Kamu Yönetimi Bölümü’nün bazı dersleriyle ilgili YÖK taleplerini görüşmüş, “Yükseköğretim Kurulunca gönderilen ders programında yapılması zorunlu görülen aşağıdaki geçici değişikliklerin Ankara Üniversitesi aracılığıyla Yükseköğretim Kurulunun onayına sunulmasına” karar vermiştir. Fakülte Kurulu’nun bu kararına bazı öğretim üyeleri, ders programlarını belirleme yetkinin Fakülte’de olduğu gerekçesiyle karşı oy vermiştir. Örneğin K. Boratav’ın karşı oy gerekçesi: “2547 sayılı Kanun ders programlarının saptanmasını Fakülte Kurullarının görevleri arasında saymış, üniversitelerin tümünü ilgilendiren akademik sorunların ele alınmasında ve diğer akademik konularda yönetmelik hazırlanmasında Üniversitelerarası Kurulu yetkili kılınmıştır. SBF’nin lisans öğretim yönetmeliğinde belirlenen ders programı, bu yönetmelik değiştirilmediğine göre halen yürürlüktedir.”

73 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi’nin 9.11.1982 tarih ve 1329/2121 sayılı yazısında yeni adıyla Kamu Yönetimi Bölümü’ne ilk olarak 1983-84 öğretim yılında öğrenci alınacağı belirtilmektedir. 18.5.1983 tarihli AÜ SBF Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nde de bölüm adı Kamu Yönetimi olarak belirlenmiştir.

74 25.3.1982 tarihli yazısından farklı olarak YÖK bu yazısında anabilim dalları listesine Kent ve Çevre Bilimleri Anabilim Dalı’nı da eklemiştir.

İdare alanındaki yapılanma açısından 1966 ve 82 yılları kıyaslandığında birkaç nokta dikkati çekmektedir:

1966’dan itibaren bölümün adında hep yer almış olan ‘siyaset’ sözcüğüne yer verilmemiştir. O dönemde YÖK’ün lisans düzeyindeki bölüm adlarında ‘siyaset’ sözcüğünü tercih etmediği görülmektedir.⁷⁵

YÖK’ün kararındaki Kamu Yönetimi şeklindeki adlandırma tercihiyle, faaliyet ve çalışma konuları açısından idare-yönetim-kamu yönetimi alanları ağırlıklı bir bölüm yapılanmasına geçme amacının güdüldüğü söylenemez.⁷⁶ Nitekim bölümde oluşturulan anabilim dalları da bunu göstermektedir. Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı Bölüm’deki 4 anabilim dalından biridir.

Birim adlarındaki kavramların içeriği/kapsayıcılığı ve birimlerin akademik örgütlenmedeki düzeyleri açısından bakıldığında da bir tutarsızlık söz konusudur. Örneğin, 1982 öncesi yapıda Siyaset ve Yönetim Bilimleri Bölümü ile Kamu Yönetimi Kürsüsü bulunmaktaydı. Oysa 1982’de Kamu Yönetimi Bölümü’nün altında Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na yer verilmiştir. Kamu yönetimi, yönetim biliminin alt dalı olması gerekirken, bu birim adlandırması tercihi tam tersi bir durum oluşturmuştur. Bu noktada diğer bir tutarsızlık, Kamu Yönetimi Bölümü’nde, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’nın içinde bölüm adıyla aynı adı taşıyan bir bilim dalına yer verilmiş olmasıdır. Bu durum, akademik örgütlenmenin temel ilkeleriyle de bağdaşmamaktadır.

Adlandırma tercihiyle ilgili diğer bir nokta, ‘Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’nın adındaki çoğul kullanımdır.⁷⁷ SBF’de akademik birim adlandırmalarında ve programlarda idare/yönetim sözcüklerinin çoğul kullanımı geçmiş yıllarda da görülmektedir. Örneğin SBF programında ‘Siyasi ve İdari İlimler Bölümü’ne (1956), lisans programında da ‘Siyaset ve İdare Bilimleri Bölümü’ne (1966) yer verilmiştir. İlim/bilim sözcüklerindeki çoğul kullanım, iki farklı alanın ‘ve’ bağlacıyla bir arada kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim ilerleyen yıllarda SBF doktora programında bu iki alan birbirinden ayrı şekilde örgütlendiğinde ‘Siyaset Bilimi Dalı’ ve ‘Yönetim Bilimi Dalı’ şeklinde tekil kullanım tercih edilmiştir.⁷⁸ 1982 sonrasında gerek lisans gerek lisansüstü örgütlenmede birimlerin/programların adlandırmasında siyaset

75 Aynı durum Sosyal Politika Bölümü’nün adının Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü’ne dönüştürülmesi için de söz konusudur.

76 1957-1982 yılları arasında var olan Kamu Yönetimi Kürsüsü’nün bölüm düzeyine yükseltilmesine yönelik bir amaç da söz konusu değildir.

77 Batı’da, özellikle ABD’de akademik kurum, program ve dergi adlandırmalarında *administrative sciences* şeklinde çoğul kullanıma tanık olmaktadır.

78 ‘Siyasal Bilim’ şeklindeki tekil kullanımı, Senato’nun 13.6.1967 tarihli toplantısında almış olduğu, “*Hukuk Fakültesi’ne bağlı Kamu Hukuku ve Siyasal Bilim Enstitüsü kurulması*” kararında da görmekteyiz.

alanında tekil kullanım (Siyaset Bilimi) devam etmişken ilginç bir biçimde idare alanında çoğul kullanım (Yönetim Bilimleri) benimsenmiştir.⁷⁹

1983 yılı itibarıyla üniversite akademik örgütlenmesinde idare alanının varlığı şöyledir:

- ▶ SBF'nin 6 bölümünden biri olarak *Kamu Yönetimi Bölümü*
- ▶ Kamu Yönetimi Bölümü'ne bağlı *Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı*
- ▶ Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'na bağlı 3 Bilim Dalı: 1) *Kamu Yönetimi Bilim Dalı* 2) *Personel Yönetimi Bilim Dalı* 3) *Yönetim Psikolojisi Bilim Dalı*
- ▶ Lisansüstü düzeyde Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı *Kamu Yönetimi Anabilim Dalı*
- ▶ SBF bünyesinde tüzel kişiliği olmayan *Kamu Yönetimi Araştırma Merkezi*

79 Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı'nda da çoğul kullanım görülmektedir. Fakat bu anabilim dalı, geçmiş yıllarda ayrı kürsüler halinde örgütlenen birbirinden farklı bilim dallarını (İdare Hukuku, Devletler Özel Hukuku, Medeni Hukuk ve Borçlar Hukuku, Ceza Hukuku) içermektedir. Bu açıdan 'bilimleri' şeklindeki çoğul kullanım ile birden fazla bilim dalının varlığına gönderme yapılmaktadır. 'Yönetim Bilimleri' adlandırmasındaki çoğul nitelemenin bu alanın üzerinde yükseldiği, personel yönetimi, idare tarihi gibi bilim dallarına karşılık gelip gelmediği elbette tartışılabilir. 1952'de kurulan İdari İlimler Enstitüsü'nün adında da çoğul kullanım tercih edilmiştir. İdari İlimler adlandırmasıyla, doğrudan idare alanındaki farklı ilimlere mi, yoksa Enstitü Yönetmeliğinin amaç maddesinde belirtilen idare alanı dışındaki ilimlere mi gönderme yapılmaktadır? "...İdari ilimler, siyaset ilmi ve idare hukuku alanında... ilmi çalışmalar yapmak ve bu ilimlerin gelişmesine, yayılmasına çalışmak." Sonuç olarak günümüzde de devam eden bu adlandırma tercihlerinin yöntembilim ve disiplin açısından tartışılması ve akademik işbölümü ve örgütlenmenin bu çerçevede yeniden yapılandırılması ihtiyacı ortadadır.

1980’LERDE KAMU YÖNETİMİ KÜRSÜSÜ / YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI KADROSU ve DERSLERİ

Cemal A. Mihçioğlu (1957 – 1994)

H. Oğuz Onaran (1961-2002)

S. Kurthan Fişek (1966-1983) (2001-2009)

1983 – Sıkıyönetim Komutanlığınca görevine son verilmiştir.

Ali Erkan Eke (1973-1980)

1980 - İşletme İktisadı ve Muhasebe Kürsüsü’ne geçmiştir.

İhsan Sami Garan (1976-1983)

1983 - İstifa

Atilla Yayla (1983-1991)

1983 – Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı araştırma görevlisi

Cahit Emre (1984-2002)

1984 – Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı araştırma görevlisi

İsmail Bilgin (1987-1997)

1987 - Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı araştırma görevlisi

LİSANS DERSLERİ

Yönetim Bilimi

Yönetim Bilimi – II

Yönetim Psikolojisi

Personel Yönetimi

Kamusal İlişkiler

Yönetim Teknolojisi

Örgüt Kuramı

Kamu Yönetimi Sorunları (Seminer)

1. 18. (1992) Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na Bağlı Olarak Türk İdare Tarihi Bilim Dalı Kurulması

SBF’de Türk İdare Tarihi dersi⁸⁰ uzun yıllar boyunca Prof. Dr. M. Fuad Köprülü ve SBF İdare Hukuku Kürsüsü kadrosunda görevlendirilen Prof. Dr. Halil İncalcık tarafından verilmiştir.⁸¹ İdare Hukuku Kürsüsü dersi⁸² olarak kalmaya devam eden bu dersi 1970’lerin ortalarından itibaren Türk Siyasal Hayatı Kürsüsü’nden İlber Ortaylı yürütmeye başlamıştır. Uzun yıllar bu dersi veren Prof. Dr. İlber Ortaylı, 1991’de Dekanlığa sunduğu bir dilekçede, başlı başına önemli bir çalışma alanı olmasına ve

80 Daha önce de belirtildiği gibi İdari Şube programına 1936’da ‘Türk Medeniyeti ve İdare Teşkilatı Tarihi’ adlı bir ders koyulmuştur. Mülkiye’nin ders programlarında idare tarihiyle ilgili dersler bu tarihten önce de vardır. Bkz. Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, I. Cild*; Babaoğlu, *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Mektebi Mülkiye (1859-1960)*; Ertürk Keskin, “Türkiye’de Yönetim Biliminin Gelişimi 1870-1910”.

81 1950’lerin başlarından itibaren Prof. İncalcık’ın ismi İdare Hukuku Kürsüsü’nün kadro listesinde (ek görevlendirme) yer almıştır. Prof. İncalcık, Profesörler Kurulu toplantılarına da katılmıştır.

82 Bazı yıllarda Türk İdari Teşkilatı Tarihi ya da Türk İdari Müesseseler Tarihi adlarıyla açılmıştır.

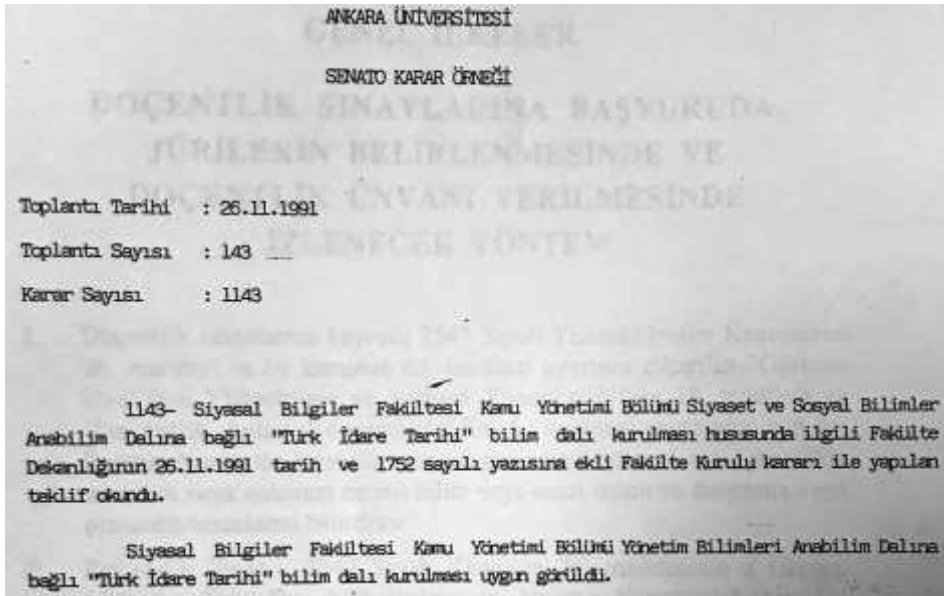
Mülkiye geleneğindeki yerine vurgu yaparak *Türk İdare Tarihi Bilim Dalı* kurulması talebinde bulunmuştur. Ortaylı'nın sunduğu gerekçe şöyledir:

Kamu Yönetimi Bölümünde 'Türk İdare Tarihi Bilim Dalı'nın Kurulması Talebi*

"Kurumumuzda 'Türk Teşkilat Tarihi' dersi 1940'lardan beri önce Fuat Köprülü ve sonra Prof. Dr. Halil İnalcık gibi iki ünlü tarihçimiz tarafından okutulmuş ve idare hukuku kürsümüzün orijinal bir teorik yaklaşımı olarak, mezkur kürsü tarafından himaye edilmiş ve programa alınmıştır. 1976'dan beri bu dersi o zamanki Türk Siyasal Hayatı Kürsüsü mensubu olarak ben veriyordum; fakat ders isabetli bir karar olarak İdare Hukuku Kürsüsü'ne bağlı tutulmuştu. Yeni düzenlemede bu ders IV Kamu Yönetiminde okutulmak üzere Kamu Yönetimi programında yer almaktadır...Fakültemiz 1960'lardan itibaren Osmanlı tarihi ve Yakın Tarih dalında kaynaklara inen ve bilim dünyasında ciddi araştırmalarıyla tanınan tarihçiler yetiştirmektedir....Bu geleneği sürdürmek ve halen okutulan derslerin geleceğini emin etmek için uzman olarak yetiştirilecek asistan ve yardımcı doçente ihtiyaç olduğu açıktır. Bunun için ilk tedbir olarak mevcut Kamu Yönetimi Bölümünde bir 'Türk İdare Tarihi' bilim dalının kurulmasının Fakültemizin yüksek tensibine arz edilmesi için gereğine emir ve müsaadeleriniz saygılarımla arz ederim."

*Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın 17.09.1991 tarihinde SBF Dekanlığı'na verdiği dilekçeden alınmıştır.

SBF Fakülte Kurulu, 26.9.1991 tarih ve 91-2 sayılı toplantısında Kamu Yönetimi Bölümü Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı'na bağlı olarak 'Türk İdare Tarihi' adlı bir bilim dalı kurulması teklifinin Senato'ya sunulması kararını almıştır.

26.11.1991 tarih ve 1143 sayılı kararıyla AÜ Senatosu, Türk İdare Tarihi Bilim Dalı’nın, teklif edildiği gibi Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı’na değil, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na⁸³ bağlı olarak kurulmasını uygun bulmuştur.⁸⁴

YÖK, 8.1.1992 tarihli Yürütme Kurulu toplantısında “*hizmetin daha iyi yürütülmesine katkı sağlayacağı*” gerekçesiyle Kamu Yönetimi Bölümü Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na bağlı İdare Tarihi Bilim Dalı’nın kurulmasını onaylamıştır.

Böylece yeni eklenen bilim dalıyla birlikte 1991’de Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’nın bilim dalları şöyle oluşmuştur: 1) Kamu Yönetimi 2) Personel Yönetimi 3) Yönetim Psikolojisi 4) Türk İdare Tarihi.

Anabilim dalının bilim dalları yapısı günümüze kadar aynı kalacaktır.

1.19. (1993-1994) Bölüm Adının Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Olarak Değiştirilmesi Önerisi

Kamu Yönetimi Bölüm Başkanlığı’nın Dekanlığa gönderdiği 18.1.1993 tarihli yazıda, lisansüstü düzeyde program ve anabilim adının ‘Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi’ olduğu, Bilkent Üniversitesi ve ODTÜ’deki benzer yöndeki girişimler gerekçe gösterilerek bölüm adının ‘Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi’ olarak değiştirilmesi talep edilmiştir.

Sonuçsuz kalan bu girişimin bir benzerini yine Kamu Yönetimi Bölüm Başkanlığı’nın 9.6.1994 tarihli yazısında görmekteyiz: “*1981’den önce Bölümümüzün adı ‘Siyaset ve İdare Bilimleri’ idi. Bu, Bölümün işlevini iyi tanımlayan bir addi. Sonradan bu ad Kamu Yönetimi olarak değiştirildi. Bu ad bölümümüzü iyi tanımlamamakta, çünkü programlarımızın siyaset bilimi içeriğini*

83 İdare tarihi, idare alanının temel unsurlarından biridir. Buna rağmen, 1957’de Amme İdaresi Kürsüsü kurulduktan sonra idare tarihi derslerinin bu kürsüye geçmemiş olması, dahası izleyen yıllarda Amme İdaresi Kürsüsü’nden bu yönde bir talep gelmemiş olması ilginçtir. 1966 Meray Komisyonu Raporu’nda Türk İdare Tarihi dersinin zorunlu-seçmeli olmasına ya da saatine dair İdare Hukuku Kürsüsü öğretim üyesi H. İnalcık’ın görüşü alınmıştır. Komisyon üyesi ve Kamu Yönetimi Kürsüsü’nün başkanı olan C. Mıhçıoğlu ise idare tarihi dersiyle ilgili bir görüş belirtmemiştir. Dikkat çeken diğer bir nokta, 1991’de Türk İdare Tarihi Bilim Dalı kurulması önerisinin de Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı için değil, Türk Siyasal Hayatı Anabilim Dalı için getirilmiş olmasıdır. Bunlar da gösteriyor ki bu yıllarda idare tarihi konularının, Kamu Yönetimi Kürsüsü’nün alanına girdiğine dair bir düşünce ortaya koyulmamıştır. Mülkiye’de idare alanının 1950’lerden sonra ABD eksenli örgütbilim yaklaşımı tarafından kuşatılmış olmasıyla ilişkilendirebileceğimiz bu durum disiplin tartışmalarında elbette ele alınmalıdır.

84 Türk Siyasal Hayatı Anabilim Dalı kadrosunda öğretim üyesi olan Ortaylı, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na bağlı olarak kurulan Türk İdare Tarihi Bilim Dalı’nın başkanlığına getirilmiş, Türk İdare Tarihi dersini yürütmeye devam etmiştir. Ortaylı, 1994 yılında kendi talebi sonrasında Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı Türk İdare Tarihi Bilim Dalı’na naklen atanmıştır.

tanımlamamaktadır...Bu gerekçelerle 6.6.1994 günlü Bölüm toplantısında bölümün adının Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi olarak değiştirilmesi kararlaştırılmıştır.”

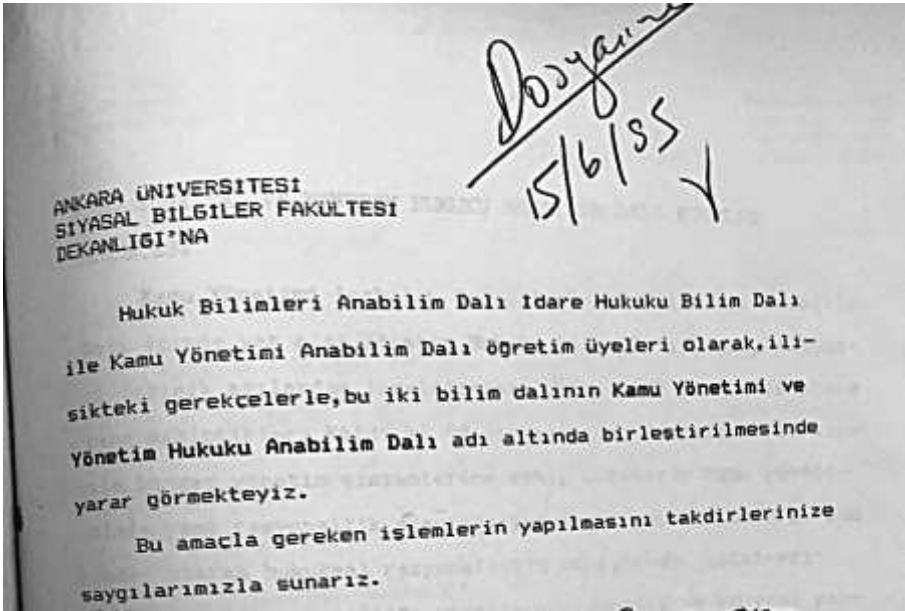
Kamu Yönetimi Bölümü’nden gelen isim değişikliği talebi, 19.9.1994 tarih ve 94-4 sayılı Fakülte Kurulu toplantısında oy çokluğuyla reddedilmiştir.

1.20. (1995) ‘Kamu Yönetimi ve Yönetim Hukuku Anabilim Dalı’ Kurulması Önerisi

1995 yılında Kamu Yönetimi Bölümü’nde idare alanının akademik örgütlenmesini köklü şekilde değiştirecek bir öneri getirilmiştir:

*Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı İdare Hukuku Bilim Dalı ile Kamu Yönetimi Anabilim Dalı⁸⁵ öğretim üyeleri olarak ilişikteki gerekçelerle bu iki bilim dalının **Kamu Yönetimi ve Yönetim Hukuku Anabilim Dalı** altında birleştirilmesinde yarar görmekteyiz.*

Önerinin sahibi, **Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı** ile Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı’na bağlı **İdare Hukuku Bilim Dalı**’dır.⁸⁶

85 Dilekçede ‘Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’ yazılmakla birlikte o dönemde mevcut anabilim dalının adı ‘Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’dır.

86 Daha önce de dile getirildiği gibi 1960’larda kürsü listelerinde olmamakla birlikte kurul kararlarında, resmi yazışmalarda ve kadro unvanlarında ‘*Amme İdaresi ve İdare Hukuku Kürsüsü*’ adı geçmektedir. 1995 yılında kurulması yönünde öneri getirilen ‘Kamu Yönetimi ve Yönetim Hukuku Anabilim Dalı’nın adının 1960’lardakiyle birebir örtüşmesi kanımızca bir tesadüf değildir.

- Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’ndan Prof. Dr. Oğuz Onaran, Prof. Dr. İlber Ortaylı ve Yrd. Doç. Dr. Cahit Emre,
- Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı İdare Hukuku Bilim Dalı’ndan da Prof. Dr. Metin Kıratlı, Prof. Dr. Tekin Akıllıoğlu ve Prof. Dr. Turgut Tan imzalarıyla Dekanlığa sunulan önerinin gerekçesi ise şöyledir:

Kamu Yönetimi ve Yönetim Hukuku Anabilim Dalı Kurulu Gerekçesi

“Kamu Yönetimi Anabilim Dalı ile Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı içinde yer alan Yönetim Hukuku Bilim Dalı kamu yönetimini değişik açılardan inceledikleri için ortak bir çalışma alanına sahiptirler. Kaldı ki 70’li yıllardan başlayarak Türkiye ile benzer yönetim sistemlerine sahip ülkelerde kamu yönetiminde yeni rasyonellik arayışlarına tanık olunmaktadır. Bu cümleden olarak hukuksal rasyonelliğin karşısında ‘işletmecî’ rasyonelliğe yönelik gözlemlenmekte ve bu yeni yaklaşımın hukuksal anlayışta yeniden gözden geçirmeyi zorladığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla günümüzde kamu yönetimi ve yönetim hukuku ile uğraşanların yakın işbirliği içinde çalışmaları gereği ortaya çıkmaktadır. Bir başka deyimle, bu iki disiplinin ortak konularının artışına koşut olarak araştırmacıların da disiplinlerarası yaklaşım izlemeleri gereği ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak kamu yönetimi alanında yapılacak araştırmalarda ve eğitimde bu iki disiplinin işbirliği içinde bulunmasında yarar vardır. Bu birlikteliğin sağlanması araştırma görevlilerinin yetiştirilmesi açısından da gereklidir. Fakültemiz öğrencilerinin mezuniyet sonrası girdikleri meslek sınavlarında kamu yönetimi ve yönetim hukuku alanında gösterdikleri başarının, bu iki disiplinin aynı anabilim dalı içinde bir araya gelmesi sonucu daha da artacağı ve kalıcı hale geleceği düşünülmektedir.

‘Kamu Yönetimi ve Yönetim Hukuku Anabilim Dalı’ kurulması önerisi 31.5.1995 tarihinde bölüm toplantısında değerlendirilmiştir. Kamu Yönetim Bölüm Başkanı tarafından Dekanlığa gönderilen 31.5.1995 tarihli yazıda, Bölüm olarak ortak bir görüşe varılamadığı, bu taleple ilgili olarak SBF’nin akademik örgütlenme sorununu temelinden ele alacak ve SBF’nin bütün öğretim üyelerinden oluşacak bir toplantı yapılmasının Dekanlığa önerilmesinin kararlaştırıldığı belirtilmiştir. Ancak izleyen dönemde Kamu Yönetimi ve Yönetim Hukuku Anabilim Dalı kurulması önerisiyle ilgili bir gelişme olmamış, girişim sonuçsuz kalmıştır.⁸⁷

87 Mülkiye’de 1950 öncesinde iç içe olan idare ve idare hukuku alanlarını yaklaşık yarım yüzyıl sonra yeniden bir araya getirme önerisi disiplin tartışmaları açısından da önemlidir. Bu noktada irdelenmesi gereken diğer bir nokta Mülkiye geleneğinde çok önemli bir yeri olan ve 1950’lerden itibaren ayrı bir kürsüye (hatta uzun yıllar 2 farklı kürsüye birden) sahip olan idare hukuku alanının 1983 sonrasında akademik örgütlenmede Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı’na bağlı bir bilim dalı olarak varlığını sürdürmesidir.

**1990'LARDA YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
KADROSU⁸⁸ VE DERSLERİ**

Cemal A. Mihçioğlu (1957 – 1994)

1991 emekli - 1991 yeniden atama - 1994 yaş haddinden emekli

H. Oğuz Onaran (1961-2002)

S. Kurthan Fişek (1966-1983) (2001-2009)

4.6.1990 Göreve iade⁸⁹ - 12.9.1990 istifa

Atilla Yayla (1983-1991)

1991 - Hacettepe Üniversitesi'ne atanmıştır.

Cahit Emre (1984-2002)

İsmail Bilgin (1987-1997)

1997 – İstifa

Ahmet Alpay Dikmen (1993-2019)

1993 – Arş. Gör. (1990-93 İşletme Bölümü Arş. Gör.)

İlber Ortaylı (1994-2001)

1994 – SBF Türk Siyasal Hayatı Anabilim Dalı'ndan Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı Türk İdare Tarihi Bilim Dalı'na naklen atanmıştır.

A. Teyfur Erdoğan (1994-2000)

1994 - Arş. Gör.

Özden Akın (1995-2008)

1995 – Arş. Gör.

Koray Karasu (1996-Halen)

1996 - Arş. Gör.

İpek Özkal (1999-Halen)

1999 - Arş. Gör.

LİSANS DERSLERİ

Yönetim Bilimi I

Yönetim Bilimi II

Kamu Personel Yönetimi

Personel Yönetimi

657 Sayılı Yasa ve Başına Gelenler*

Yönetim Psikolojisinde Tutumların Ölçülmesi*

* *işaretli olanlar seminerdir*

Karşılaştırmalı Yönetim⁹⁰

Türk Yönetim Tarihi

Kamu Yönetimi ve Ekin*

Tutum Araştırmaları *

Kamu Yönetiminde Personel Sorunları*

Türkiye'de Yönetimin Yeniden Düzenlenmesi*

Kamu Yönetiminde Güncel Gelişmeler ve Yeni Yönetim Anlayışı*

88 Mersin Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Tayfur Özşen, 1996-2006 yılları arasında kesintisiz süren katkılarıyla Anabilim tarihinde özel bir yere sahip olmuştur.

89 Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 7.12.1989 tarih ve E. 1988/6, K. 1989/4 sayılı kararı uyarınca.

90 13.1.1994 tarih ve 94-1 sayılı Fakülte Kurulu toplantısında alınan karar ile bu ders ilk kez programa koyulmuştur. Karşılaştırmalı Yönetim adıyla bir lisans dersi, aynı zamanda ülke açısından da ilk örneklerden biridir.

1.21. (2004) Bölüm Adının ‘Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi’ Olarak Değiştirilmesi ve Anabilim Dallarının Yeniden Yapılandırılması Önerisi

6.12.2004 tarihli yazıda Kamu Yönetimi Bölümü Başkanı, bölüm kurulunda kararlaştırılan “bölüm adının değiştirilmesi ve anabilim dallarının yeniden yapılandırılması” önerisini gerekçesiyle birlikte SBF Dekanlığı’na sunmuştur.

Bölüm adının Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi olarak değiştirilme gerekçesinde şu ifadelere yer verilmiştir:⁹¹

“...1982 öncesinde ‘Siyaset ve İdare’ olan bölümün şimdi yalnızca ‘Kamu Yönetimi’ olan adına, Siyaset Bilimi’nin eklenmesinin bölümün ikili işlevini (bürokrat yetiştirme – bilim dünyasına akademisyen kazandırma) daha yetkin bir şekilde ortaya koyacağı kabul edilebilir.... ‘Siyaset Bilimi’ tamlamasının ‘Kamu Yönetimi’nden önce gelmesi ise ‘Siyaset Bilimi’nin ‘Kamu Yönetimi’nden bir yandan konu bakımından çok daha kapsamlı olması, bir yandan da adı geçen bölümün bilimsel alanının tanımlanmasının bir üniversite bünyesinde öncelikli amaç olarak düşünülmesi gerekliliğinden kaynaklanmaktadır.”

Bölüm Kurulu kararında yeni anabilim dalları oluşturulmak suretiyle 4 olan anabilim dalı sayısının 8’e çıkarılması da önerilmektedir. Bunun dışında öneriler arasında Kent ve Çevre Sorunları ABD’nin adının doçentlik başvuru alanlarıyla koşutluk sağlamak üzere Kent ve Çevre Politikaları ABD olarak değiştirilmesi de yer almaktadır. Yönetim Bilimleri ABD için herhangi bir değişiklik önerilmemiştir.

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü (6.12.2004 tarihli Bölüm Akademik Kurulu Önerisi)

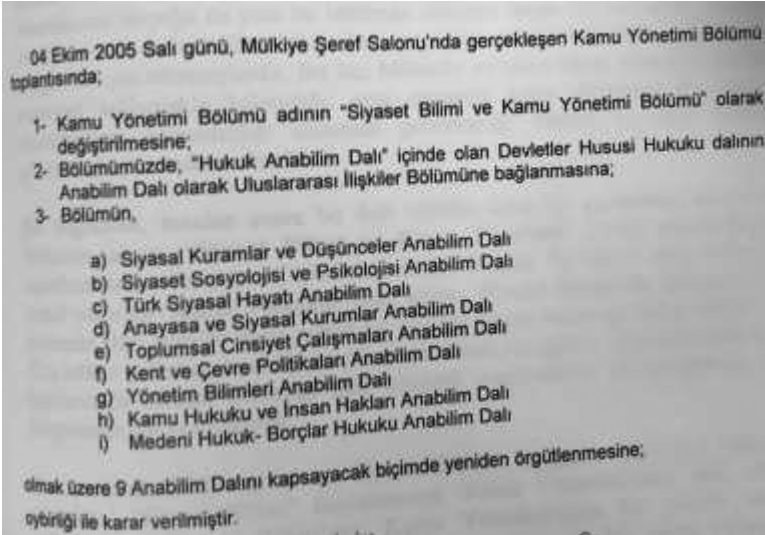
Kamu Hukuku ABD	Anayasa ve Siyasal Kurumlar ABD
Ceza Hukuku BD	Türkiye’nin Anayasal Düzeni BD
İdare Hukuku BD	Karşılaştırmalı Siyasal Sistemler BD
İnsan Hakları BD	Toplumsal ve Siyasal Yaşam ABD
Özel Hukuk ABD	Siyaset Sosyolojisi ve Psikolojisi BD
Medeni Hukuk BD	Karşılaştırmalı Siyaset BD
Devletler Özel Hukuku BD	Sosyoloji ve Metodoloji BD
Türk Siyasal Hayatı ABD	Kent ve Çevre Politikaları ABD
Osmanlı-Türk Siyasal Hayatı BD	Kentsel Politikalar BD
Çağdaş Türkiye’de Siyasal Hayat BD	Çevre Politikaları BD
Siyasal Teoriler ve Düşünceler ABD	Yönetim Bilimleri ABD
Siyasal Düşünceler Tarihi BD	Kamu Yönetimi BD
Çağdaş Siyaset Kuramları BD	Yönetim Psikolojisi BD
Siyaset Felsefesi BD	Personel Yönetimi BD
	Türk İdare Tarihi BD

91 Gerekçede dile getirilen düşünceler disiplinler tartışmalar açısından ilginçtir.

Kamu Yönetimi Bölüm Başkanlığı'nın önerileri 6.1.2005 tarih ve 2005/1 sayılı Fakülte Kurulu toplantısında görüşülmüş, Toplumsal ve Siyasal Yaşam ABD'nin bilim dallarına Toplumsal Cinsiyet BD'nin eklenmesi değişikliğiyle kabul edilerek Senato'ya arzı kararlaştırılmıştır.⁹² Fakat bu girişim sonuçsuz kalmıştır.

1.22. (2005) Bölüm Adının 'Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi' Olarak Değiştirilmesi ve Anabilim Dalı Sayısının 9'a Çıkarılması Önerisi

4.10.2005 tarihinde Bölüm Akademik Kurulu, bölüm adının Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi olarak değiştirilmesini ve Bölümdeki anabilim dallarının yeniden yapılandırılarak anabilim dalı sayısının 9'a çıkarılmasını karara bağlamıştır. Yönetim Bilimleri ABD ile ilgili bu bölüm kararında da bir değişiklik önerisi getirilmemiştir. Bölüm Başkanlığı'nın 5.10.2005 tarihinde SBF Dekanlığı'na arz ettiği yazıda kurulması önerilen anabilim dalları açısından önceki kararlardan bazı farklılıkların (Örneğin: anabilim dalı sayısının 9'a çıkarılmış olması ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları'nın bilim dalı değil anabilim dalı olarak yer alması gibi) olduğu göze çarpmaktadır. Fakülte Kurulu, 14.10.2005 tarih ve 2005/4 sayılı toplantısında Bölüm Akademik Kurulu'nun önerilerini uygun bularak Senato'ya arzına karar vermiştir.

Fakat anabilim dallarının yeniden yapılandırılması girişimi yine sonuçsuz kalmıştır.

92 SBF Dekanlığı, Üniversitenin ilgili komisyonunun görüşleri doğrultusunda gerekçeye bazı ekleme ve düzenlemeler yaparak, 'Kamu Yönetimi Bölümü'nün adının değiştirilmesi ve anabilim dallarının yeniden yapılandırılması önerilerini' 2.6.2005 tarihli yazıyla yeniden Senato'ya sunmuştur. Yeniden gönderilen yazıda Toplumsal Cinsiyet BD'nin adı Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları BD olarak değiştirilmiştir.

1.23. (2006) Bölüm Adı ‘Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi’ Oluyor

SBF Fakülte Kurulu’nca 14.10.2005’te gönderilen bölüm adının Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi olarak değiştirilmesi teklifi 29.12.2005 tarih ve 278 sayılı toplantısında Senato tarafından uygun görülerek YÖK’e arz edilmiştir.

Yükseköğretim Genel Kurulu’nun 13.04.2006 tarihli toplantısında Kamu Yönetimi Bölümü’nün adının Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi olarak değiştirilmesi uygun görülmüştür.

Bölüm, yeni adıyla ilk mezunlarını 2006 yılı Bahar döneminde vermiştir.

1.24. (2007) ‘Karşılaştırmalı Siyaset ve Kültürel Çalışmalar’ ve ‘Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları’ Adlı 2 Yeni Anabilim Dalının Kurulması Önerisi

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı tarafından SBF Dekanlığı’na sunulan 30.5.2007 tarihli yazıda, Bölüm bünyesinde ‘Karşılaştırmalı Siyaset ve Kültürel Çalışmalar’ ve ‘Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları’ adıyla iki anabilim dalı kurulması talebine ve gerekçeye yer verilmiştir. Bölüm Akademik Kurulu kararına dayandırılmamış olan bu talep, Fakülte Kurulu’nca Senato’ya arz edilmiş, ancak 31.07.2007 tarihli Senato toplantısında Fakülte Dekanlığı tarafından geri çekilmiştir.

1.25. (2008-2010) ‘Karşılaştırmalı Siyaset’ ve ‘Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları’ adlı 2 Yeni Anabilim Dalının Kurulması Önerisi YÖK Tarafından Onaylanıyor

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı tarafından SBF Dekanlığı’na sunulan 20.10.2008 tarihli yazıda (2008/223), ‘Karşılaştırmalı Siyaset’ ve ‘Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları’ adlı 2 yeni anabilim dalı kurulması talebi iletilmiştir. Bölüm Akademik Kurulu kararı bulunmayan yazının ekinde Gerekçe’ye yer verilmiştir.

2 yeni anabilim dalı kurulması önerisi 4.11.2008 tarih ve 2008/05 sayılı Fakülte Kurulu toplantısında aynen benimsenmiş, Senato’ya arz edilmiştir. Senato, bu talebi uygun bulmuştur. YÖK’ün 6.1.2010 tarihli Yürütme Kurulu toplantısında da onaylanmasıyla ‘Karşılaştırmalı Siyaset’ ile ‘Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları’ adlı 2 yeni anabilim dalı kurulmuştur.

Böylece Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nde 4 olan anabilim dalı sayısı 2 yeni anabilim dalının eklenmesiyle 2010 yılında 6’ya çıkmıştır.

1.26. (2008) Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’nda ‘Karşılaştırmalı Yönetim’ ve ‘Yönetim Sosyoloji’ Adlı 2 Yeni Bilim Dalı Kurulması Önerisi

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü 2008 yılında bölümlere gönderdiği yazıyla, akademik örgütlenme konusundaki yeniden yapılanma önerilerini sunmalarını talep etmiştir. Bu kapsamda Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı Akademik Kurulu, 11.11.2008 tarihinde,

‘Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı Yapı ve Etkinlikler Raporu’nu Dekanlığa sunmuştur.⁹³ Anabilim Dalı Kurulu, mevcut bilim dallarına ek olarak ‘Karşılaştırmalı Yönetim’ ve ‘Yönetim Sosyolojisi’ adlı 2 yeni bilim dalı kurulması önerisini getirmiştir. Anabilim dalının bu önerisi ilgili kurullarda kabul görmemiştir.

1.27. (2019) Lisans Alanında İdare Alanının Akademik Örgütlenmesi

Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’nda, bünyesine yeni bir bilim dalının eklendiği 1992 yılından günümüze kadar başka bir değişiklik olmamıştır.

2019 yılı itibarıyla lisans akademik örgütlenmesinde idare alanının yapılanmasını aşağıdaki çizelgede görmek mümkündür.

2019 – Lisans Akademik Örgütlenmesinde İdare Alanı

Ankara Üniversitesi

Siyasal Bilgiler Fakültesi

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı

Karşılaştırmalı Siyaset Anabilim Dalı

Kent, Çevre ve Yerel Yönetim Politikaları Anabilim Dalı⁹⁴

Siyasal ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

Toplumsal Cinsiyet Anabilim Dalı

Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı

Kamu Yönetimi Bilim Dalı

Yönetim Psikolojisi Bilim Dalı

Personel Yönetimi Bilim Dalı

Türk İdare Tarihi Bilim Dalı

93 Rapora Anabilim Dalı web sayfasından ulaşılabilir:
(<http://yonetimbilimi.politics.ankara.edu.tr/>).

94 29.01.2014 tarihli YÖK Yürütme Kurulu toplantısında ‘Kent ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı’nın adının, ‘Kent, Çevre ve Yerel Yönetim Politikaları Anabilim Dalı’ olarak değiştirilmesi uygun görülmüştür.

**2000’DEN GÜNÜMÜZE YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
KADROSU⁹⁵ ve DERSLERİ**

H. Oğuz Onaran (1961-2002)

2002 – Yaş haddinden emekli

S. Kurthan Fişek (1966-1983) (2001-2009)

2001 - Anabilim Dalı’nda yeniden göreve başlamıştır.

2009 – Yaş haddinden emekli.

Cahit Emre (1984-2002)

2002 – Vefat

Ahmet Alpay Dikmen (1993-2019)

2019 - Emekli

İlber Ortaylı (1994-2001)

2001 - Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ne naklen atanmıştır.

A. Teyfur Erdoğan (1994-2000)

2000 – İstifa

Özden Akın (1995-2008)

2008 - İstifa

Koray Karasu (1996-Halen)

İpek Özkal Sayan (1999- Halen)

Taşansu Türker (2001-2018)

2001 - Türk İdare Tarihi Bilim Dalı Araştırma Görevliliği

2018 – SBF Karşılaştırmalı Siyaset Anabilim Dalı’na geçmiştir.

Birgül Ayman Güler (2002-2011) (2019-Halen)

2002 – TODAİE’den geçiş yapmıştır.

2011 – Milletvekili seçilmesi nedeniyle ayrılmıştır.

2019 - Anabilim Dalı’nda yeniden göreve başlamıştır.

Can Umut Çiner (2002-Halen)

2002 – Arş. Gör.

Ozan Zengin (2002-Halen)

2002 - Arş. Gör.

Barış Övgün (2003-Halen)

2003 - Arş. Gör.

Burcu Özacit (2013-Halen)

2013 – Arş. Gör.

Seriye Sezen (2018-Halen)

2018 – Kadrosu, 2018’de kapatılan TODAİE’den aktarılmıştır.

Vahide Feyza Urhan (2018-Halen)

2018 – Kadrosu, 2018’de kapatılan TODAİE’den aktarılmıştır.

95 2000-2019 yılları arasında Anabilim dalına 2547 sayılı Kanun’un 35. maddesiyle 19, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı – ÖYP çerçevesinde ise 6 araştırma görevlisi görevlendirmesi yapılmıştır.

LİSANS DERSLERİ

Yönetim Bilimi	Türk Kamu Yönetimi
Yönetim Psikolojisi	Kamusal İlişkiler ⁹⁶
Personel Yönetimi	Karşılaştırmalı Yönetim
Kamu Yönetiminde Dönüşüm ⁹⁷	Türk İdare Tarihi
Personel Araştırmaları (Seminer)	Kamu Yönetiminde Güncel Gelişmeler (Seminer)
Kamu Politikaları (Seminer)	Türkiye'nin Yönetim Düzeni (Seminer)
Kamu Reformları (Seminer)	Kamu Yönetimi ve Denetim (Seminer)
	Uygulamada Çağdaş Yönetim Kuramları (Seminer)

2. Lisansüstü Akademik Örgütlenmede İdare Alanı

Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde doktora programı açma konusunda ilk önemli adım 21.6.1954 tarih ve 30 sayılı Fakülte Genel Kurul toplantısında atılmıştır. Kurul'da, "28.4.1954 tarihinden beri müzakeresi yapılan Siyasal Bilgiler Fakültesi Doktora Yönetmeliği" kabul edilmiştir. Ancak bu yönetmeliğin yayımlanma süreci yaklaşık iki yıl sürecektir.

30.3.1956 tarih ve 9272 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan SBF Doktora Talimatnamesi ile Mülkiye'de ilk doktora programı açılmıştır.

2.1. (1956) İdare Alanında Doktora Bölümü: Siyasi ve İdari İlimler

Talimatname'de 'Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyasi İlimler Doktora Programı' adıyla tek bir program öngörülmüştür. Doktora programı, bölüm esaslı olarak oluşturulmuştur. Ancak Talimatname'de bölümler sayılmamış, bölümleri belirleme yetkisi Fakülte Profesörler Kurulu'na verilmiştir.

⁹⁶ Ders programına ilk olarak 1970'lerde koyulan ve Cemal Mihçioğlu tarafından yürütülen bu dersi, uzun yıllardır Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nın akademik faaliyetlerine önemli katkılar sağlayan Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Metin Kazancı üstlenmiştir.

⁹⁷ 25.5.2012 tarih ve 2012/02 sayılı Fakülte Kurulu toplantısında Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü programına 'Kamu Yönetiminde Dönüşüm' adlı seçimlik dersin eklenmesi kararlaştırılmıştır.

TALİMATNAME

Mazur Vekâletinden :

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Doktora Talimatnamesi

Doktora çeşidi ve kabul şartları

Madde 1 — Doktora çeşidi

Bu Talimatname gereğince Siyasal Bilgiler Fakültesinde doktora yapanlara «Siyasi İlimler Doktoru» unvanı verilir ve doktora diplomasına adayın çalıştığı bölüm de kaydolunur.

Doktora çalışmaları

Madde 3 — Çalışmaların yapılacağı bölümler ve kurlar:

Siyasi ilimler doktorasına ait çalışmaların yapılacağı bölümlerle bu bölümlere giren mecburi ve seçimlik kurlar Fakülte Profesörler Kurulu tarafından Mayıs ayı içinde tespit ve ilân olunur.

Kurul, 30.5.1956 tarih ve 126 sayılı toplantısında Siyasal İlimler Doktora Programında 'İktisat' ve 'Siyasi ve İdari İlimler' olmak üzere 2 bölüm açmıştır. Bölümün adı 'Siyasi ve İdari İlimler' olmakla birlikte ders programında ilk yıllarda 'idari ilim' alanındaki derslerin sayısı çok azdır.

Siyasi İlimler Doktora Programının ilk açıldığı yıl olan 1956'da idare alanıyla ilgili bir ders bulunmamaktadır. Programda sadece, Amerikalı akademisyen H. K. Stanford tarafından verilen Amme İdaresi adlı seminere yer verilmiştir.⁹⁸

Siyâsi ve İdârî İlimler Bölümü

Mecbûrî Kurlar :

Machiavelli ve Jean Bodin	Prof. Dr. Y. ABADAN
Muhtelif Memleketlerde Teşri' uzvu ..	Prof. D. E. C. SMITH

Seçimlik Kurlar :

Siyâsî Partiler	Doç. Dr. A. PAYASLIOĞLU
Milletlerarası Deniz Hukuku	Doç. S. L. MERA
Sular, Yaylalar ve Mer'alar Hukuku rejimi	Prof. Dr. K. F. ARIK

Seminerler :

Amme Hürriyetleri	Prof. Dr. T. FEYZİOĞLU
Amme İdaresi	Prof. Dr. H. K. STANDFORD
Seçimlerle İlgili Ba'zı Mes'eleler	Doç. Dr. A. PAYASLIOĞLU
	Asis. Dr. F. H. ARMAOĞLU

98 Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 667.

Programda, 1957'de 'Amme İdaresi Meseleleri' ve 'Amme İdaresi ve İdare Hukuku' (A. Sturm - N. Abadan - M. Kıratlı) adlı seçimlik derslere, 1958'de de 'Amme İdaresi' (A. Sturm-M. Soysal) adlı seçimlik derse ve 'Personel İdaresi' (C. Mihçioğlu) adlı seminere yer verilmiştir.

Doktora bölümünde 1960-1964 yılları arasında doğrudan idare alanıyla ilgili hiçbir ders bulunmamaktadır. 1965 yılında ise programa yeniden Amme İdaresi (C. Mihçioğlu) adlı seçimlik ders koyulmuştur.

Siyasi İlimler Doktora Programı'na Bağlı

Siyasi ve İdari İlimler Bölümü'nde Hazırlanmış İlk 10 Tez⁹⁹

1956 yılında açılan Siyasi İlimler doktora programında doktor unvanını ilk olarak *Demokratik İktisadi Planlama İçin Siyasal Mekanizmalar* başlıklı tez çalışması ile 24.6.1958 tarihinde, Mümtaz Soysal almıştır. Listeden de görüleceği üzere ilk yıllarda ağırlıklı olarak siyaset bilimi alanında tezler hazırlanmıştır. Doğrudan idare/kamu yönetimi/yönetim bilimi alanındaki ilk doktora tezi ise Oğuz Onaran'ın 1966'da tamamladığı *Genel İdare Kuruluşlarında Üst İdarecilerin Yetiştirilmesi* başlıklı çalışmadır.

Yıl	Adı Soyadı	Tez Adı
1958	Mümtaz Soysal	Demokratik İktisadi Planlama İçin Siyasal Mekanizma
1960	Metin Kıratlı	Parlamente Muafiyetleri
1960	Cevat Geray	Şehir Planlamasının Başlıca Tatbik Vasıtaları
1960	Gülgün Gönenç	Teknik Yardım Programları ve Türkiye'de Teknik Yardımın İdaresi
1961	A. Haluk Ülman	İkinci Cihan Savaşının Başından Truman Doktrinine Kadar Türk-Amerikan Münasebetleri 1939-1947
1961	Ruşen Y. Keleş	Şehir ve Bölge Planlaması Bakımından Şehirleşme Hareketleri
1961	Mete Tunçay	Erkinlik Kavramının İncelenmesi
1962	Taner Timur	Modern Demokrasilerde ve Türkiye'de Kuvvetli İcra
1963	Deniz Baykal	Siyasi Elit Kuramı
1965	Nadir L. İslam	Türkiye'de Gensoru ve Meclis Tahkikatı

99 M. Hikmet Yavuziğit, "SBF'de 1956'dan Günümüze Kadar Üretilen Doçentlik ve Doktora Tezleri", *AÜ SBF Dergisi*, Cilt 53, Sayı 1, 1998, s. 327-342.

2.2. (1968) SBF Doktora Yönetmeliği ile Doktora Dalının Adı ‘Siyaset ve Yönetim Bilimleri’ Oluyor

13.07.1968 tarihli AÜ SBF Doktora Yönetmeliği’nde doktora bölümleri ‘Siyasi İlimler’ ve ‘İktisat’ olarak belirlenmiştir. Yönetmelik ayrıca bölümler içindeki dalları da saymıştır. Buna göre Siyasi İlimler Doktora Bölümü’nün dalları şöyledir:

Doktora dalları

Madde 6 — Siyasi İlimler doktorası aşağıda gösterilen dallarda yapılır :

- a) Siyaset ve yönetim bilimleri,
- b) Uluslararası ilişkiler.

Profesörler Kurulu yukarıdaki dallara yenilerini ekleyebileceği gibi İktisat Doktorası için de dallar açabilir.

Siyasi ve İdari İlimler dalının adı, Prof. Dr. Cemal Mıhçıoğlu’nun girişimleriyle Siyaset ve Yönetim Bilimleri olarak değiştirilmiştir.

2.3. (1975) Lisansüstü Düzeyde İlk Kez ‘Yönetim Bilimi Dalı’nın Açılması

1968 Doktora Yönetmeliği’nin yerini alan 21.11.1975 tarihli AÜ SBF Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği ile önemli bir yenilik getirilmiştir. 1956-1975 yılları arasında SBF’de lisansüstü düzeyde sadece doktora programı bulunmaktayken, 1975 Yönetmeliği ile lisansüstü öğretim, ‘yüksek lisans’ (master) ve ‘doktora’ olmak üzere iki aşamalı hale getirilmiştir.¹⁰⁰

Ankara Üniversitesinden :

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği

BİRİNCİ BÖLÜM

Lisansüstü öğretim bölümleri ve Dalları

Madde 1 — Siyasal Bilgiler Fakültesinde «İktisat» ve «Siyasal Bilimler» alanlarında lisansüstü öğretim yapılır. Fakülte Kurulu, başka alanlarda ya da alanlar içine giren belli dallarda lisansüstü öğretim yapılmasını kararlaştırabilir.

Lisansüstü öğretim «Yüksek Lisans» (Master) ve «Doktora» aşamalarını içerir.

1975 Lisansüstü Yönetmeliği lisansüstü bölümleri ‘İktisat’ ve ‘Siyasal Bilimler’ şeklinde belirlemiş, ancak dalları saymamıştır.¹⁰¹ Dallar, Profesörler Kurulu tarafından

100 Geçiş sürecinde 1976-77 öğretim yılında sadece yüksek lisans programları açılmış, doktora programları ise 1977-78 öğretim yılında başlamıştır.

101 AÜ SBF Lisansüstü Yönetmeliğinde değişiklik yapan 6.4.1978 tarihli Yönetmelik ile SBF’deki lisansüstü bölümlerin/alanların sayısı üçe çıkarılmıştır: ‘İktisat’, ‘Siyasal Bilimler’ ve ‘İşletme’.

belirlenmiştir. Kurul'un Siyasi İlimler Bölümü'nde açtığı dallardan biri Yönetim Bilimi Dalı'dır. *Böylece lisansüstü düzeyde ilk kez sadece idare alanıyla ilgili olan bir dal/program açılmıştır.*

Lisansüstü akademik örgütlenmede uzmanlaşmanın artmasıyla ayrı bir dal haline gelen Yönetim Bilimi'nin ders programına bakıldığında doğrudan idare alanına ait derslerin sayısının az olduğu görülmektedir.¹⁰² Örneğin alta görülen 1978-79 öğretim yılı Yönetim Bilimi Dalı ders programında kürsü tarafından yürütülen sadece 3 ders bulunmaktadır. Programda, Anakent Yönetimi adlı bir seminere de yer verilmiştir.

1978 - 1979 ÖĞRETİM YILI LİSANSÜSTÜ ÖĞRETİM DERS VE SEMİNER PROGRAMI	
SİYASAL BİLİMLER ALANI YÖNETİM BİLİMİ DALI	
ZORUNLU DERSLER	
YÜKSEK LİSANS	
DÖNEM I	DÖNEM II
Türkiye'nin İdari Yapısı Prof. Dr. Ş. Gözübüyük	Örgüt Kuramı Doç. Dr. O. Onaran
Sosyal Bilimler Metodolojisi Prof. Dr. O. Ozankaya	Siyasal Bilim Kuramları II Doç. Dr. İ. Sunar
DOKTORA	
DÖNEM I	DÖNEM II
Karar Verme Doç. Dr. O. Onaran	Ekonomik Kamu Hukuku Doç. Dr. T. Tan
SEÇİMLİK DERSLER (Yüksek Lisans ve Doktora Ortak)	
DÖNEM I	DÖNEM II
Kent Toprakları Sorunu Prof. F. Yavuz	Personel Yönetimi Doç. Dr. K. Fişek
Yerel Yönetimler Prof. Dr. R. Keteç	Yerel Yönetimler Prof. Dr. R. Keteç
Parlamentarizm Prof. B. Savcı	Osmanlılarda Tımar Sistemi ve Feodalite Doç. Dr. T. Timur
Marxist Devlet Kuramı Doç. Dr. C. Eroğlu	İşçilerin Yönetime Katılması Prof. Dr. C. Talas
Cezaların İnfazında İnsanî Yaklaşımlar ve İnfaz Sonrası Müesseseleri Prof. Dr. Y. Günel	Yurt Dışına Çıkma ve Yurda Girme Özgürlüğü Doç. Dr. R. Aybay
NOT: Öğrenci her dönemde iki ders seçmek zorundadır.	
SEMİNERLER (Yüksek Lisans ve Doktora Ortak)	
DÖNEM I	DÖNEM II
Anakent Yönetimi Dr. A. Erkan Eke	Karşılaştırmalı İdare Hukuku Prof. Dr. M. Kırati
NOT: Öğrenci her dönemde bir seminer almak zorundadır.	

102 28.6.1974 tarih ve 25 sayılı Fakülte Kurulu toplantısında, Siyaset ve Yönetim Bilimleri Dalı'nın programına Yönetimde Karar Verme (Doç. Dr. O. Onaran) adlı zorunlu dersin ve Kamu Yönetimi Sorunları (Prof. Dr. C. Mıhçıoğlu) adlı seminerin eklenmesi kararlaştırılmıştır.

1975-80 yılları arasında açılan ve kürsü tarafından yürütülen dersler şöyledir: Karar Verme/Yönetimde Karar Verme, Kamu Yönetimi Kuramları, Örgüt Kuramı, Personel Yönetimi.

Bu yıllarda idare alanıyla ilgili olup başka kürsülerce yürütülen zorunlu-seçimlik dersler ise şunlardır: Türkiye’nin İdari Yapısı, İşçilerin Yönetime Katılması, Sistem Analizi, Örgütsel Gelişim ve Ekonomik Kamu Hukuku.

AÜ SBF Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği’nde değişiklik yapan 29.5.1980 tarihli Yönetmelik, önceki düzenlemelerden farklı olarak hem dalları saymış hem de dersleri belirlemiştir. Yönetmeliğe göre Siyasal Bilimler Alanı içindeki 4 dal şunlardır:

Siyasal Bilimler Alanı

- Siyaset Bilimi Dalı
- Yönetim Bilimi Dalı
- Uluslararası İlişkiler Dalı
- Sosyal Politika Dalı

1980 Yönetmeliği’nin Yönetim Bilimi Dalı için belirlediği dersler ise şöyledir: ¹⁰³

SİYASAL BİLİMLER ALANI YÖNETİM BİLİMİ DALI YÜKSEK LİSANS

Yönetim Bilimi dalında her yüksek lisans öğrencisi aşağıda adı ve saatleri belirtilen zorunlu dersleri, her dönemde bir seçimlik ders ve her yıl bir seminer almak zorundadır.

ZORUNLU DERSLER

Dönem I
Türkiye’nin İdari Yapısı (4)
Örgüt Kuramı (4)

Dönem II
Yönetim ve Hukuk (4)
Karşılaştırmalı Devlet Sistemleri (4)

DOKTORA

Yönetim Bilimi dalında her doktora öğrencisi aşağıda adı ve saatleri belirtilen zorunlu dersleri, her dönemde bir seçimlik ders ve her yıl iki seminer almak zorundadır.

ZORUNLU DERSLER

Dönem I
Bütçe Sistemleri (4)

Dönem II
Ekonomik Kamu Hukuku (4)

¹⁰³ Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nde Devlet Bütçe Uzmanı olarak görev yapmakta iken 1976’da Kamu Yönetimi Kürsüsü’ne asistan olarak giren İhsan Sami Garan, izleyen yıllarda kürsüde ‘akçalı yönetim’ ve ‘bütçe sistemleri’ gibi mali konularla ilgili bazı ders ve seminerler yürütmüştür. Garan’ın 16.3.1982’de tamamladığı doktora tezinin başlığı ‘Kamu İktisadi Teşebbüsleri: Amaçlar, Verimlilik, Kazançlılık, Örgütlenme, Yönetim’dir.

2.4. (1983) Lisansüstü Programlar Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden Yeni Kurulan Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne Devrediliyor

YÖK sistemine geçiş ile birlikte lisansüstü düzeyde akademik örgütlenmenin yeniden yapılandırılmasına yönelik bazı düzenlemeler çıkarılmıştır. 2547 sayılı Kanun'un, "Üniversitelerde ve fakültelerde birden fazla benzer ve ilgili bilim dallarında lisans üstü eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan bir birim" olarak tanımladığı enstitülerin örgütlenme ve işleyişini düzenlemek üzere YÖK, 3.3.1983'te bir Yönetmelik¹⁰⁴ çıkarmıştır. Bu Yönetmelik ile sosyal bilimler alanında enstitü anabilim dallarının fakültelerdeki bölümlerle aynı olması öngörülmüştür. Yönetmelik ayrıca enstitülerde anabilim dallarının ve lisansüstü programların açılması ve adının belirlenmesi konusunda yetkiyi YÖK'e vermiştir.

Yükseköğretim kurumlarının örgütlenmesini düzenleyen 28.3.1983 tarih ve 2809 sayılı Kanun,¹⁰⁵ Ankara Üniversitesi'ndeki lisansüstü örgütlenme açısından ayrı önem taşımaktadır. Bu Kanun'un 7. maddesi 'Ankara Üniversitesi' başlığını taşımaktadır. Bu maddede fakültelerin yanında aynı zamanda lisansüstü eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmek üzere yeni kurulan enstitüler de sayılmıştır. Enstitüler arasında Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne (SBE) de yer verilmiştir. Böylece 1956 yılından itibaren SBF bünyesinde yürütülen lisansüstü eğitim-öğretim bu düzenlemeyle birlikte yeni kurulan SBE'ye devredilmiş,¹⁰⁶ bu yapı günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.¹⁰⁷

Sosyal Bilimler Enstitüsü, anabilim dalı esaslı örgütlenmiştir. Enstitü ilk kurulduğunda bünyesinde idare alanıyla ilgili olarak Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'na yer verilmiştir.

SBE bünyesindeki anabilim dalı, önce Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, SBF'deki bölümün adının değişmesinin ardından da Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı adını almıştır.

SBE'de anabilim dalı içinde 'Siyaset Bilimi', 'Yönetim Bilimleri' ve 'Kent ve Çevre Bilimleri' programları açılmıştır.

104 Tam adı: Lisans Üstü Eğitim Öğretim Enstitülerinin Teşkilât ve İşleyiş Yönetmeliği.

105 Tam adı: Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun.

106 Enstitüler, eğitim-öğretim faaliyetlerini doğrudan doğruya kendileri yürüten birer örgüt olmadıkları için lisansüstü eğitim-öğretim faaliyetlerinin fakültelerin bünyesindeki bölüm ve anabilim dallarıyla organik bağı kopmamaktadır. Bu açıdan lisansüstü eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi, yönetimi kurumsal olarak SBE'ye devredilmekle birlikte, idare alanındaki lisansüstü programlar SBF bünyesindeki Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'na yürütülmeye devam etmiştir.

107 Ankara Üniversitesi Senatosu, Üniversite bünyesinde lisansüstü eğitim-öğretimin yeniden yapılandırılması ile ilgili çalışmalar yapmak üzere 10.4.1979 tarihinde bir komisyon oluşturmuştur. Senato 15.5.1979 tarihli toplantısında da "lisansüstü öğretimin hangi örgüt aracılığıyla gerçekleştirileceği hususunda" hazırlanan komisyon raporunu kabul etmiştir. Ulaşamadığımız için bu Raporun içeriğini bilemiyoruz. Ancak bu kararlardan hareketle, Üniversite'de lisansüstü eğitim-öğretim faaliyetleri için ayrı bir örgüt oluşturulması yönünde YÖK öncesinde de bazı girişimlerin olduğunu söyleyebiliriz.

2.5. (1993) Yönetim Bilimleri Bilim Dalı (Programı) İlk Mezunlarını Veriyor

SBE bünyesindeki Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı’nda açılan programlardan biri olan Yönetim Bilimleri Bilim Dalı programı ilk mezunlarını 1993 yılında vermiştir.

2.6. (2013) Lisansüstü Düzeyde ‘Yönetim Bilimleri ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’ Kurulması Önerisi

3.6.2013’te Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Başkanlığı, lisansüstü programları yürütmekte olan bünyesindeki 3 bilim dalının (Siyaset Bilimi, Yönetim Bilimleri, Kent ve Çevre Bilimleri) ayrı birer anabilim dalı olması için bir talepte bulunmuştur. Yazının gerekçesinde, anabilim dalının toplamda 700’e yakın lisansüstü öğrenciye sahip olmasının programların birlikte yürütülmesini güçleştirdiği ve 3 bilim dalının lisans örgütlenmesinde ayrı birer anabilim dalı olması vurgulanmıştır.

İlgili yazıda, toplam 228 lisansüstü öğrencisi olan ‘Yönetim Bilimleri Bilim Dalı’nın, “Yönetim Bilimleri ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’na dönüştürülmesi önerisine yer verilmiştir. AÜ SBE Enstitü Kurulu, 19.12.2013’te SBKY Anabilim Dalı bünyesindeki 3 bilim dalının/lisansüstü programın ayrı birer anabilim dalına dönüştürülmesini oybirliğiyle uygun bulmuştur. Ancak bu girişimle ilgili süreç tamamlanmamıştır.

3. İdare Alanında Araştırma Faaliyetleri Yürüten Enstitü ve Merkezler¹⁰⁸

Akademik örgütlenmede özerkliği esas alan 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu (1946), üniversitelerin kurullarına özerklik konusunda önemli yetkiler vermiştir. Kanun’un 2. maddesi; üniversite ve fakültelerin kendilerine bağlı olmak üzere *enstitüler, bilim, araştırma kurumları açmaya yetkili olduklarını, bunların yönetim şekillerinin bağlı oldukları üniversite ya da fakültelerce belirleneceğini, gerekenlerine üniversite senatosu*

108 SBF’de idare alanıyla ilgili araştırma-egitim faaliyeti yürüten birimlerden söz ederken Sosyal Hizmetler Akademisi’ne de bir parantez açılabilir. 12.6.1959 tarih ve 7355 sayılı Kanun ile Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine bağlı bir Sosyal Hizmetler Enstitüsü kurulmuştur. Enstitü’yü oluşturan yapılardan biri, “*sosyal hizmetler mütehassısları ve sosyal hizmet yardımcıları yetiştirmek üzere...nazari ve ameli sosyal hizmet tedrisatını*” vermek üzere kurulan Sosyal Hizmetler Akademisi’dir. SBF Fakülte Kurulu, 31.3.1977 tarih ve 159 sayılı toplantısında, Kamu Yönetimi Kürsüsü öğretim üyelerinin çok uzun yıllardır idare alanıyla ilgili dersler verdiği Sosyal Hizmetler Akademisi’nin SBF bünyesinde örgütlenmesi yönünde bir ilke kararı almış, Akademi’nin SBF’ye bağlanması ile ilgili çalışmalar yürütmek üzere Kamu Yönetimi Kürsüsünün başında olan Prof. Dr. Cemal Mihçioğlu başkanlığında bir komisyon oluşturmuştur (12.5.1977 tarih ve 166 sayılı Fakülte Kurulu toplantısı). Ancak bu çalışmalara rağmen Akademi’yi SBF’ye bağlama girişimi sonuçsuz kalmıştır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu sonrasında Sosyal Hizmetler Akademisi, Hacettepe Üniversitesi bünyesinde Rektörlüğe bağlı Sosyal Hizmetler Yüksekokulu olarak yeniden yapılandırılmıştır.

kararıyla tüzelkişilik verilebileceğini hükme bağlamıştır. Bu hüküm, 1950'de üniversite sistemine dahil olan Mülkiye açısından da sonuçlar doğuracaktır.

3.1. (1948-52) İdare Alanında Bir Araştırma Enstitüsünün Kuruluş Hazırlıkları

Prof. Hasan Refik Ertuğ, Siyasi İlimler Mecmuası'nın 1948 yılı Ağustos sayısında, idare alanında bir araştırma enstitüsünün kurulmasına yönelik ihtiyacı dile getiren bir yazı kaleme almıştır (H. R. Ertuğ, 1948a).

Prof. Ertuğ, aynı sayıda SBO Müdürlüğü'ne sunduğu 'İdari İlimler Enstitüsü Statüsü - Statü Ön Tasarısı'na yer vermektedir (H. R. Ertuğ, 1948b). Tasarı'nın 1. maddesinde "Türkiye İdare İlimleri Enstitüsü" adıyla SBO bünyesinde bir *araştırma merkezi (dernek)* kurulması önerilmiştir. Bu öneri, SBO Profesörler Kurulu'nda görüşülmüş ve konuyla ilgili bir komisyon kurulmuştur. Ancak tasarıda öngörüldüğü şekliyle bir enstitü kurulması girişimi sonuçsuz kalmıştır.

Daha önce de belirtildiği üzere, 1950'de SBO'yu SBF'ye dönüştürerek Ankara Üniversitesi'ne bağlayan 5627 sayılı Kanun'un 1. maddesi, Fakülte bünyesinde 'İdari İlimler', 'Dış Münasebetler', 'Maliye' ve 'İskan ve Şehircilik' adlarıyla 4 enstitünün oluşturulmasını öngörmüştür. Kanun'un çıkarılmasından kısa bir süre sonra SBF Profesörler Kurulu 14.6.1950 tarih ve 7 sayılı toplantısında İdari İlimler Enstitüsü'nün yönetmeliğinin hazırlanmasıyla ilgili çalışmalar yapmak üzere Turhan Feyzioğlu'nu görevlendirmiştir.

3.2. (1952) Yönetmelik İle İdari İlimler Enstitüsü Faaliyete Geçiyor

Yaklaşık 2 yıl süren hazırlıklar sonrasında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İdari İlimler Enstitüsü Yönetmeliği 27.8.1952'de çıkarılmıştır. Yönetmelik'te Enstitü'nün kuruluşu ve amacı şu şekilde düzenlenmiştir:

I — Kuruluş ve gaye

Madde 1 — 5627 sayılı kanunun 1 inci maddesi gereğince Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesine bağlı olmak ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 2 nci maddesi uyarınca tümelikliği haliz bulunmak üzere bir «İdari İlimler Enstitüsü» kurulmuştur

Madde 2 — Enstitünün gayesi, idari ilimler, siyaset ilmi ve idare hukuku alanında ve bunlarla yakın ilişki olan hukuk dallarında nazari ve tatbiki mahiyette ilmi araştırmalar yapmak, memleketin idari meselelerini incelemek ve bu ilimlerin gelişmesine, yayılmasına çalışmaktır

Yönetmeliğin çıkarılması sonrasında Enstitü’nün ilk yönetim kadrosu da oluşturulmuştur. 28.11.1952 tarih ve 64 sayılı Profesörler Kurulu toplantısında İdari İlimler Enstitüsü Müdürlüğü’ne (Direktörlüğüne) Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta, yönetim kurulu üyeliklerine ise Prof. Carl F. Taeusch, Prof. Dr. Yavuz Abadan, Prof. Dr. Hayri Orhun¹⁰⁹ ve Prof. Dr. Süheyp Derbil seçilmiştir.¹¹⁰

Yönetmeliğin amaç maddesinde Enstitü’nün çalışma alanları, “*idari ilimler, siyaset ilmi ve idare hukuku alanı ve bunlarla yakın ilgisi olan hukuk dalları*” olarak belirlenmiştir. Ancak Enstitü’nün faaliyetlerinin daha çok anayasa hukuku, kamu hukuku, idare hukuku ve siyaset bilimi alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir.¹¹¹ Bu durum, Enstitü’nün yönetiminde uzun yıllar bu alanlarda çalışan öğretim üyelerinin olmasıyla da ilişkilendirilebilir. Enstitü, az sayıda da olsa idare alanıyla ilgili bazı bilimsel toplantı ve yayın faaliyetleri de gerçekleştirmiştir.¹¹²

109 İçişleri Bakanlığı Tetkik Kurulu Başkanı.

110 SBF Profesörler Kurulu, Enstitü’nün yönetim kuruluna diğer üniversitelerden akademisyenleri ve bürokratları da “asli üye” olarak seçmiştir. Örneğin 3.4.1953 tarih ve 69 sayılı toplantıda Kurul, aralarında Sıddık Sami Onar, Lütfi Duran ve Vakur Versan’ın da bulunduğu birçok akademisyeni ve bürokrati yeni üye olarak seçmiştir.

111 İdari İlimler Enstitüsü’nün ilk yayınları şunlardır: A. T. J. Matthews - *Yetişen Türk İdarecileri* (1955), A. Ş. Gözübüyük ve S. Kili, *Türk Anayasa Metinleri: Tanzimat’tan Bugüne Kadar* (1957), A. Ş. Gözübüyük ve Z. Sezgin, *1924 Anayasası Hakkındaki Meclis Görüşmeleri* (1957), A. L. Sturm ve C. Mıhçıoğlu, *Türk Amme İdaresi Bibliyografyası: 1928-1956 Seçme ve Notlu* (1959), Y. Abadan ve B. Savcı, *Türkiye’de Anayasa Gelişmelerine Bir Bakış* (1959), Y. Abadan, *Devlet Felsefesi (Seçilmiş Okuma Parçaları)* (1959).

İdari İlimler Enstitüsü’nün ilk yıllarda düzenlediği konferanslar şunlardır: Râgıp Hanyal - Me’mur Baremi (1954), Prof. Dr. Hans Freyer - Din Sorunlarına Ait Anketin İncelenmesi (1955), Kıta Avrupası İdare Sistemleri ile Anglo-Amerikan İdare Sistemi Arasındaki Prensip Farkları ve Türk İdaresi (1957), Fransız Danıştay’ının İşleyişi (1958), Alman Anayasa Mahkemesi ve İçtihatları (1958).

112 Milletlerarası İdari İlimler Enstitüsü’nün (MİİE) Türk Milli Seksiyonu kurumun bünyesinde olması nedeniyle Enstitü MİİE’nin faaliyetlerine de yoğun bir biçimde katılım sağlamıştır.

B. Ecevit, Ulus adlı gazetede 8.11.1960 tarihli 'Taassup ve Tartışma' başlıklı yazısında İdari İlimler Enstitüsü'nün faaliyetlerinden övgüyle söz etmektedir.

3.3. (1982) SBF İdari İlimler Enstitüsü'nden SBF Kamu Yönetimi Araştırma Merkezi'ne

Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği'nin (1982) Geçici 2. maddesi, önceki yıllarda kurulmuş olan ve başlıca görevleri araştırma ve uygulama olan enstitülerin, üniversite senatosu kararı ile faaliyetlerini araştırma merkezi olarak devam edebilmelerine olanak tanımıştır.

2547 Sayılı Kanun ile tüzel kişiliği kaldırılan İdari İlimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi Senatosu'nun 8.3.1982'de aldığı 83 sayılı kararla Kamu Yönetimi Araştırma Merkezi'ne dönüştürülmüştür. 12.7.1985 tarihli AÜ SBF Araştırma Merkezleri

Yönetmeliği, Senato'nun 1982'de aldığı merkeze dönüştürme kararına da yer verilmiştir. Bu Yönetmelik araştırma merkezlerini, Fakülteye bağlı araştırma, uygulama ve eğitim yapan birimler olarak tanımlamıştır.

12 Temmuz 1985 — Sayı : 15809 RESMİ GAZETE

Sayfa : 25

Yönetmelik

Ankara Üniversitesinden :

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Araştırma Merkezleri Yönetmeliği

GEÇİCİ MADDE 1 — 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce mevcut bulunan Enstitüler, Üniversiteler Akademik Teşkilât Yönetmeliği'nin Geçici 2. Maddesine uygun olarak, Ankara Üniversitesi Senatosu'nun 8/3/1982 tarih ve 9 sayılı toplantısında alınan 83 sayılı karara göre, aşağıda karşılarında gösterilen isimler altında Araştırma Merkezine dönüştürülmüştür.

1 — Maliye Enstitüsü	Ekonomik ve Mali Araştırma Merkezi
2 — İşletme ve Muhasebe Enstitüsü	İşletme Ekonomisi Araştırma Merkezi
3 — Dış Münasebetler Enstitüsü	Uluslararası Siyasi ve Ekonomik İlişkiler Araştırma Merkezi
4 — İskân ve Şehircilik Enstitüsü	İskân ve Şehircilik Araştırma Merkezi
5 — Sosyal Politika Enstitüsü	Sosyal Politika Araştırma Merkezi
6 — İdari İlimler Enstitüsü	Kamu Yönetimi Araştırma Merkezi

Tüzel kişiliğinin bulunmaması ve Enstitü'ye kıyasla imkanlarının çok daha sınırlı olması nedeniyle Kamu Yönetimi Araştırma Merkezi uzun yıllar varlığını sadece kağıt üzerinde sürdürmüştür.¹¹³

113 Kamu Yönetimi Araştırma Merkezi'nin de tabi olduğu 12.7.1985 tarihli AÜ SBF Araştırma Merkezleri Yönetmeliği'nin bazı maddeleri 11.4.1991 tarihli Yönetmelik ile değiştirilmiştir. Önceki düzenlemede merkez müdürünü Rektör'ün ataması öngörülmüşken, yeni düzenleme ile bu yetki Dekan'a verilmiştir. Diğer bir değişiklik, Yönetmeliğin yürürlük maddesinde yapılmış, Yönetmeliği yürütme yetkisi Dekan'dan alınıp Rektör'e verilmiştir.

'Uygulama' sözcüğünün eklenmesiyle Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (KAYAUM) adını alan Merkez'in 2000'li yıllarda SBF Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'yla olan bağı güçlendirilmiştir.¹¹⁴ Bunun da bir sonucu olarak Merkez'in faaliyetleri izleyen yıllarda yönetim bilimi/kamu yönetimi alanında yoğunlaşmıştır.¹¹⁵

3.4. (2017) SBF'ye Bağlı KAYAUM'dan Rektörlüğe Bağlı KAYAUM'a

YÖK'ün araştırma – uygulama merkezleriyle ilgili belirlediği esaslar çerçevesinde KAYAUM 9.10.2017'de çıkarılan Ankara Üniversitesi Kamu Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği ile yeniden yapılandırılmıştır.¹¹⁶ 1982'den itibaren AÜ SBF'ye bağlı olarak faaliyet yürüten KAYAUM, bu Yönetmelik ile diğer bütün merkezler gibi doğrudan Rektörlüğe bağlanmıştır.¹¹⁷

Toplamda yaklaşık 70 yıllık birikime sahip İdari İlimler Enstitüsü ve KAYAUM, 30'un üzerinde yayın, çok sayıda bilimsel toplantı ve araştırma ile Mülkiye'de idare alanının kurumsallaşmasına önemli katkılar sağlamışlardır.

4. Mülkiye'nin 100. ve 160. Yıllarında Akademik Örgütlenmede İdare Alanı

Akademik işbölümünde idare alanı, kuruluş amacına da uygun olarak Mülkiye'nin ilk gününden itibaren doğal olarak hep var olmuştur. Bu alanın, akademik örgütlenmede ayrı bir yer edinmesi ise zaman içinde gerçekleşecektir. 1913'teki uzmanlaşma kararıyla İdari Şube'nin kurulması bu açıdan ilk önemli adım olarak kabul edilebilir. Ancak bu konudaki ivme, idare alanıyla ilgili -birçoğu ülkede de ilk olma özelliğini taşıyan- yeni birimlerin oluşturulduğu 1950'lerde yaşanacaktır. Bu yıllarda yeni açılan kürsü, doktora programı ve enstitüyle, idare alanı artık Mülkiye'deki akademik işbölümünün hemen hemen bütün

114 Örneğin KAYAUM'un müdürlüğüne, SBF Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı başkanları atanmış, merkezin yönetim kuruluna da çoğunlukla Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı öğretim üyeleri görevlendirilmiştir.

115 KAYAUM adıyla çıkarılan ilk yayınlar şunlardır: *Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri* (2004), *Açıklamalı Yönetim Zamandizini 1929-1939* (2007), *Açıklamalı Yönetim Zamandizini 1940-1949* (2009), *Kamu Yönetimi: Yapı İşleyiş Reform* (2009).

116 YÖK'ün araştırma merkezleri ile ilgili genel esaslarında "uygulama" sözcüğü öne çekilmiş ve merkezlerin adı "Uygulama ve Araştırma Merkezi" şeklinde düzenlenmiştir. Bu nedenle 2017 Yönetmeliği ile KAYAUM'un adı da 'Kamu Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi' olmuştur. Ad değişikliğine rağmen, marka özelliğini kazanmış olması nedeniyle KAYAUM kısaltması kullanılmaya devam edilmektedir.

117 1952 İdari İlimler Enstitü Yönetmeliği'nde ve 1985 Ankara Üniversitesi Araştırma Merkezleri Yönetmeliği'nde bu birimlerin kurullarında ilgili şube, bölüm ya da anabilim dallarının temsilcilerinin olacağı hükmüne yer verilmiştir. Bununla birlikte 2017 Yönetmeliği Merkez'in yönetimini Fakülte'deki ilgili birimler ile doğrudan ilişkilendirmemekte, kurulların belirlenmesinde yetkiyi Rektör'e vermektedir.

parçalarında örgütlenmiştir. Bu nedenle bu dönemi alanın kurumsallaşma tarihinde ayrı bir yere koymak gerekir.

Yazının bu bölümünde, 1950’lerde yaşanan kurumsallaşmanın geldiği noktayı da görebileceğimiz Mülkiye’nin 100. yılı ile bu Sempozyumun gerçekleştirildiği 160. yılını karşılaştıracamız. Özet niteliğinde olacak bu karşılaştırma ile idare alanının Mülkiye’nin akademik işbölümü ve örgütlenmesindeki yerinin 1959-2019¹¹⁸ yılları arasındaki 60 yılda nasıl değiştiğini görmek mümkün olacaktır.

1959’da idare alanıyla ilgili 4 farklı yapı bulunmaktadır:

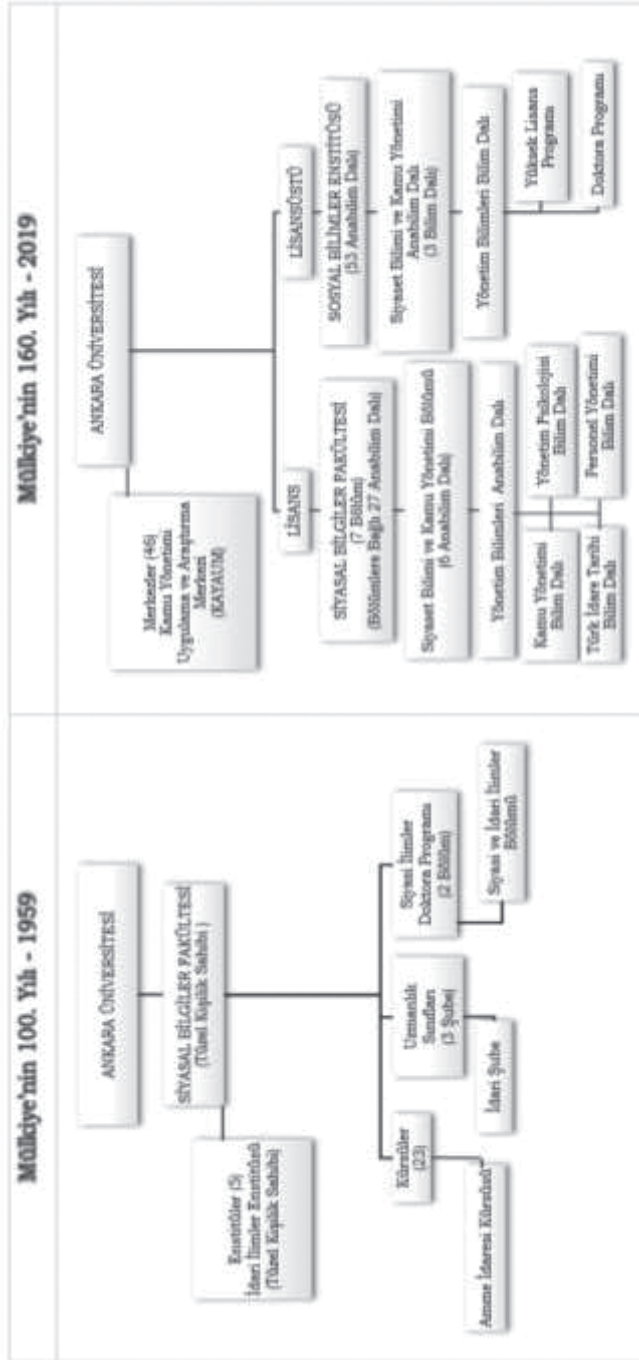
- ▶ Lisans düzeyinde 3 uzmanlık sınıfından biri olan *İdari Şube*,
- ▶ Akademik örgütlenmenin çekirdek birimi olarak, kuruluş hazırlıkları 1952’de başlayan ve 1957’de kurulan Fakülte’nin 23 kürsüsünden biri olan *Amme İdaresi Kürsüsü*,
- ▶ 1956’da açılan SBF Siyasi İlimler Doktora Programı’na bağlı *Siyasi ve İdari İlimler Bölümü*,
- ▶ Bilimsel araştırma faaliyetlerini yürütmek üzere, SBF’yi Ankara Üniversitesi’ne dahil eden 5627 sayılı Kanun (1950) ile kurulan ve 1952’deki Yönetmelik ile faaliyete geçen, SBF’ye bağlı *İdari İlimler Enstitüsü*.

2019’da ise idare alanıyla ilgili 5 farklı yapı bulunmaktadır:

- ▶ Lisans düzeyinde 7 bölümden biri olan *Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi*,
- ▶ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nün 6 anabilim dalından biri olan *Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı*,
- ▶ Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na bağlı *Kamu Yönetimi Bilim Dalı*, *Yönetim Psikolojisi Bilim Dalı*, *Personel Yönetimi Bilim Dalı* ve *Türk İdare Tarihi Bilim Dalı*,
- ▶ Lisansüstü düzeyde Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün anabilim dallarından biri olan Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’na bağlı *Yönetim Bilimleri Bilim Dalı/Programı*,
- ▶ Bilimsel araştırma faaliyetleri yürüten, Rektörlüğe bağlı *Kamu Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAYAUM)*.

118 2019 yılı bilgileri için Sempozyumun düzenlendiği Kasım 2019 temel alınmıştır.

AKADEMİK İŞBÖLÜMÜ ve ÖRGÜTLENMEDE İDARE/YÖNETİM ALANI

4.1. Akademik Örgütlenmenin Parçalı Hale Gelmesi

1959 ve 2019 yılları açısından dikkat çeken farklılıklardan biri akademik birimlerin yer aldığı çatıyla ilgilidir. 1959’da, dönemin üniversite sisteminin de bir yansıması olarak *idare alanıyla ilgili birimlerin tümü SBF bünyesinde örgütlenmiştir*. Buna karşılık 2019’da akademik örgütlenme çok daha parçalı bir özellik göstermektedir. 1959 ile kıyaslandığında, idare alanıyla ilgili sadece lisans örgütlenmesi SBF bünyesinde kalmış, lisansüstü programlar yeni kurulan SBE’ye devredilmiş, araştırma enstitüsü de yapısı değiştirilerek Rektörlüğe bağlanmıştır.

4.2. Akademik Birim Adlandırmalarındaki Farklılıklar¹¹⁹

İdare alanıyla ilgili farklı amaçlar için oluşturulmuş akademik birimlerin 1959’dan günümüze kadar olan adlandırmalarına bakıldığında; ‘idari’, ‘idare bilimi’, idari ilimler’, ‘yönetim bilimi’, ‘yönetim bilimleri’ ve ‘kamu yönetimi’ sözcüklerine kimi zaman tek başına kimi zaman da siyaset/siyaset bilimi ile birlikte yer verildiği görülmektedir. Örneğin:

- 1959’da ‘İdari Şube’ olan uzmanlık sınıfının adı yıllar içinde birkaç kez değişikliğe uğramıştır: ‘Siyaset ve İdare Bilimleri’ (1966), ‘Siyaset ve Yönetim Bilimleri’ (1980), ‘Kamu Yönetimi’ (1982) ve ‘Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’ (2006).
- Çekirdek akademik birim olan ‘Amme İdaresi Kürsüsü’ ise 1967’de ‘Kamu Yönetimi Kürsüsü’ adını almış, 1982’de ‘Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na dönüştürülmüştür.

İdare alanındaki birimlerin çeşitli nedenlere (özen gösterilmemesi, mevcut yapılanma üzerine getirilen YÖK şablonu vb.) bağlı olarak, sözcüklerin anlamına, kapsayıcılığına ya da disiplinler açıdan içeriğine uygun düşmeyen şekilde adlandırıldığına tanık olmaktadır. Örneğin Kamu Yönetimi Bölümü’nün içinde, aslında kapsayıcılığı daha geniş olan Yönetim Bilimleri adıyla bir anabilim dalının olması gibi. Dahası günümüz yapılanmasında ‘kamu yönetimi’ sözcüğü hem bölüm hem de bölümün içinde alt birimlerden biri olan bilim dalının adında yer almaktadır: Bu gibi kullanımlar, idare alanının akademik örgütlenmedeki yerini açıklamayı güçleştirmektedir.

Kamu Yönetimi Bilim Dalı → Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı → Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Elbette bu adlandırma tercihlerinin her birinin farklı bir anlamı ve sonucu olmaktadır. Ancak geçmiş deneyimlere bakıldığında, belirli ölçülerde etki doğurmakla birlikte tek başına ad değişikliğinin birimin akademik faaliyetlerinin içeriğini farklılaştırdığını söylemek güçtür.

¹¹⁹ Akademik birimlerin adlandırmalarıyla ilgili olarak çalışmanın “(1982) YÖK kararıyla Kamu Yönetimi Bölümü Kuruluyor” adlı başlığında da bazı değerlendirmeler yapılmıştır.

4.3. Üniversite Sistemindeki Değişme ve Fakülte Örgütlenmesindeki Farklılaşma

Ele aldığımız yıllar itibarıyla bakıldığında, İdari Şube'nin yerini Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Amme İdaresi Kürsüsü'nün yerini de Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı almıştır. Her iki dönem arasındaki farklılık elbette sadece birim adlarında değildir. Bütünüyle üniversite sistemi, buna bağlı olarak da akademik birimlerin niteliği ve örgütlenme tarzı da değişmiştir.

1959 yılında yürürlükte olan 1946 Üniversiteler Kanunu, akademik örgütlenme ve işleyişte kürsü sistemini temel almaktadır. Bu sistemde Fakülte'deki akademik işbölümü, eğitim-öğretim faaliyetleri açısından şubelere, diğer akademik faaliyetler ve akademik personelin istihdamı ve yetiştirilmesi açısından ise kürsülere dayandırılmıştır.¹²⁰ Akademik işbölümünde uzmanlık sınıflarını oluşturan şubeler, akademik birim olmadıkları için örgütlenmenin bir parçası değildir.¹²¹ Nitekim şubelerin bir yöneticisi de (şube müdürü/başkanı) yoktur. Şubeler, farklılaşan ders programlarıyla uzmanlaşma ve öğrencilerin mezuniyet alanları açısından önem taşımaktadır.

Buradan da anlaşılacağı üzere, kürsü sisteminin olduğu 1959 yılında, idare alanının akademik örgütlenmedeki yeri ve kurumsallaşması açısından İdari Şube'den daha çok, SBF'nin 23 kürsüsünden biri olan Amme İdaresi Kürsüsü'nün varlığı çok daha önemlidir.

1959 ile kıyaslandığında günümüzde yeni alanların eklenmesiyle Fakülte'nin akademik işbölümünde uzmanlaşmanın daha da arttığı görülmektedir. 1959'da 3 Şube varken, 2019'da 7 Bölüm bulunmaktadır. Ancak farklılaşma uzmanlaşma düzeyi ile sınırlı değildir. Sadece bir uzmanlık sınıfı olma özelliği gösteren 1959'daki İdari Şube ile günümüzdeki Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nü birbirine eş yapılar olarak görmemek gerekir. Günümüzde, yürürlükte olan 2547 sayılı Kanun ve Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği hükümlerine göre bölümler, akademik örgütlenmenin

120 Profesörler Kurulunun teklifi ve senatonun onayıyla kurulan kürsüler, şubelerin bünyesinde değildir. Profesörler Kuruluna bağlı, özerk bir akademik birim olarak faaliyet göstermektedirler. Bu nedenle örneğin 'SBF İdari Şube Amme İdaresi Kürsüsü' değil, 'SBF Amme İdaresi Kürsüsü' olarak anılmaktadır. Ders ve seminerler kürsülere aittir, akademik personel şubelere değil, kürsülere alınmaktadır.

121 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu'nda şubeye hiç yer verilmemiştir. Dekan'ın görev tanımında dahi şubeler/bölümler geçmemektedir: "*Dekan...fakülteye bağlı kürsü ve enstitülerin çalışmalarını denetler.*" Kürsü sistemi, Üniversiteler Kanunu'nda 27.10.1960 tarih ve 115 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler ile daha da güçlenmiştir. Örneğin Kanun'da kürsüler ayrı bir başlıkta düzenlenmiş, "kürsü kurulları" oluşturulmuştur. 1963 yılı Devlet Teşkilatı Rehberi'nde Fakülteler Teşkilatı başlığında fakültenin organlarına (Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Profesörler Kurulu), kürsülere ve enstitülere yer verilirken şubelerden hiç söz edilmemektedir. Bkz. TODAİE, *T.C. Devlet Teşkilatı Rehberi*, Ankara, TODAİE Yayını, 1963, s. 352. Bununla birlikte daha önce de belirtildiği üzere 1973'te çıkarılan ve kürsüler gibi bölümleri de akademik örgütlenmenin bir parçası haline getiren 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile bölüm temelli yapılanmanın ilk adımları atılmıştır.

odağına yerleştirilmiş ve anabilim dallarının üzerinde konumlandırılmıştır.¹²² Bu açıdan 1959’daki Amme İdaresi Kürsüsü ile günümüzdeki Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı da aynı özellikleri taşımazlar, örgütlenmede de aynı konumda yer almazlar.¹²³ Akademik örgütlenmenin bir parçası olmadığı için İdari Şube, dönemin çekirdek akademik birimi olan Amme İdaresi Kürsüsü’nün üzerinde söz sahibi değildir. Oysa günümüzde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı üzerinde söz sahibidir.¹²⁴

İdari Şube ile Amme İdaresi Kürsüsü’nün olduğu 1959 ile kıyaslandığında günümüzdeki akademik örgütlenmede uzmanlaşma düzeyi bir kademe daha artırılmış, “*anabilim dalı içinde eğitim, öğretim, araştırma ve uygulama yapan bir birim olarak*” ‘bilim dalları’na da yer verilmiştir. Günümüzde Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na bağlı ‘Kamu Yönetimi’, ‘Yönetim Psikolojisi’, ‘Personel Yönetimi’ ve ‘Türk İdare Tarihi’ olmak üzere 4 Bilim Dalı bulunmaktadır.¹²⁵ Bilim dalları, akademik işbölümü ve işleyişte belirli açılardan göz önünde bulundurulmaktadır. Örneğin Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı’na yürütülen lisans derslerinin büyük oranda bilim dallarıyla aynı adı taşıdığı görülmektedir. Bununla birlikte son yıllarda akademik personel alımında bilim dallarının göz önünde bulundurulduğunu ya da öğretim elemanlarının çalışmalarının kadrosunun bulunduğu bilim dalıyla ilişkili olmasına özen gösterildiğini söylemek güçtür.¹²⁶

122 YÖK sistemine göre, birbirini tamamlayan veya birbirine yakın anabilim dallarından oluşan bölümler, önemli yetkilerle donatılmış birimlerdir ve anabilim dallarının kararları üzerinde söz sahibidirler. Kürsü sistemiyle kıyaslandığında, birimlere tanınan yetkiler ve birimlerarası ilişkiler açısından örgütlenmenin ağırlık noktası çekirdek birimlerden daha üstteki birimlere (bölüm, fakülte) kaydırılmıştır. YÖK’e, üniversite/fakülte kurullarına ve yöneticilerine tanınan yetkiler de düşünüldüğünde günümüzdeki yapılanmanın 1959’dakine göre çok daha bürokratik-merkeziyetçi özellikler gösterdiği söylenebilir.

123 2019’da SBF’deki toplam anabilim dalı sayısı 27’dir. Anabilim dalı olarak örgütlenen alanların, 1959’da var olan 23 kürsü ile büyük oranda kesiştiği söylenebilir.

124 Anabilim dalı sayısı doğal olarak idare alanının Bölüm’deki ağırlığını da etkilemektedir. 2010 yılında Bölüm’deki anabilim dalı sayısının 6’ya çıkmasını bu açıdan irdelemek gerekir.

125 Anabilim dalındaki mevcut bilim dallarının yönetim biliminin temel alanları olup olmadığı disiplinler açısından elbette tartışılabilir.

126 SBF’de 1980’lerden 2000’li yılların başlarına kadar akademik işleyişte bilim dallarının özellikle de kadro planlaması ve akademik personel ilanlarında göz önünde bulundurulduğuna tanık olmaktadır. SBF Dekanlığı’nın Rektörlüğe sunduğu 11.06.2003 tarihli yazıda bu noktaya ilgili bir vurgu dikkat çekmektedir: “...Yirmi yılı aşkın süredir Fakültemizdeki akademik yapılanmada, tayin, terfi, aktarma önerilerinde hep bilim dalları esas alınmıştır...Fakültemizin en son olarak yaptığı öğretim üyesi kadro talepleri konusunda yapılan değerlendirmede Fakültemiz anabilim dalları altındaki bilim dallarının yer almadığı görülmüştür...”

4.4. Kürsü/Anabilim Dalı Kadrosu ve Lisans Dersleri

Çekirdek akademik birimler olarak 1959'daki Amme İdaresi Kürsüsü ile 2019'daki Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nı kadro ve dersler açısından karşılaştırdığımızda, 1959'da Amme İdaresi Kürsüsü'nün kadrosunda 1'i geçici görevlendirme olmak üzere 3 öğretim üyesi bulunmaktadır. O sırada henüz 2 yaşında olan Kürsü'deki bu kadro elbette azımsanamaz. Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nda ise 2019 yılı itibarıyla 7 öğretim üyesi ve 2 araştırma görevlisi görev yapmaktadır. 2547 sayılı Kanun çerçevesinde (35. madde/ÖYP programı) görevlendirilen 8 araştırma görevlisi de eklendiğinde 17'ye ulaşan öğretim elemanı sayısı ile anabilim dalı güçlü bir kadroya sahiptir.

Dersler açısından bakıldığında, 1959'da kendisine bağlı 3 ders ile Amme İdaresi Kürsüsü'nün İdari Şube ders programındaki ağırlığı yaklaşık %5'tir. 2019'da Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nın Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü ders programındaki ağırlığı ise yaklaşık %10'dur (5'i zorunlu, 3'ü seçmeli olmak üzere 8 ders ve 7 seçimlik seminer).

Amme İdaresi Kürsüsü (1959)	Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı (2019)	
Akademik Kadro	Akademik Kadro	
Prof. Dr. Tahsin Bekir Balta (Geçici görevlendirme ile kürsü yöneticisi) Doç. Dr. Cemal A. Mıhçıoğlu Doç. Dr. Nermin Abadan	Prof. Dr. Birgül Ayman Güler Prof. Dr. Seriya Sezen Prof. Dr. Koray Karasu Doç. Dr. İpek Özkal Sayan Doç. Dr. Barış Övgün Doç. Dr. Can Umut Çiner Dr. Öğr. Üy. Ozan Zengin Arş. Gör. Burcu Özacit Arş. Gör. Vahide Feyza Urhan	<i>2547 Görevlendirmeleri</i> Arş. Gör. Şeyma Eşki Çaylak Arş. Gör. İmren Pınar Dülğar Arş. Gör. Şulenur Özkan Erdoğan Arş. Gör. Meryem Çakır Kantarcıoğlu Arş. Gör. İbrahim Can Karaduman Arş. Gör. Ferda Koç Arş. Gör. Erol Uğraş Öçal Arş. Gör. İlkay Tosun
Lisans Dersleri	Lisans Dersleri	
1) Amme İdaresi (II. Sınıf) 2) Amme İdaresi (IV. Sınıf) (Personel Konuları) 3) İdari Ameliyeler Tahlili	1) Yönetim Bilimi 2) Yönetim Psikolojisi 3) Türk Kamu Yönetimi 4) Personel Yönetimi 5) Karşılaştırmalı Yönetim 6) Türk İdare Tarihi (S) 7) Kamusal İlişkiler (S) 8) Kamu Yönetiminde Dönüşüm (S) <i>Seminerler:</i> 1) Çağdaş Yönetim Kuramları 2) Personel Araştırmaları 3) Kamu Politikaları 4) Kamu Yönetiminde Güncel Gelişmeler 5) Kamu Reformu 6) Türkiye'nin Yönetim Düzeni 7) Kamu Yönetimi ve Denetim	

4.5. SBF Siyasi İlimler Doktora Programı Siyasi ve İdari İlimler Bölümü’nden SBE Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yönetim Bilimleri Bilim Dalı’na

Daha önce de belirtildiği üzere 1959’da lisansüstü eğitim ve öğretim SBF bünyesinde yürütülmektedir. SBF’nin lisansüstü düzeydeki tek programı Siyasi İlimler Doktora Programı’dır. Bu programın iki bölümünden biri ‘Siyasi ve İdari İlimler Bölümü’dür.

Günümüzde ise lisansüstü programlar SBE tarafından yürütülmektedir. SBE’nin 57 anabilim dalından biri Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’dır.

1959’dan farklı olarak idare alanıyla ilgili Yönetim Bilimleri Bilim Dalı/Programı adıyla ayrı bir akademik birim/program bulunmaktadır. 80 yüksek lisans ve 111 doktora olmak üzere toplamda 191 kayıtlı öğrencisiyle Yönetim Bilimleri programı önemli bir büyüklüğe ulaşmıştır.

1956’da açılmış olan SBF Siyasi İlimler Doktora Programı Siyasi ve İdari İlimler Bölümü, 1959 yılı itibarıyla henüz sadece 1 mezun vermiştir (‘Demokratik İktisadi Planlama İçin Siyasi Mekanizma’ başlıklı doktora teziyle Mümtaz Soysal). SBE bünyesinde ilk mezunlarını 1993’te veren Yönetim Bilimleri Programı’nda 2019 itibarıyla 171 yüksek lisans tezi ve 90 doktora tezi tamamlanmıştır.¹²⁷

Lisansüstü dersler açısından bakıldığında 1959’da henüz 3 yaşında olan doktora programında az sayıda ders bulunmaktadır (2 zorunlu ders, 3 seçimlik ders, 3 seminer). 1958-59 ders yılı programında idare alanıyla ilgili Amme İdaresi dersi (A. Sturm – M. Soysal) ve Personel İdaresi semineri (C. Mıhçıoğlu) yer almaktadır.¹²⁸

1959 ile kıyaslandığında lisansüstü programlar idare alanındaki dersler açısından da oldukça zenginleşmiştir. 2019 yılında Yönetim Bilimleri yüksek lisans programında 19 ders ve 6 seminer, doktora programında ise 14 ders ve 6 seminer bulunmaktadır.¹²⁹

127 SBE kurulduktan sonra 1993 yılına dek lisansüstü programlarda idare alanıyla ilgili diplomalar anabilim dalının adı olan ‘Kamu Yönetimi’ ve ‘Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi’ adlarıyla verilmiştir.

128 Çankaya, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, I. Cild, s. 668.

129 Yönetim Bilimleri Bilim Dalı’nın lisansüstü faaliyetleriyle ilgili bilgi için bkz. (<http://yonetimbilimi.politics.ankara.edu.tr>).

Lisansüstü Program ve Dersler

1959	2019	
SBF Siyasi İlimler Doktora Programı Siyasi ve İdari İlimler Bölümü	SBE Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yönetim Bilimleri Bilim Dalı Lisansüstü Programları	
Mecburi Kurul : Devletler Hukuku Anayasa Hukuku "İnsan Hakları"	Yüksek Lisans Güz Dönemi Ders 1. Araştırma Yöntemleri 2. İdare Hukuku 3. Kamu Personeli Sistemi 4. Kamu Yönetiminin Yapısal ve İşlevsel Sorunları 5. Türkiye’de 30’lu Yıllar 6. Yönetim Kavram ve Kuramları 7. Teknoloji ve Yönetim 8. Toplumsal ve Kamusal İlişkiler 9. Devlet Yönetiminin Kuruluşu 10. Yönetim ve Güvenlik 11. Kamu Politikası Analizi 12. Kamu Yönetimi ve Reform	Doktora Dersleri Güz Dönemi Ders 1. Araştırma Yöntemleri 2. Asya’da Kalkınmanın Ekonomi Politikası 3. Devlet Bilimi Metodolojisi 4. Planlama Yönetimi 5. Siyasal Sistemler 6. Mülki İdare: Mülk, Toprak ve Yönetim 7. Türk İdare Tarihi
Seçmeli Kurul : İdare Hukuku Devletlerarası Çerh Hukuku Azıne İdareci	Seminer 1. İmparatorluk, Modernleşme ve İdare 2. Kamunun Ekonomideki Yeri 3. Yönetimde Verimlilik	Seminer 1. Kamu Yönetiminde Sektör İncelemeleri 2. Kamu Politikası Tasarımı 3. Yönetim Düşünü
Seminerler : Mahallî İdareler Personel İdareci Siyasi Partiler	Bahar Dönemi Ders 1. Araştırma Yöntemleri 2. İdare Tarihinde Yöntem ve Kaynaklar 3. Kamu Hizmetinin Gördürölme Usulleri 4. Kamu Yönetimi Disiplini Sorunları 5. Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi 6. Türkiye’de 60’lı Yıllar 7. Yönetimsel Planlama	Bahar Dönemi Ders 1. Araştırma Yöntemleri 2. Düzenleyici Reformların Ekonomi Politikası 3. Kamu Örgütlenmesi 4. Kamu Yönetimi ve Etik 5. Sömürgecilik, Yönetim ve Kültür 6. Teknoloji, İş ve İstihdam: Ütopiyalar ve Distopiyalar 7. Türk Yönetim Geleneği
	Seminer 1. Avrasya İncelemeleri 2. Kamu Personel Yönetimi Sorunları 3. Yönetimsel Kademelenme	Seminer 1. Eleştirel Yönetim Okumaları 2. Örgütlenme Süreci ve Örgüt Analizleri 3. Rusya’da Düşünce ve İdare Tarihi

4.6. İdari İlimler Enstitüsü’nden Kamu Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi’ne

Mülkiye’de idare alanında araştırma faaliyetlerini yürüten akademik birim, 1959’da İdari İlimler Enstitüsü, 2019’da ise Kamu Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi’dir (KAYAUM). İki yapı arasında bazı önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Enstitü, SBF bünyesindeki Profesörler Kurulu’na, KAYAUM ise Rektörlüğe bağlıdır. Tüzel kişiliğe sahip olmayan KAYAUM’un idari ve mali olanakları tüzel kişiliğe sahip olan İdari İlimler Enstitüsü’ne göre daha sınırlı düzeylerde kalmıştır; bu da faaliyetlerini olumsuz bir şekilde etkilemiştir. 1959 ile kıyaslandığında 2019’daki farklılık sadece birimlerin örgütsel-hukuksal statüsü ve örgütsel bağlılık ilişkileri değildir.

İdari İlimler Enstitüsü’nün yönetimi, 1959 yılında hukuk ve siyaset bilimi alanındaki öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Bu durum Enstitü’nün faaliyetlerini de etkilemiş, kurum, ağırlıklı olarak siyaset bilimi ve hukuk alanlarında faaliyet göstermiştir. Buna karşılık yönetimi ağırlıklı olarak yönetim bilimi alanındaki öğretim üyelerinden oluşan KAYAUM’un faaliyetleri yönetim bilimi-kamu yönetimi alanında yoğunlaşmıştır.¹³⁰

Bu çalışmada, Mülkiye’de idare alanının akademik işbölümü ve örgütlenmedeki yeri, farklı akademik alanlara/düzelere göre kronolojik olarak ele alınmıştır.¹³¹ Başta da belirtildiği üzere, disiplinler tartışmalar amaçlanmamış, daha çok ayrıntılı arşiv taramasıyla ulaşılan çok sayıda belge ve ilgili yasal düzenlemeler temelinde bir inceleme yapılmıştır. Mülkiye’de idare alanının gelişiminin ve idare alanına Mülkiye’nin katkılarının, disiplinler tartışmaları da içerecek şekilde incelenmesi farklı bir çalışmanın konusu olabilir.

İdare alanıyla ilgili bütün akademik birimlerin tarihsel gelişimini bir arada ele alan, birincil kaynaklara dayanan ve bir kısmı ilk kez ortaya koyulan bilgileri içeren bu çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağını umuyoruz.

130 Bkz.: KAYAUM web sayfası: <http://yonetimbilimi.politics.ankara.edu.tr/kayaum>

131 Bu çalışma, örgütlenme özellikleri itibarıyla Mülkiye’de idare alanının gelişimini başlıca üç döneme ayırarak ele alınabileceğini ortaya koymuştur: 1) Kuruluş yıllarından Üniversite’ye dahil olduğu 1950’ye, 2) Çok sayıda yeni birimin oluşturulduğu ve kurumsallaşmada önemli gelişmelerin sağlandığı 1950’lerden YÖK sistemine geçişin başladığı 1981’e, 3) 1981’den günümüze. Bu dönemleme aynı zamanda, üniversite sisteminde ve örgütlenmesinde kritik değişikliklerin olduğu ve Mülkiye’nin bunlara göre yeniden yapılandırıldığı zaman dilimlerine de karşılık gelmektedir.

Kaynakça

- Abadan-Unat, Nermin, “Türkiye’de Politik İklim, Siyaset Bilimi Alanında Angaje Olmayan Çalışmaları Neredeyse İmkansız Kılıyor” (N. Abadan Unat İle Söyleşi), *İÜ SBF Dergisi*, No: 40, 2009, s. 31-41.
- Babaoğlu, Resul, *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Mektebi Mülkiye (1859-1960)*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, 2017.
- Baskıcı, Murat, *Mekteb-i Mülkiye’den Siyasal Bilgiler Fakültesine 150 Yılın Kronolojisi*, 2009, (<http://www.politics.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/55/2019/09/MM-Kronoloji.pdf>).
- Çankaya, Ali, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, I. Cild*, Ankara, Mars Matbaası, 1968-1969.
- Ertuğ, H. Refik, “İdare İlimleri Enstitüsü”, *Siyasi İlimler Mecmuası*, Yıl 18, Sayı 209, 1948a, s. 193-195.
- Ertuğ, H. Refik, “İdare İlimleri Enstitüsü Statüsü-Statü Ön Tasarısı”, *Siyasi İlimler Mecmuası*, Yıl 18, Sayı 209, 1948b, s. 217-221.
- Ertürk Keskin, Nuray, “Türkiye’de Yönetim Biliminin Gelişimi 1870-1910”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 41, Sayı 4, 2008, s. 1-22.
- Mihçioğlu, Cemal, *Özkaynakça*, Ankara, AÜ SBF Yayınları, 1983.
- Ozankaya, Özer, “Siyasal Bilgiler Fakültesi Tarihinden Bir Belge”, *AÜ SBF Dergisi*, Cilt 44, Sayı 1, 1989, s. 11-16.
- Siyasal Bilgiler Fakültesi, *Siyasal Bilgiler Fakültesi*, Ankara, AÜ Basımevi, 1968.
- Timur, Taner, *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*, Ankara, İmge Yayınevi, 2000.
- TODAİE, *T.C. Devlet Teşkilatı Rehberi*, Ankara, TODAİE Yayını, 1963.
- Tural, Erkan, *Türkiye’de Kamu Yönetimi Eğitiminin TODAİE Tarihi 1940-1990*, Ankara, TODAİE Yayını, 2014.
- Yavuziğit, M. Hikmet, “SBF’de 1956’dan Günümüze Kadar Üretilen Doçentlik ve Doktora Tezleri” *AÜ SBF Dergisi*, Cilt 53, Sayı 1, 1998, s. 327-342.